

ผลของการสอนการเขียนตามแนวทศอรธฐานที่มีต่อความสามารถ
ในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

นายอินทร์วูธ เกษตระชนม์

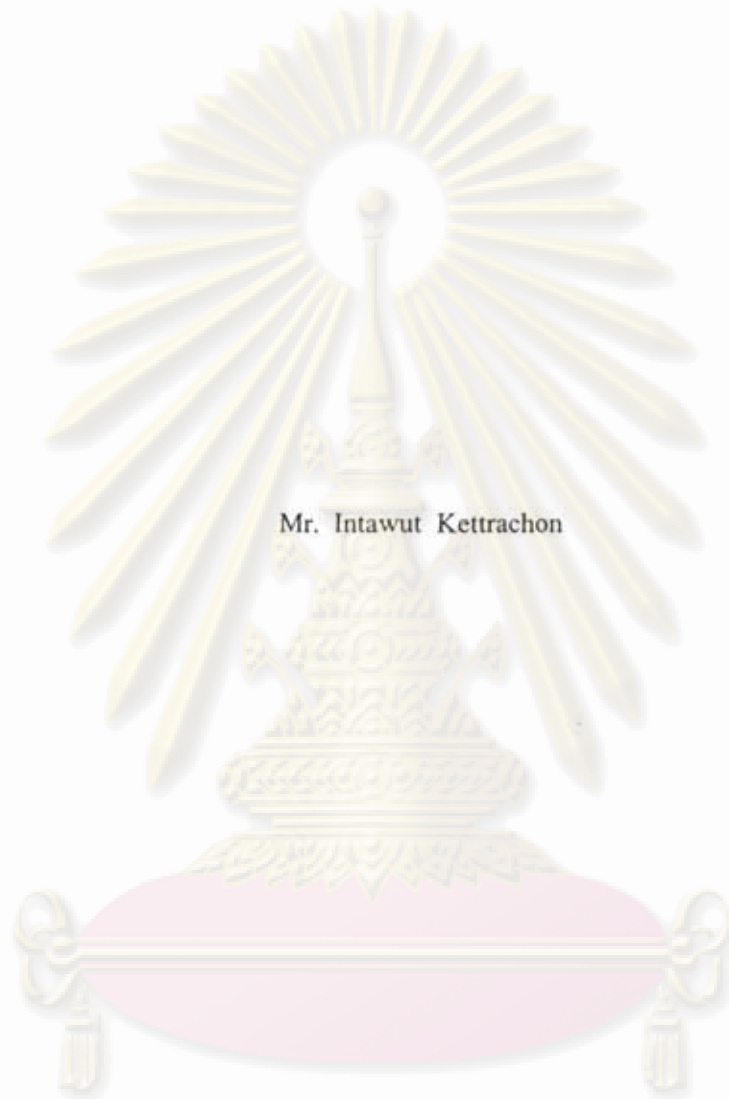
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF WRITING INSTRUCTION BY GENRE-BASED APPROACH
ON THE CREATIVE ESSAY WRITING ABILITY AND
CREATIVE THINKING OF ELEVEN GRADE STUDENTS

Mr. Intawut Kettrachon

ศูนย์วิทยพัชกร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Teaching Thai Language

Department of Curriculum, Instruction, and Educational Technology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2008

Copyright of Chulalongkorn University

511237

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่มีต่อ
ความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และ
ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
นายอินทร์วุฒ เกษตระชนม์

โดย

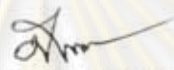
การสอนภาษาไทย

สาขาวิชา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลมนัสชท์ บัณจิตยานนท์

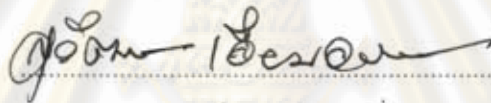
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาดูตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

กณบดีคณะครุศาสตร์

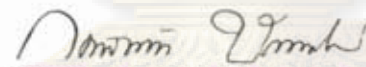
(ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา เขี่ยมอรรถพรณ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลมนัสชท์ บัณจิตยานนท์)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พริทธิย์ แข็งขัน)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อินทร์วุฒ เกษตระชนม์ : ผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. (EFFECTS OF WRITING INSTRUCTION BY GENRE-BASED APPROACH ON THE CREATIVE ESSAY WRITING ABILITY AND CREATIVE THINKING OF ELEVEN GRADE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : ผศ. ดร. กมลมนัสขันธ์ บัณฑิตยานนท์, 137 หน้า.

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเปรียบเทียบผลของการสอนการเขียนที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ และแบบวัดความคิดเชิงสร้างสรรค์ และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการสอนทั้งสองกลุ่มด้วยตนเอง ใช้เวลาสอนกลุ่มละ 2 คาบต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา ลายมือชื่อนิสิต.....*อินทร์วุฒ เกษตระชนม์*.....

สาขาวิชา การสอนภาษาไทย.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....*กมลมนัสขันธ์ บัณฑิตยานนท์*.....

ปีการศึกษา 2551.....

488 38025 27 : MAJOR TEACHING THAI

KEY WORD : WRITING INSTRUCTION BY GENRE-BASED APPROACH / THE
CREATIVE ESSAY WRITING ABILITY / CREATIVE THINKING

INTAWUT KETTRECHON : EFFECTS OF WRITING INSTRUCTION BY GENRE-
BASED APPROACH ON THE CREATIVE ESSAY WRITING ABILITY AND
CREATIVE THINKING OF ELEVEN GRADE STUDENTS. THESIS ADVISOR:
ASST.PROF. KAMONMANAT BUNDITYANOND, Ph.D., 137 pp.

The purpose of this research were to study effects of writing instruction by genre-based approach on the creative essay writing ability and creative thinking of eleven grade students and to compare effects of writing instruction on the creative essay writing ability and creative thinking of eleven grade students between the group taught by genre-based approach and by conventional instruction. The subjects were 60 eleventh grade students of Chulalongkorn University Demonstration Secondary School in the academic year of 2008. There were 30 students in each class; one class was assigned to be the experimental group taught by genre-based approach ; and the other was the controlled group taught by conventional instruction. There were two catagories of the research instruments. The data collection instruments were the creative essay writing test and creative thinking test. The experimental instruments were lesson plans. The researcher taught each group 2 periods a week for 8 weeks. The collected data were analyzed by arithmetic means (\bar{x}), standard deviation (s) and t-test

The research findings were summarized as follows :

1. The creative essay writing ability and creative thinking of students taught by genre-based approach was significantly higher than before receiving instruction at the .05 level of significance.
2. The creative essay writing ability and creative thinking of students taught by genre-based approach was higher than those taught by conventional instruction at the .05 level of significance.

Department: Curriculum, Instruction,
and Educational Technology

Field of study: Teaching Thai Language

Academic year: 2008

Student's signature:

Intanut Ketrachon

Advisor's signature:

Kamonmanat Bundityanond

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยได้รับการพิจารณาจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ได้รับทุนอุดหนุน การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อเฉลิมฉลองวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญ พระชนมายุครบ 72 พรรษา ประจำปีการศึกษา 2548 ซึ่งถือเป็นแรงเกื้อหนุนที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้วิจัย สามารถดำเนินการวิจัย จนสำเร็จเรียบร้อยปรากฏเป็นผลงานวิทยานิพนธ์ที่มีค่าฉบับนี้ ผู้วิจัยจึง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลมนัสขันธ์ บัณฑิตยานนท์ อาจารย์ที่ ปรีกษา ที่เป็นครูผู้ให้คำแนะนำ ให้การดูแล ให้โอกาสในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองของศิษย์ จนสามารถดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุวัฒนา เขี่ยมอรรถชน ประธานสอบ วิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ แข็งขัน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้ คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมทั้งช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุทฤษฎี ศรีไสย์ รองศาสตราจารย์จิตต์นิภา ศรีไสย์ รองศาสตราจารย์ไชยศิริ ปราวโมช ณ อยุธยา และผู้ช่วยศาสตราจารย์พันธ์ทิพา หลาบเลิศบุญ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือในการวิจัยและให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณาจารย์ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ที่ให้ การช่วยเหลือ ชี้แนะ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ และเป็นกำลังใจสำคัญให้แก่ผู้วิจัย ตลอดมา โดยเฉพาะคณาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยทุกท่าน ที่เป็นกัลยาณมิตรคอยดูแลทั้ง ในด้านวิชาการและการใช้ชีวิต จนผู้วิจัยสามารถฝ่าฟันอุปสรรคปัญหาและดำเนินการวิจัยจนเสร็จ สิ้นด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่มีโอกาสพำสอน ดักเตือนผู้วิจัยในฐานะ ลูก ศิษย์ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะทุกคำสอนของทุกท่าน คือพื้นฐานที่ทำให้ผู้วิจัยได้สำเร็จ การศึกษาในวันนี้ และทำให้ผู้วิจัยมีอนาคตที่ดีในวันข้างหน้าต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
3. ขอบเขตการวิจัย.....	7
4. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
1. แนวคิดหรือทฤษฎี.....	13
1.1 ความเป็นมาและหลักการ.....	13
1.2 อรรถลักษณะของภาษา.....	17
1.3 การสอนการเขียนตามแนวคิดหรือทฤษฎี.....	22
2. เรื่องความเชิงสร้างสรรค์.....	24
2.1 เรื่องความ.....	24
2.2 การเขียนเชิงสร้างสรรค์.....	33
2.3 การประเมินผลการเขียน.....	37
3. ความคิดสร้างสรรค์.....	41
3.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์.....	41
3.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์.....	44
3.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์.....	45
3.4 พัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์.....	46
3.5 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.....	48
3.6 การวัดความคิดสร้างสรรค์.....	54

บทที่	หน้า
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดอรรถฐาน.....	57
4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับเรียงความเชิงสร้างสรรค์.....	64
4.3 งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์.....	68
5. สมมติฐานการวิจัย.....	71
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	72
1. การศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	72
2. กลุ่มตัวอย่างและการสุ่ม.....	72
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	75
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	87
5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	88
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	94
1. สรุปผลการวิจัย.....	96
2. อภิปรายผล.....	96
3. ข้อเสนอแนะ.....	100
รายการอ้างอิง.....	101
ภาคผนวก.....	115
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	116
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	118
ภาคผนวก ค ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง.....	131
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	137

คุรุวิทยาลัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงผลการทดสอบค่าที (t-test) หรือ การทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างค่าเฉลี่ยเลขคณิตคะแนนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย.....	73
2	แสดงผลการทดสอบค่าที (t-test) หรือ การทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างค่าเฉลี่ยเลขคณิตคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ฉบับทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย.....	74
3	เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์.....	76
4	เกณฑ์การให้คะแนนความคิดริเริ่มในกิจกรรมที่ 4 การตั้งคำถาม.....	83
5	ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง (การสอนการเขียนตามแนวคิศจรรณฐาน)และกลุ่มควบคุม (การสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ)	85
6	แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการทดลองสอนตามแนวคิศจรรณฐาน.....	90
7	แสดงผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่าง ก่อนและหลังการทดลองสอนตามแนวคิศจรรณฐาน.....	91
8	แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิศจรรณฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ.....	92
9	ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิศจรรณฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ	93

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (2545 : 9) กำหนดให้ภาษาไทย เป็นสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด สร้างเสริมพื้นฐานความเป็นมนุษย์ สร้างศักยภาพในการทำงานอย่างสร้างสรรค์และที่สำคัญยิ่งก็คือพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาไทยในปัจจุบันจึงมิได้มุ่งเน้นเพียงการอ่านออกเขียนได้ หรือจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในลักษณะของภาษาและวรรณคดีเพียงเท่านั้น แต่สิ่งสำคัญ ก็คือมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้นำประโยชน์จากการเรียนรู้และฝึกฝนทักษะทางภาษาไทย ไม่ว่าจะเป็น การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด ไปใช้ให้เกิดคุณค่าสูงสุดในการศึกษาหาความรู้ รวมทั้งสามารถนำไปใช้ติดต่อบริการในชีวิตประจำวันให้เกิดสัมฤทธิ์ผลที่ดีด้วย

ครูภาษาไทยในปัจจุบัน จึงควรมุ่งเน้นจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะทั้ง 5 ประการนี้ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยเฉพาะทักษะการเขียน ซึ่ง บันลือ พฤกษ์วัน (2533:2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนว่า “การเขียนต้องใช้ความสามารถสูงกว่าทักษะด้านอื่น ๆ แต่ก็มีได้หมายความว่า การเขียนเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดของมนุษย์ มนุษย์เราใช้การพูดในชีวิตประจำวันมากกว่าการเขียน แต่ลักษณะการใช้ผลงานการเขียนย่อมแสดงให้เห็นความโดดเด่นมันคงกว่าคำพูด ทั้งนี้เพราะการเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นประจักษ์พยานที่เชื่อถือได้ดีกว่าประจักษ์พยานทางคำพูด” ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของสุจิต เพียรชอบ (2540:95-96) ที่ว่า “การเขียนเป็นการสื่อสารที่สามารถถ่ายทอดความรู้ความคิดออกไปในวงกว้าง และคงอยู่ถาวรกว่าการส่งสารด้วยการพูด การเขียนเป็นทักษะสำคัญในการติดต่อบริการกับบุคคลต่าง ๆ ในวิชาชีพ ถ้าเขียนได้ดีก็จะทำกิจการงานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปโดยรวดเร็ว ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยผู้ใดมากนัก” ด้วยข้อความข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า ทักษะการเขียน เป็นทักษะการส่งสารที่มีความสำคัญในการถ่ายทอดความคิดของมนุษย์ ให้ผู้รับสารได้เข้าใจ ซึ่งนำเสนอออกมาในรูปแบบลายลักษณ์อักษรที่ประจักษ์ได้เด่นชัด โดยผู้ที่มีทักษะการเขียนดีต้องมีพื้นฐานที่ดีในทักษะการคิดและทักษะการใช้ภาษา หรืออาจกล่าวได้ว่า ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่รวบยอดทุกทักษะบูรณาการไว้ด้วยกัน หากผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการเขียนที่ดีแล้ว ก็ย่อมส่งผลให้ทักษะด้านอื่น ๆ ได้รับการพัฒนาตามไปด้วย

เมื่อทักษะการเขียนมีความสำคัญเช่นนี้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 (2545 : 19) จึงได้ระบุมมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยเกี่ยวกับทักษะการเขียน ไว้เป็นแนวทางการ

จัดการเรียนรู้ของครูภาษาไทยอย่างชัดเจนว่า ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการระดมมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ประกอบไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.1 – ม.3 ผู้เรียนสามารถเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนอธิบาย ชี้แจง แสดงความคิดเห็น แสดงการโต้แย้ง เขียนรายงานและเขียนเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน รวมทั้งมีมารยาทการเขียน และนิสัยรักการเขียนและการศึกษาค้นคว้า รู้จักเลือกใช้ภาษา เรียบเรียงข้อความ ได้อย่างประณีต สนใจการศึกษาค้นคว้า รวบรวมบันทึกข้อมูล นำวิธีการของแผนภาพความคิดจัดลำดับความคิดและพัฒนางานเขียนตามขั้นตอนในการนำเสนอรูปแบบของงานเขียนประเภทต่าง ๆ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ม.4 – ม.6 ผู้เรียนสามารถเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนอธิบาย ชี้แจง เขียนโน้มน้าวใจ เขียนแสดงทรรศนะ เขียนบันเทิงคดี สารคดีและเขียนเชิงสร้างสรรค์ และเขียนเชิงวิชาการ ใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน รวมทั้งมีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน รู้จักตั้งประเด็นหัวข้อการเขียนได้ตามจุดประสงค์ทั้งด้านวิชาการและด้านบันเทิงคดี เรียบเรียงงานเขียน โดยมีการอ้างอิงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างถูกต้องรวมทั้งรู้จักทบทวนจัดเกลางานเขียนของตน

มาตรฐานการเรียนรู้ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ทักษะการเขียนก็มีหลายรูปแบบให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ซึ่งทักษะการเขียนรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญและปรากฏชัดเจนในมาตรฐานการเรียนรู้ในช่วงชั้นที่ 3 และ 4 นั่นก็คือ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งมีความสำคัญดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2524) กล่าวไว้ โดยสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีคุณค่าหลายประการ ทั้งทำให้เกิดความเพลิดเพลินใจและส่งเสริมสติปัญญา รวมทั้งยังช่วยดำรงรักษาวัฒนธรรมไว้ ซึ่งคุณค่าทั้งสามประการนี้จะประ โยชน์ต่อบุคคลหรือสังคมก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535) กล่าวไว้ โดยสรุปได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีประโยชน์ทั้งการให้ข้อคิดที่เป็นคติในการดำรงชีวิต และส่งเสริมให้เกิดจินตนาการในทางที่ดีหรือทำให้เกิดความเพลิดเพลินในจิตใจ ข้อความข้างต้น ยังทำให้เห็น ได้ชัดเจนว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ก็มีประโยชน์และควรเป็นทักษะที่ได้รับการส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง การเขียนเชิงสร้างสรรค์รูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจและควรส่งเสริมเป็นอย่างยิ่งในการจัดการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 และ 4 ก็คือ เรียงความเชิงสร้างสรรค์ เพราะถือเป็นทักษะพื้นฐานของการเขียนที่จะพัฒนาไปสู่ทักษะการเขียนด้านอื่นที่มีประสิทธิภาพได้ ดังที่ประเทิน มหาจันทร์ (อ้างถึงในพูนศิริ แก้วเพ็ช, 2533:1) กล่าวว่า “ทุกวันนี้การเขียนมีบทบาทสำคัญต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเขียนจดหมาย เขียนใบลา เขียนคำร้อง เขียนสัญญา เขียนบันทึก เขียนรายงาน ฯลฯ การเขียนทุกอย่างต้องอาศัยทักษะการเขียนเรียงความทั้งสิ้น”

การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง แต่ทว่า ในการนำไปพัฒนาใช้ในการจัดการเรียนรู้ปัจจุบัน ยังประสบปัญหาอย่างมากไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับความสามารถด้านการเขียนของผู้เรียน ปัญหาการสอนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ดังที่ ชูษะปะนิษฐ์ นาคทรพรพ (2524) กล่าวถึงปัญหาการสอนเขียนเรียงความในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสรุปได้ว่า เด็กยังขาดทักษะในการคิด เพราะไม่ได้รับการฝึกให้รู้จักคิดอย่างแจ่มแจ้งในสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตและในบทเรียน เมื่อไม่สามารถคิดได้แจ่มแจ้ง การพูดหรือการเขียนเพื่อสื่อสารก็ไม่แจ่มแจ้งไปด้วย นักเรียนจะมีความถนัดเรื่องท่องจำมากกว่าจะคิดเอง การสอนเขียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จึงยังไม่ส่งผลดีในการสื่อสารมากนัก ทำให้นักเรียนจำนวนมากยังเขียนเรียงความไม่ค่อยได้อาจจะเป็นเพราะขาดสารในสมอง หรือขาดความเข้าใจเรื่องนั้น ๆ ก็เลยเขียนไม่ได้ รวมทั้งไม่ได้รับการส่งเสริมให้เขียนได้อย่างเสรีเท่าที่ควร รวมทั้งที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2529) ได้สำรวจเกี่ยวกับปัญหาการสอนการเขียน สามารถสรุปได้ว่า ครูผู้สอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์มีความต้องการค่อนข้างมากที่จะเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งรวมถึงขั้นตอนการสอน เทคนิคการสอน ตลอดจนสื่อการเรียนในรายวิชานี้ และพบว่า การสอนของครูส่วนมากที่ใช้กันอยู่ก็คือการอธิบายรายละเอียดจากบทเรียนแล้วให้ทำกิจกรรมท้ายบทเรียน นั้น ๆ ประกอบกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษา ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2540 ซึ่งวัดความสามารถด้านการเขียนภาษาไทย ระดับประเทศมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 54.25 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ผ่านเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544 (2540) ที่กล่าวไว้ โดยสรุปว่าผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่เขียนเรียงความไม่ได้ และความรู้ในการใช้ภาษาไทยอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับปรุง ด้วยข้อมูลที่กล่าวมาเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่า การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร หลายส่วนยังประสบปัญหา โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนทั้งในส่วนทักษะการเขียนและทักษะความคิด รวมไปถึงในส่วนที่ครูไม่มีวิธีหรือเทคนิคที่จะนำมาพัฒนาการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ให้ดีขึ้น ดังนั้นการสอนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ให้ได้ผลดีตามที่มุ่งหวังไว้ก็ยังไม่เกิดประสิทธิผลที่คุ้มค่านัก

การหาแนวทางการสอนการเขียนที่มุ่งพัฒนาทักษะการเขียนและทักษะการคิดควบคู่กันไป ได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ สิทธา พินิจภูวดล (2526:1) กล่าวว่า “หลักการเขียนต้องประกอบด้วย 2 ชั้น คือ ชั้นการคิดและชั้นการเขียน ทั้ง 2 ชั้นนี้จะแยกจากกันมิได้” ความคิดกับการเขียนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นไม่สามารถแยกออกจากกันได้ และหากความคิดนั้นเป็นความคิดสร้างสรรค์ ก็ยิ่งสนับสนุนก่อให้เกิดงานเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ด้วย ดังที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดสร้างสรรค์กับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสรุปได้ว่า ความคิดเชิงสร้างสรรค์ ทำให้เกิดการพูดและการเขียนเชิง

สร้างสรรค์ความคิด การพูด และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทำให้เกิดการกระทำเชิงสร้างสรรค์ การพูด การเขียนและการกระทำเชิงสร้างสรรค์ทำให้เกิดการคิดเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนายิ่งขึ้น

เมื่อเห็นความสัมพันธ์ของการพัฒนาทักษะการคิดควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการเขียน ดังที่กล่าวมาแล้ว การพัฒนาการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดผลดีได้นั้น ก็จำเป็นที่ครู จะต้องพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้เกิดขึ้นตามไปด้วยเช่นกัน

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญยิ่งที่ควรส่งเสริมให้ปรากฏในบุคลิกภาพของเด็กและเยาวชน ซึ่งถือเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต ดังที่ วรณี โสมประยูร (2524) กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับมนุษย์ เพราะการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ โดยนำความรู้ที่มีอยู่มาดัดแปลงใช้ในการแก้ปัญหา เด็กที่มีความรู้ดีแต่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะทำให้ความรู้ที่มีได้ประโยชน์น้อยเพราะเขาไม่สามารถดัดแปลงประยุกต์มาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ และที่สำคัญปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าทุกประเทศต้องการผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญ ซึ่งสอดคล้องกับที่สุจริต เพ็ชรชอบและสายใจ อินทรมพรรย์ (2538:190) กล่าวไว้ว่า “ความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้มีไว้ในตัวเด็ก ตามธรรมชาติแล้วเด็ก ๆ จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นของตัวเอง แต่จะพัฒนามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การสร้างบรรยากาศและการให้ความสนับสนุนของบุคคลที่อยู่แวดล้อมตัวเด็ก เช่น บิดา มารดา ญาติพี่น้อง และครูอาจารย์ เป็นต้น การปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ให้นักเรียนเป็นสิ่งที่ทำได้ก่อนข้างยากยิ่ง ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยแล้วยังมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก แต่ก็เป็นที่หน้าที่ของครูที่จะต้องปลูกฝังในด้านนี้ เพราะจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเด็กเอง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเป็นส่วนรวม” รวมทั้งที่ สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2541:คำนำ) กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า “ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมากในปัจจุบัน ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ไปในการแก้ปัญหาและผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ยิ่งในอนาคตสังคมมีแนวโน้มที่จะทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้น บุคคลต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ไปในทางแก้ปัญหาค้าง ๆ ที่เกิดขึ้น การเตรียมเยาวชนให้อยู่ในสังคมอนาคตได้อย่างดีจึงควรเตรียมการในเรื่องการส่งเสริมหรือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ในปัจจุบัน ให้ควบคู่ไปกับการส่งเสริมหรือพัฒนาความสามารถด้านอื่นด้วย” ด้วยความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ดังกล่าว จึงเป็นหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนในสังคมที่จะช่วยกันพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนไทยให้มากที่สุด สำหรับ ครู ถือเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการพัฒนานี้ ดังนั้น หากครูสามารถหาแนวทางการสอนเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ผู้เรียนก็必将มีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น และสามารถนำความคิดนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และมากไปด้วยพลังความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ จึงเป็นสิ่งที่ครูควรมุ่งหวังและหาแนวทางเพื่อปฏิบัติให้เกิดได้จริง ซึ่งจากการค้นคว้า ผู้วิจัยเห็นว่า แนวทางการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน (genre-based approach) เป็นแนวทางที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางนี้ได้รับการพัฒนามาจากกลุ่มนักภาษาศาสตร์ชาวออสเตรเลียกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ Jim Martin, Joan Rothery, Frances Christie, Brian Gray และ Mary Macken (Martin and Rothery, 1980, 1981; Christie 1987, 1989 อ้างถึงในเสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์ 2534:25) ซึ่งแนวคิดนี้ยึดหลักการเกี่ยวกับทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบ (Systemic Linguistic Theory) ของ M.A.K Halliday ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางภาษาศาสตร์ระดับโลก

แนวทางการสอนเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน มีหลักการสำคัญ ตามที่เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์ (2550 : 25) กล่าวไว้ คือ การศึกษาระบบการใช้โครงสร้างการดำเนินเนื้อความ (schematic structure) และลักษณะภาษา (linguistic features) ที่ใช้ในบริบทที่มีอรรถลักษณะ (genre) หรือ ชนิดของเนื้อความต่าง ๆ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการสื่อความที่แตกต่างกัน การศึกษาความแตกต่างของอรรถลักษณะภาษาจะช่วยให้ผู้เขียนเข้าใจการอ่านและการเขียนได้รวดเร็วขึ้น เนื่องจากมีรูปแบบของโครงสร้างการดำเนินเนื้อความและลักษณะเฉพาะของภาษาที่ใช้ในแต่ละอรรถลักษณะ ซึ่งทำให้การจับใจความของเรื่อง การตีความ การแปลความ การขยายความ รวมทั้งการเอาความเป็นไปได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยเป็นแบบอย่างที่ดีในการเขียนตามจุดมุ่งหมายต่าง ๆ อีกด้วย

Christie and others (อ้างถึงในเสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์, 2534:25-27) ได้อธิบายเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน เป็นการจัดเนื้อหาตามอรรถลักษณะ 8 ชนิด คือ เรื่องเล่าจากประสบการณ์ เรื่องจินตนาการ เรื่องที่เกี่ยวกับการรายงาน เรื่องที่เกี่ยวกับวิธีการ เรื่องที่เกี่ยวกับการอธิบาย เรื่องที่เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น เรื่องที่เกี่ยวกับการอภิปราย เรื่องที่เกี่ยวกับการสังเกต และจัดกระบวนการสอนเป็น 3 ชั้น คือ

1. ชั้นการเรียนรู้จากต้นแบบ (A modeling stage) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับอรรถลักษณะด้วยการอ่าน ตัวอย่างซึ่งทำหน้าที่เป็นต้นแบบของอรรถลักษณะนั้น ๆ โดยผู้เรียนจะช่วยกันสำรวจหาว่า เรื่องราวที่อ่านมีเนื้อหาลักษณะเกี่ยวกับอะไร และเป็นอรรถลักษณะแบบใด แล้วจึงวิเคราะห์โครงสร้างการดำเนินเนื้อความ วิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาของอรรถลักษณะแต่ละแบบ

2. ชั้นวางแผนคิดเนื้อเรื่องใหม่ตามแนวต้นแบบ (A joint negotiation stage) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การค้นคว้า การอภิปราย และการจดบันทึกเกี่ยวกับอรรถลักษณะที่จะนำไปใช้ฝึกเขียน

3. ชั้นเขียนงานโดยอิสระ (An independent construction stage) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกเขียนอย่างอิสระ โดยครูอาจกำหนดเป็นการเขียนรายบุคคลหรือเขียนร่วมเป็นกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้ดูแลคอยให้ความช่วยเหลือ

การสอนตามแนวคิดนี้ จะมุ่งเน้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองหรือด้วยความร่วมมือของกลุ่มผ่านการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย จึงเป็นโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ได้ดียิ่งขึ้น

แนวทางการสอนเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน ได้มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย เช่น Hyland (1990) นำไปใช้ในการสอนการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษเชิงโต้แย้ง Marshall (1991) นำไปใช้ในการสอนการเขียนรายงานในวิชาเฉพาะสาขากับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีปิาวนิวกินี สาขาวิทยาศาสตร์ ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ภาสกร แจ่มจันทร์เกษม (2534) นำไปใช้ในการสอนการเขียนภาษาอังกฤษ และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ทศพร เกตุดอนอม (2540) นำไปใช้ในการสอนการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นุสรา ขวัญศรี (2540) นำไปใช้ในการสอนการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สิริมาน ขวโสดิษฐ์ (2545) นำไปใช้ในการสอนการเขียนภาษาอังกฤษและการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ผลการศึกษาดังกล่าวสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางนี้ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถทางการเขียน การอ่าน และความคิดสร้างสรรค์ดีกว่าการสอนด้วยวิธีปกติ

ผลการศึกษาที่กล่าวมา แสดงให้เห็นว่า การสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานนี้ ได้มีการนำไปประยุกต์ ใช้ในการเรียนการสอนทั้งวิชาภาษาอังกฤษและภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาอย่างแพร่หลาย ซึ่งส่วนใหญ่จะพบว่า เป็นการนำไปใช้ศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในทักษะทางภาษา ด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนในภาพรวมและทักษะการคิด แต่ยังไม่มีการนำไปใช้ศึกษาความสามารถในการเขียนที่มุ่งเน้นขอบเขตเฉพาะรูปแบบของงานเขียน โดยตรงรวมทั้งยังไม่มีการศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์จากการนำการสอนตามแนวคิดนี้ไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมากนัก ด้วยเหตุเหล่านี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานนี้มีความสำคัญและควรนำมาศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งจะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาระบบของการใช้ภาษาที่ถูกต้อง จากการเลียนแบบและฝึกหัดในรูปแบบภาษาที่หลากหลายในชีวิตประจำวัน จนผู้เรียนสามารถเข้าใจในอรรถลักษณะต่าง ๆ ของภาษาที่ใช้ในบริบทต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนก็จะได้แนวทางของการจัดลำดับเนื้อความเพื่อการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม จึงนับว่าการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานนี้จะช่วยพัฒนากระบวนการทางภาษาของผู้เรียนให้เป็นไปอย่างมีระบบ และมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาการใช้ภาษาที่ทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้ และเป็นการให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนรู้และฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาและทักษะการคิดของผู้เรียน ให้เป็นบุคคลที่มี

ความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่มีประสิทธิภาพ และมีความคิดสร้างสรรค์ที่ดี และมีคุณค่าได้ต่อไป

การสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมีอายุในช่วง 16 – 18 ปี เพราะเป็นช่วงวัยที่ต้องการแสดงออกเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของตนอย่างเต็มที่ ตามที่ อารี พันธุ์มณี (2545) ได้กล่าวถึงลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กช่วงวัยนี้ สรุปได้ว่า เขาจะสนใจในช่วงอายุนี้ต้องการที่จะใช้ความคิดและจินตนาการของตนอย่างเต็มที่ ประกอบกับผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่การสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งพบว่าผู้เรียนยังมีปัญหาด้านทักษะการเขียนและทักษะการคิด ทั้งการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้เรียนทำได้ไม่ดีเท่าที่ควรและความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนยังมีไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรนำการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ในครั้งนี้ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม เพื่อศึกษาผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลของการสอนการเขียนที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ

3. ขอบเขตการวิจัย

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสังกัดคณะกรรมการอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- (1) ตัวแปรต้น ได้แก่ วิธีการจัดการเรียนรู้ 2 รูปแบบ คือ การสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน และการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ
- (2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์

3.3 อรรถลักษณะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การเล่าเรื่องจากประสบการณ์ การรายงาน การอธิบาย การแสดงความคิดเห็น การแสดงวิธีการ การเล่าเรื่องหรือการบรรยายเชิงจินตนาการ การอภิปราย และการสังเกต

4. คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

4.1 **เรียงความเชิงสร้างสรรค์** หมายถึง รูปแบบการเขียนร้อยแก้วที่ผู้เขียนถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีแนวคิดแปลกใหม่ในการเขียนเนื้อหาที่น่าสนใจ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ พร้อมกับมีองค์ประกอบของเรียงความที่ครบถ้วนทั้ง คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป

4.2 **ความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์** หมายถึง ความสามารถในการเขียนถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และจินตนาการเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษาเขียนและถูกต้องตามรูปแบบการเขียนเรียงความ โดยมีแนวคิดแปลกใหม่ น่าสนใจ โดยผลงานนั้นมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้วัดได้จากคะแนนในการทำแบบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 **ความคิดสร้างสรรค์** หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคล ที่มีลักษณะเป็นอเนกมัย คือ เป็นความคิดหลายทิศทาง ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ซึ่งต้องอาศัยจินตนาการและความตั้งใจในการคิดหาคำตอบ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์จะมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดริเริ่มซึ่งวัดได้จากคะแนนความคิดสร้างสรรค์ที่ได้จากการทำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

4.4 **แนวทางการสอนภาษาตามแนวคิดอรรถฐาน** หมายถึง แนวทางการเรียนการสอนภาษาซึ่งพัฒนามาจากทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบ ที่เน้นการเรียนรู้เรื่องการส่งสารจากรูปแบบภาษาที่ถูกต้อง ตามชนิดหรือลักษณะของเนื้อความที่แตกต่างกันไปตามจุดประสงค์ในการ สื่อความหมาย โดยใช้ตัวอย่างรูปแบบภาษาเป็นสื่อหลักนำเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติ คือ การเลียนแบบและฝึกหัดด้วยตนเองหรือกลุ่มภายใต้การกำกับดูแลของผู้สอน

4.5 **อรรถลักษณะ** หมายถึง ชนิดหรือลักษณะของเนื้อความตามตัวอย่างรูปแบบภาษา โดยสะท้อนเป้าหมายหรือเจตนาในการสื่อความของผู้ส่งสารซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านการลำดับความ โครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ ลักษณะของภาษาที่ใช้ และระเบียบทางไวยากรณ์ (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย 2536:27-30) ซึ่งอรรถลักษณะที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้เป็นประเภทของเรียงความเชิงสร้างสรรค์ในครั้งนี้มีทั้งสิ้น 8 ประเภท ดังนี้

- 4.5.1 การเล่าเรื่องจากประสบการณ์ หมายถึง การเขียนเล่าเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตหรือเขียนเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของผู้เขียนที่มีเนื้อหาที่น่าสนใจ แปลกใหม่และมีคุณค่าต่อผู้อ่าน
- 4.5.2 การรายงาน หมายถึง การเขียนถ่ายทอดความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ โดยผู้เขียนต้องนำเสนอข้อมูลที่นำเสนอ แปลกใหม่และมีคุณค่าต่อผู้อ่าน
- 4.5.3 การอธิบาย หมายถึง การเขียนเกี่ยวกับสาเหตุและกระบวนการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยผู้เขียนจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ สาเหตุและผลที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์เหล่านั้นอย่างน่าสนใจ แปลกใหม่ และมีคุณค่าต่อผู้อ่าน
- 4.5.4 การแสดงความคิดเห็น หมายถึง การเขียนแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีความน่าสนใจ แปลกใหม่และมีคุณค่าต่อผู้อ่าน
- 4.5.5 การแสดงวิธีการ หมายถึง การเขียนแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ ที่น่าสนใจ แปลกใหม่และมีคุณค่าต่อผู้อ่าน โดยจะเขียนถึงกระบวนการหรือขั้นตอนการปฏิบัติในเรื่องนั้น ๆ อย่างชัดเจน
- 4.5.6 การเล่าเรื่องหรือการบรรยายเชิงจินตนาการ หมายถึง การเขียนเล่าเรื่องโดยใช้จินตนาการของผู้เขียน ถ่ายทอดผลงานออกมาอย่างอิสระ น่าสนใจ แปลกใหม่ และมีคุณค่าต่อผู้อ่าน
- 4.5.7 การอภิปราย หมายถึง การเขียนแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลทั้งด้านดีและด้านไม่ดีต่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่น่าสนใจ แปลกใหม่และมีคุณค่าต่อผู้อ่าน โดยความคิดเห็นนั้นจะเป็นพื้นฐานให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวเหล่านั้นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
- 4.5.8 การสังเกต หมายถึง การเขียนจากการสังเกตสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและนำสิ่งที่ได้พบเห็นนั้นมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการเขียนผลงานที่น่าสนใจ แปลกใหม่ และมีคุณค่าต่อผู้อ่าน

4.6 การสอนการเขียนตามแนวคิดวรรณฐาน หมายถึง การสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่มุ่งให้ผู้เรียนรับรู้และเรียนรู้รูปแบบภาษาจากอรรถลักษณะ โดยครูนำตัวอย่างรูปแบบภาษาเป็นสื่อหลักให้ผู้เรียนได้เลียนแบบและฝึกหัดด้วยตนเองหรือกลุ่ม ภายใต้การกำกับดูแลของครู (เสาวลักษณ์ รัตวิรัช 2536:31-36) ซึ่งผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้เป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นการเรียนรู้จากต้นแบบ

1.1 จับใจความสำคัญ เรียนรู้รายละเอียด

แจกเอกสารชุดที่ 1 เกี่ยวกับตัวอย่างเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่มีบรรทัดลักษณ์ 1 ประเภท ให้ผู้เรียนอ่านเป็นรายบุคคล หลังจากนั้น ครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับใจความสำคัญ และรายละเอียดของเนื้อเรื่อง แล้วครูอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบภาษาลักษณะการใช้ภาษา โครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่มีบรรทัดลักษณ์ตามที่กำหนดไว้

1.2 ฝึกวิเคราะห์บรรทัดลักษณ์

แจกเอกสารชุดที่ 2 เกี่ยวกับตัวอย่างเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่มีบรรทัดลักษณ์เหมือนกับข้อ 1.1 โดยครูให้ผู้เรียนวิเคราะห์รูปแบบภาษา ลักษณะการใช้ภาษา โครงสร้างในการดำเนินเรื่อง โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุป

2. ขั้นวางแผนคิดเนื้อเรื่องใหม่ตามแนวต้นแบบ

แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน แล้วให้ทุกกลุ่มทำกิจกรรมดังนี้

- 2.1 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสังเกตบรรทัดลักษณ์ต้นแบบในชั้น 1 อีกครั้ง พร้อมครูตั้งคำถามเกี่ยวกับลักษณะของบรรทัดลักษณ์นั้นให้ผู้เรียนตอบ
- 2.2 ให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มระดมสมองคิดค้นให้ได้แนวทางที่หลากหลายในการเขียนเรื่องใหม่ตามบรรทัดลักษณ์ต้นแบบ
- 2.3 จากข้อ 2.2 ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายให้ได้ข้อสรุปเพียงแนวทางเดียวที่จะนำไปเขียนเรื่องใหม่
- 2.4 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจดบันทึกข้อมูลที่ได้เพื่อนำไปใช้ในการเขียนโครงร่างของเนื้อเรื่องใหม่

3. ขั้นเขียนงาน โดยอิสระ

3.1 เขียนรายกลุ่ม

3.1.1 กำหนดโครงร่าง

แต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่บันทึกไว้ไปเขียนเป็นโครงร่าง โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ

3.1.2 สร้างสรรค์งานเขียน

แต่ละกลุ่มเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ 1 เรื่อง โดยครูให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำ

3.1.3 นำเสนอผลงาน

แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน โดยครูและผู้เรียน
ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน
โดยครูสรุปและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.2 เขียนรายบุคคล

ครูให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ 1 เรื่อง
ความยาวประมาณ 15 – 20 บรรทัด ตามแนวบรรดลัทธิขั้นต้นแบบ โดยครู
เป็นผู้ตรวจให้คำชี้แนะเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการเขียนเรียงความเชิง
สร้างสรรค์ต่อไป

4.7 การสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ หมายถึง การสอนที่ประกอบด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการสนทนา ชักถาม
อธิบาย อภิปราย เพลงหรือเกม เพื่อเร้าความสนใจของนักเรียน
2. ขั้นสอน ครูอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ทั้งใน
ส่วนองค์ประกอบ เนื้อหาและการใช้ภาษา โดยพยายามชี้แนะวิธีการเขียนที่เหมาะสม ทั้ง
การเลือกเรื่องและการตั้งชื่อเรื่อง รวมไปถึงให้นักเรียนฝึกใช้แผนผังความคิดในการวาง
โครงร่างงานเขียน ตลอดจนให้นักเรียนได้ฝึกเขียนย่อหน้า ตามองค์ประกอบของเรียงความ
เชิงสร้างสรรค์ ทั้ง การเขียนคำนำ การเขียนเนื้อเรื่อง และการเขียนสรุป
3. ขั้นสรุปบทเรียน ครูมอบหมายให้นักเรียนเขียนงานตามที่กำหนด โดยครูคอย
ดูแลอย่างใกล้ชิดและเป็นผู้ตรวจสอบประเมินผลงานเขียนแล้วให้คำแนะนำนักเรียนเพื่อ
นำไปพัฒนาแก้ไขต่อไป

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เป็นแนวทางให้ครูสอนภาษาไทยนำการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานไปใช้ให้
เกิดผลดีต่อการสอนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์หรือนำไป
ประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาด้านต่าง ๆ ของผู้เรียนต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนการเขียนตามแนวคิอรรรฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5” ผู้วิจัยได้ศึกษาคำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิอรรรฐาน

- 1.1 ความเป็นมาและหลักการ
- 1.2 อรรรลัษณ์ของภาษา
- 1.3 การสอนการเขียนตามแนวคิอรรรฐาน

2. เรียงความเชิงสร้างสรรค์

- 2.1 เรียงความ
- 2.2 การเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2.3 การประเมินผลการเขียน

3. ความคิดสร้างสรรค์

- 3.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
- 3.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์
- 3.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
- 3.4 พัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์
- 3.5 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- 3.6 การวัดความคิดสร้างสรรค์

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิอรรรฐาน
- 4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับเรียงความเชิงสร้างสรรค์
- 4.3 งานวิจัยเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

5. สมมติฐานการวิจัย

1. แนวคิดอรรถฐาน

1.1 ความเป็นมาและหลักการ

แนวคิดอรรถฐาน(Genre-Based Approach) เป็นแนวทางการสอนภาษาที่ได้รับการพัฒนามาจากแนวทฤษฎีทางภาษาศาสตร์เชิงระบบของความหมาย (Systemic Linguistics) (เสาวลักษณ์รัตน์วิรัช, 2550 : 25-26) ซึ่งมีความเป็นมาและหลักการดังต่อไปนี้

แนวคิดอรรถฐาน (Genre-Based Approach) ได้รับการพัฒนามาจากนักภาษาศาสตร์ชาวออสเตรเลียกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ Jim Martin , Joan Rothery และ Frances Christie (Martin and Rothery, 1980; Christie, 1987) ซึ่งแนวคิดนี้ยึดหลักการเกี่ยวกับทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบของความหมาย (Systemic Linguistic Theory) ของ M.A.K Halliday ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางภาษาศาสตร์ระดับโลก และเป็นที่ยอมรับนับถือกันโดยทั่วไปในกลุ่มของนักภาษา และผู้สอนภาษาในยุคปัจจุบัน ทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบดังกล่าว จะเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อเนื้อความจากบริบทภาษาในกาลเทศะต่าง ๆ ที่ใช้กันในสังคมหรือชุมชน ซึ่งย่อมจะมีสถานการณ์แวดล้อมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป และมีอิทธิพลต่อการใช้ภาษาของบุคคลต่าง ๆ ในสังคมหรือชุมชนนั้น

หลักการสำคัญของแนวคิดอรรถฐานนั้น อิงตามหลักการสำคัญของแนวทฤษฎีการสอนภาษาศาสตร์เชิงระบบ (เสาวลักษณ์รัตน์วิรัช,2536:25-27) ดังนี้

1. ภาษาและความหมาย (Language and Meaning)

ในสังคมหรือชุมชนหนึ่ง ๆ ย่อมมีภาษา เพื่อใช้ในการสื่อความหมายในการสื่อสารระหว่างบุคคลต่าง ๆ รูปของภาษาอันได้แก่ เสียง ระบบไวยากรณ์ คำ ซึ่งอาจเป็นคำพูด ตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นสื่อในการติดต่อสื่อสารนั้น จะมีความแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของสถานการณ์ต่าง ๆ รวมถึงวัฒนธรรม สังคมและธรรมชาติ ซึ่งล้วนมีอิทธิพลต่อการพัฒนารูปแบบภาษานั้น ๆ ให้เป็นที่เข้าใจ และยอมรับในสังคมหรือชุมชน ยกตัวอย่าง เช่น ภาษาไทยมีรูปพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ในการกำหนดเสียงแตกต่างจากภาษาอื่น ๆ เช่น ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ระเบียบไวยากรณ์ก็แตกต่างกัน การเรียงคำประโยคก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วย เช่น ภาษาไทย ใช้คำคุณศัพท์วางไว้หลังคำนาม แต่ภาษาอังกฤษ คำคุณศัพท์ส่วนมากจะวางไว้หน้านาม เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารูปของภาษาที่ใช้ในแต่ละสังคมหรือชุมชนจะแตกต่างกันในแต่ละภาษาทุกมุมโลก แต่เป้าหมายของการสื่อสารที่จะใช้ภาษานั้น ๆ จะเหมือนกัน นั่นคือ ความเข้าใจเนื้อความ (Text) ที่ต้องการติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาเป็นสื่อ ไม่ว่าจะเป็น การฟัง การพูด การอ่าน การเขียนหรือแม้แต่การใช้ภาษาใบ้ หรือภาษากาย “ความหมาย” ของภาษาจึงเป็นหัวใจสำคัญในการใช้ภาษา การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลต่าง ๆ ในสังคมจะประสบความสำเร็จได้ ก็ด้วยความเข้าใจความหมายในการติดต่อสื่อสาร ความสามารถในการเข้าใจเนื้อความของเรื่องในการสื่อสาร

จึงนับว่าเป็นทักษะสำคัญของมนุษย์ที่ต้องตระหนักและให้ความสำคัญ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมจากการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีคุณภาพ

2. ภาษาและบริบทภาษา (Language and Context)

ความเข้าใจความหมายของภาษาในการติดต่อสื่อสาร ย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของภาษาหรือข้อความแวดล้อมในสถานการณ์และวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกาลเทศะต่าง ๆ กัน การเข้าใจเนื้อความจากการติดต่อสื่อสาร ไม่ว่าจะภาษาพูดหรือภาษาเขียน บริบทภาษา (Context) ย่อมจะต้องได้รับการพิจารณาเป็นอันดับแรก เพราะบริบทภาษาจะเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะทำให้อรรถาธิบายที่เข้าใจได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม “ความหมาย” ของภาษาจึงจะชัดเจนในการติดต่อสื่อสาร ยกตัวอย่างเช่น

ประโยคภาษาไทยที่ว่า ไก่ “ขัน” เวลาเช้า และเขา “ขัน” นอดให้แน่น คำว่า “ขัน” ทั้งสองประโยค มีรูปภาษา คือเสียง ตัวอักษร และสระแบบเดียวกันทุกประการ แต่ “ขัน” ในประโยคแรก หมายถึง อาการส่งเสียงของไก่เวลาเช้า ส่วน “ขัน” ในประโยคที่สองนั้น หมายถึง อาการที่หมุนเพื่อทำให้แน่น

ดังนั้น การเข้าใจภาษาจึงไม่ได้อยู่ที่เพียงการเข้าใจคำ ระเบียบไวยากรณ์หรือเสียงเท่านั้น แต่ความเข้าใจภาษาจะเกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ก็ต่อเมื่อเรามีความเข้าใจในบริบทภาษาซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยทำให้เราเข้าใจความหมายของเนื้อความได้แจ่มแจ้งชัดเจนขึ้น

เนื้อความของภาษาอาจมีความสำคัญ 2 ประเด็น คือ

1. เป็นผล (Output หรือ Product) ของการสื่อความ หมายถึง เนื้อความจะทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราวได้ชัดเจนขึ้นว่าหมายถึงสิ่งใด

2. เป็นกระบวนการ (Process) ของการใช้ภาษา หมายถึง เนื้อความจะทำให้เข้าใจได้ว่าควรใช้ภาษาอย่างไร เพื่อให้การสื่อความหมายเป็นที่เข้าใจได้ในแต่ละชนิดของลักษณะการพูดหรือการเขียน

ลักษณะของบริบทภาษาที่มีบทบาทในการทำให้เนื้อความมีความสำคัญ และได้ความหมายที่ชัดเจนคือ บริบทภาษาของสถานการณ์ต่าง ๆ (Context of Situation) และบริบทของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง (Context of Culture)

บริบทภาษาของสถานการณ์ต่าง ๆ (Context of Situation) มีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นการสื่อเนื้อความของสังคมหรือชุมชนให้เห็นลักษณะของการใช้ภาษาอย่างจริงจังในสภาพแวดล้อม กาลเทศะ บริบทภาษาของสถานการณ์ต่าง ๆ อันจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบของภาษา 3 ประการ ซึ่งจะมีอิทธิพลทำให้ความหมายของภาษาเปลี่ยนแปลงไปได้ ดังนี้

1. เรื่องราว (Field) หมายถึง เนื้อหาของสิ่งที่เรากำลังพูดหรือข้อความที่อ่าน หรือเขียนเพื่อการติดต่อสื่อสาร ซึ่งเราถือว่า เป็นข้อความต่อเนื่อง (Discourse) โดยอาจเป็นได้ทั้งภาษาพูดและ

ภาษาเขียน เรื่องราวในข้อความต่อเนื่องนี้ จะบอกว่าอะไรกำลังเกิดขึ้น เช่น เรากำลังพูดถึงกีฬาชนิดหนึ่ง เรื่องกีฬาจะเป็นเรื่องราวที่เรากำลังสื่อเนื้อความนั้น

2. ความสัมพันธ์ของผู้ใช้ภาษา (Tenor) หมายถึง การใช้ภาษาระหว่างผู้ใช้ภาษาในข้อความต่อเนื่องเพื่อการสื่อสาร ซึ่งจะทำให้การใช้ภาษา เช่น การเลือกใช้คำ การวางโครงสร้างประโยค การใช้เสียง ฯลฯ แตกต่างกันไปได้ในแต่ละสถานการณ์ เช่น ผู้ที่กำลังรายงานเกี่ยวกับกีฬา เป็นผู้รายงานข่าววิทยุ ภาษาที่ใช้ของผู้รายงานข่าวก็จะมีลักษณะเป็นการรายงาน ไม่มีการใช้คำสรรพนาม หรือคำนามเฉพาะเจาะจงกับผู้ใดผู้หนึ่ง จะพูดกล่าวโดยทั่ว ๆ ไป ความสัมพันธ์ของคนรายงานข่าวกับผู้ฟัง จะเป็นการกำหนดการใช้ภาษาในลักษณะดังกล่าว หากผู้พูด 2 คน ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกันพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องกีฬา แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกีฬาที่แข่งขันกันมา ผู้พูดนั้นก็ใช้ลักษณะภาษาอีกแบบหนึ่ง แตกต่างจากการรายงานข่าวของผู้รายงานข่าวกับผู้ฟัง การใช้ภาษาของผู้ใช้ภาษาระหว่างคน 2 คนพูดคุยกันนั้น ย่อมจะใช้ภาษาที่แตกต่างกันไปได้ แม้จะเป็นเรื่องเดียวกันก็ตาม

3. วิธีในการใช้ภาษา (Mode) หมายถึง วิธีการสื่อความหมายของภาษา ภาษาที่ใช้ในบริบทต่าง ๆ จะมีวิธีการสื่อความหมายได้หลายอย่าง เช่น เป็นภาษาพูด ภาษาเขียน หรือใช้ภาษาภาพจากการ์ตูน เป็นต้น

ตัวอย่าง การรายงานเรื่องการแข่งขันฟุตบอลของนักข่าวที่เสนอต่อผู้ฟัง ใช้ภาษาพูดไม่ใช่ภาษาเขียน แต่ถ้านักข่าวรายงานให้ผู้อ่าน เช่น ลงข่าวหนังสือพิมพ์ ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาเขียน ซึ่งย่อมจะมีลักษณะภาษาในการใช้ภาษาแตกต่างกันทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบทั้ง 3 อย่าง ในบริบทของสถานการณ์ภาษานั้น มีอิทธิพลทำให้การใช้ภาษาแตกต่างกันไปในลักษณะต่าง ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งจะทำให้เนื้อความในแต่ละบริบทนั้นมีความแตกต่างกันไปตามกาลเทศะของการใช้ภาษาที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม

บริบททางวัฒนธรรม (Context of Culture) ในแต่ละสถานการณ์ที่เราใช้ภาษานั้นย่อมเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในชีวิตประจำวัน ซึ่งย่อมจะเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมที่ยอมรับกันในแต่ละสังคมหรือชุมชนด้วย การใช้คำหรือสำนวนต่าง ๆ ย่อมจะแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องในสังคมหรือชุมชนนั้น ๆ เนื้อความในบริบททางวัฒนธรรมย่อมจะแตกต่างกันไปด้วยในแต่ละสังคมหรือชุมชน ยกตัวอย่างเช่น คนทั่วไปในภาคกลาง เมื่ออาบน้ำ จะใช้คำว่า “ดูตัว” แต่สำหรับคนภาคอีสานก็จะใช้คำว่า “ดูขี้ไคล” หรือคำว่า “First Floor” ซึ่งในภาษาอังกฤษหมายถึง ชั้นที่ 1 ของตึก แต่เมื่อนำไปใช้ในประเทศสหรัฐอเมริกา คำว่า “First Floor” หมายถึง ชั้นใต้ดิน (Basement) เป็นต้น เมื่อเราเข้าใจว่า วัฒนธรรมกับเนื้อความที่ใช้อยู่ นั้น มีความหมายอย่างไรในแต่ละบริบทหนึ่ง ๆ ความเข้าใจความหมายที่แท้จริงของการใช้ภาษานั้นก็ย่อมจะชัดเจนขึ้น

3. ภาษาและทำเนียบภาษา (Language and Register)

เมื่อบริบทภาษามีอิทธิพลทำให้เนื้อความของสารที่สื่อสารกันเป็นที่เข้าใจและมีความหมายชัดเจนขึ้น องค์ประกอบของบริบทภาษาก็มีอิทธิพลทำให้ลักษณะของการใช้ภาษาต่างกัน บริบทภาษาในแต่ละสถานการณ์หรือวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องแตกต่างกันไป ทำเนียบภาษา(Register) หรือ คำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในแต่ละสถานะก็ย่อมแตกต่างกันไปด้วย เช่น เมื่อพูดถึงพระเจ้าแผ่นดิน ทำเนียบภาษาที่ใช้เฉพาะ ก็คือ คำราชาศัพท์ ซึ่งมีความจำเป็นที่ต้องนำมาใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสม เมื่อกล่าวถึงพระสงฆ์ ทำเนียบภาษาที่ใช้กับพระสงฆ์ ก็จำเป็นต้องนำมาใช้ ทำเนียบภาษาจึงเกิดขึ้นควบคู่กันไปกับบริบททางภาษาที่แตกต่างกันไปตามกาลเทศะ ตามเรื่องราวที่เกิดขึ้น ตามความสัมพันธ์ของผู้ใช้ภาษา และตามลักษณะวิธีการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เป็นต้น ทำเนียบภาษาจึงแตกต่างกันไปตามลักษณะของบริบทภาษาที่ใช้

4. การเรียนรู้ภาษาในบริบท (Language Learning in Context)

การเรียนรู้เพื่อการใช้ภาษา ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ควรเริ่มจากการรับรูปแบบภาษาที่ถูกต้อง ตามลักษณะของบริบทภาษาต่าง ๆ ในสถานการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อความของภาษาในบริบทนั้นได้อย่างถูกต้อง จึงจะนับได้ว่าผู้เรียนเรียนภาษาได้อย่างมีความหมาย

ลักษณะของบริบทภาษาและเนื้อความต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้รูปแบบภาษาที่ถูกต้องจากการเลียนแบบ การฝึกหัด ภายใต้การควบคุมของผู้สอน และจากการหาประสบการณ์ ฟัง พูด อ่านและเขียนด้วยตนเอง จากตัวอย่างรูปแบบภาษาที่เคยเรียนไป แบบหรือชนิดของภาษาหรืออรรถลักษณะนั้น นักภาษาศาสตร์การศึกษาใช้คำจากภาษาฝรั่งเศสว่า “Genre” ซึ่งหมายถึงแบบหรือชนิดของเนื้อความต่าง ๆ ในแต่ละบริบทของสถานการณ์และวัฒนธรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนตายตัวในการให้ผู้รู้ภาษาประสบความสำเร็จได้ในการใช้ภาษาซึ่งนักหลักสูตร ผู้สอนและผู้เรียนภาษาจำเป็นต้องยึดเป็นหลักในการเรียนการสอนภาษา ผู้สอนสามารถนำอรรถลักษณะของเนื้อความต่าง ๆ มาใช้เป็นรูปแบบของกิจกรรมในการเรียนการสอน ซึ่งผู้เรียนจะมีโอกาสฝึกฝนและใช้ภาษาโดยอิสระได้เป็นของตนเองในที่สุด

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า แนวคิดอรรถฐาน(Genre-Based Approach) เป็นแนวทางการสอนภาษาที่ได้รับการพัฒนามาจากทฤษฎีทางภาษาศาสตร์เชิงระบบ ซึ่งมีหลักการที่มุ่งเน้นเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่มีเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจความหมายของเนื้อความ รวมทั้งรู้จักใช้บริบทภาษาหรือข้อความแวดล้อมรวมไปถึงทำเนียบภาษาในการทำความเข้าใจเนื้อความให้ชัดเจนขึ้น อันนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาในบริบท ที่เริ่มต้นจากการให้รับรูปแบบภาษาที่ถูกต้องตามลักษณะของบริบทภาษาในสถานการณ์และจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นการเรียนรู้ภาษาจากการเลียนแบบและการฝึกหัด ที่อาศัยประสบการณ์ทางการสื่อสารของผู้เรียนเอง โดยมีผู้สอนกำกับดูแล หลังจากนั้นผู้เรียนก็จะได้รับการพัฒนาทำให้สามารถถ่ายทอดเนื้อความรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 วรรณลักษณะของภาษา

วรรณลักษณะ (Genre) หมายถึง ชนิดหรือลักษณะของเนื้อความ(Text) ที่สะท้อนเป้าหมายหรือเจตนาในการสื่อความของผู้ส่งสารซึ่งมีความแตกต่างกันไปในด้านการลำดับความ รายละเอียดของโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ ลักษณะของภาษาที่ใช้และระเบียบทางไวยากรณ์ (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย 2536:27)

วรรณลักษณะของภาษาจะมีเป้าหมายในตัวเองที่ชัดเจนในการสื่อความหมายให้ผู้ฟัง (หากเป็นภาษาพูด และผู้อ่าน (หากเป็นภาษาเขียน) สามารถเข้าใจเนื้อความที่ได้ฟังหรือได้อ่านชัดเจนแน่นอนขึ้นว่า ผู้พูดหรือผู้เขียนมีเจตนาอย่างไรในการสื่อความ เช่นผู้พูดหรือผู้เขียนกำลังจะกล่าวถึงเรื่องโดยทั่วไป หรือเฉพาะเจาะจงเป็นความรู้สึกส่วนตัว หรือเป็นความเห็นกลาง ๆ โดยทั่วไป

การเข้าใจวรรณลักษณะของเนื้อความต่าง ๆ จะทำให้การฟังหรือการอ่านชัดเจนขึ้น การจับใจความสำคัญของเรื่อง การหารายละเอียดของเรื่อง รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเนื้อความที่อ่าน จะทำได้ง่ายขึ้น เพราะคนฟังหรือคนอ่านมีจุดมุ่งหมายในการอ่านที่แน่นอนและชัดเจน นอกจากนี้แล้วการลำดับความคิดตามเนื้อความจะเป็นไปได้ง่ายขึ้น หากผู้ฟังหรือผู้อ่านเข้าใจวรรณลักษณะต่าง ๆ ของเนื้อความนั้น เพราะในแต่ละวรรณลักษณะจะมีลำดับของการดำเนินเนื้อความที่แน่นอน เป็นขั้นเป็นตอนตั้งแต่เริ่มเนื้อความในบริบทจนกระทั่งจบ ลำดับของการดำเนินเนื้อความในแต่ละวรรณลักษณะจะมีการลำดับเนื้อความแตกต่างกันการใช้ภาษาในแต่ละวรรณลักษณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำเนียบภาษา จะเปลี่ยนแปลงไปตามวรรณลักษณะในแต่ละเนื้อความของบริบทหนึ่ง ๆ ด้วย เช่น การเขียนเรื่องที่มีวรรณลักษณะเป็นการรายงานเพื่อให้ความรู้ ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษากลาง ๆ ไม่ใช่คำสรรพนามเฉพาะเจาะจง เป็นต้น นอกจากนี้ ระเบียบไวยากรณ์ต่าง ๆ ที่จะต้องสัมพันธ์กันในการวางประโยคก็จะแตกต่างกัน จึงทำให้การใช้ไวยากรณ์ในการสื่อสารมีระบบและเปลี่ยนแปลงไปตามวรรณลักษณะของเนื้อความที่พูดหรือเขียนด้วย

ในภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ วรรณลักษณะของภาษาทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียนมีหลายชนิด ดังที่ เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2536 : 27-30) ได้ยกตัวอย่าง วรรณลักษณะสำคัญที่ใช้กันอยู่ทั่วไปในการสื่อความ ดังนี้

1. การเล่าเรื่องจากประสบการณ์ (Recount)
2. การรายงาน (Report)
3. การอธิบาย (Explanation)
4. การแสดงความคิดเห็น (Exposition)
5. การแสดงวิธีการ (Procedure)
6. การเล่าเรื่องหรือการบรรยายเชิงจินตนาการ (Narrative)
7. การอภิปราย (Discussion)

8. การสังเกต (Observation)

อรรถลักษณะดังกล่าวโดยทั่วไป จะมีรายละเอียดของโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของ เนื้อหาความเพื่อการสื่อความหมายของภาษา ลักษณะของภาษาและตัวอย่างคำถามที่ใช้ดำเนินเรื่อง ดังที่ เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2536:27-30) ได้อธิบายไว้ ดังนี้

1. การเล่าเรื่องจากประสบการณ์ เป็นเรื่องที่เขียนถึงเหตุการณ์ที่ผ่านมาและจาก ประสบการณ์ของผู้เขียน

1.1 ลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ

- 1.1.1 เริ่มด้วยบทนำ
- 1.1.2 มีลำดับของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง
- 1.1.3 มีบทสรุป

1.2 ลักษณะของภาษา

- 1.2.1 มีคำวิเศษณ์บ่งบอกเวลาและลำดับของเหตุการณ์
- 1.2.2 อ้างถึงบุคคลอย่างเฉพาะเจาะจง
- 1.2.3 เป็นเรื่องเล่า ซึ่งจะเป็นเรื่องในอดีต
- 1.2.4 มีคำเชื่อม เพื่อบอกลำดับการเกิดของเหตุการณ์ก่อนหลังและให้ ใจความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เช่น แล้ว ดังนั้น จากนั้น ต่อจากนั้น ก่อนที่จะ หลังจาก ฯลฯ
- 1.2.5 ตอนท้ายของเรื่องจะบอกค่านิยมหรือความเห็นส่วนตัว

1.3 ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง

ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แล้วอย่างไรต่อไป สรุปเป็นอย่างไร เกิดอะไรขึ้น กับ ใคร ที่ไหน อย่างไร แล้วเกิดอะไรขึ้นอีก อย่างไร (ให้ลำดับความของเรื่องที่เกิดขึ้น ตามลำดับเหตุการณ์ย้อนหลัง)

2. การรายงาน เป็นการเขียนหรือการพูดเพื่อให้ความรู้แก่ผู้อ่าน

2.1 ลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ

- 2.1.1 จะมีบทนำ โดยกล่าวถึงเรื่องโดยทั่ว ๆ ไป ซึ่งอาจจะให้คำจำกัด ความหรือนิยามทั่วไปของเรื่อง
- 2.1.2 บอกรายละเอียดของเรื่องนั้น ๆ เช่น ประเภท ลักษณะท่าทีหรือ ลักษณะของพฤติกรรมมนุษย์ ฯลฯ

2.2 ลักษณะของภาษา

- 2.2.1 ใช้คำหรือภาษาเป็นกลางไม่เฉพาะเจาะจง

- 2.2.2 กิริยาแสดงอาการ การกระทำ การแสดงความเป็นเจ้าของ เช่น เป็น อยู่ คือ ฯลฯ
- 2.2.3 อาจมีหัวข้อกล่าวนำเป็นเรื่อง ๆ
- 2.2.4 มักเป็นประโยคบอกเล่า

2.3 ตัวอย่างคำถามในการดำเนินเรื่อง

เรื่องเกี่ยวกับอะไร เป็นอย่างไร มีลักษณะเฉพาะอย่างไร มีประโยชน์-โทษอะไรบ้าง มีลักษณะอย่างไร โดยทั่วไปเป็นอย่างไร สรุปสั้น ๆ ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร สำคัญอย่างไร

3. การอธิบาย เป็นการเขียนเกี่ยวกับสาเหตุ และกระบวนการของการเกิดปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ และผลว่าเกิดขึ้นอย่างไร และเหตุใดจึงเกิดขึ้น

3.1 ลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ

- 3.1.1 บอกหลักการ สาเหตุและผล บอกลักษณะของเหตุการณ์นั้น ๆ
- 3.1.2 มีบทสรุปจากหลักการ

3.2 ลักษณะของภาษา

- 3.2.1 เป็นประโยคบอกเล่า
- 3.2.2 ใช้ภาษาเป็นกลางไม่เฉพาะเจาะจง
- 3.2.3 ใช้คำสันธานเชื่อมประโยคเพื่อบอกความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน
- 3.2.4 ใช้คำวิเศษณ์เพื่อการขยายความของการกระทำให้ชัดเจนขึ้น

3.3 ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง

จะกล่าวถึงเรื่องอะไร เรื่องนั้นมีความสำคัญอย่างไรและมีรายละเอียดอย่างไร ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น เกิดขึ้นได้อย่างไร เหตุใดจึงเกิดขึ้นได้

4. การแสดงความคิดเห็น เป็นการเขียนแสดงความคิดเห็นส่วนตัวหรือความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจจะเป็นการเถียงหรือโต้แย้ง

4.1 ลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ

- 4.1.1 เขียนแสดงความคิดเห็น โดยระบุเหตุผลอย่างชัดเจน เช่น เขียนให้เห็นถึงประโยชน์และความสำคัญ
- 4.1.2 มีข้อความหรือประโยคสนับสนุนเหตุและผลที่เสนอในแต่ละความคิดเห็น
- 4.1.3 มีบทสรุปย้ำการแสดงความคิดเห็นของตนเพื่อเน้นความสำคัญของเรื่องให้น่าสนใจและน่าเชื่อถือ

4.2 ลักษณะของภาษา

- 4.2.1 มีข้อความหรือเนื้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเอง
- 4.2.2 มีประโยคสนับสนุนหรือการขยายความในแต่ละความคิด
- 4.2.3 ใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 3 ในการกล่าวถึง
- 4.2.4 ใช้คำที่บ่งบอกการแสดงความคิดเห็น

4.3 ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง

เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร เป็นความคิดเห็นของใคร มีเหตุผลอย่างไร (ลำดับเหตุและผล) แล้วจะสรุปความคิดเห็นจากประเด็นที่ตั้งไว้อย่างไร

5. การแสดงวิธีการ เป็นการเขียนแนะนำการปฏิบัติ ซึ่งจะกล่าวถึงกระบวนการ หรือขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน

5.1 ลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ

- 5.1.1 ต้องมีจุดมุ่งหมายในการเขียนที่แน่นอน
- 5.1.2 ให้รายละเอียดของวัสดุ อุปกรณ์ที่ต้องใช้
- 5.1.3 เรียงลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติ

5.2 ลักษณะของภาษา

- 5.2.1 ใช้ประโยคลักษณะบอกให้ทำเป็นขั้นตอน
- 5.2.2 ใช้คำกริยาที่บ่งบอกการปฏิบัติ
- 5.2.3 ใช้ภาษาเป็นกลาง ๆ ไม่เฉพาะเจาะจงไม่อ้างอิงตัวบุคคล
- 5.2.4 ใช้คำนาม

5.3 ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง

เป็นวิธีการทำอะไร มีอุปกรณ์อะไรบ้าง ทำอย่างไร (ลำดับขั้นการกระทำทีละตอน)

6. การเล่าเรื่องหรือการบรรยายเชิงจินตนาการ เป็นการเขียนเรื่องเล่าจินตนาการ ส่วนมากจะเป็นเรื่องนิทานหรือนิยาย

6.1 ลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ

- 6.1.1 มีการนำเรื่องเพื่อบอกความเป็นไปของเรื่อง มีรายละเอียดเกี่ยวกับ บุคคล สถานที่ เวลา
- 6.1.2 มีลำดับของเหตุการณ์ในเรื่อง
- 6.1.3 แสดงปมปัญหาของเรื่อง
- 6.1.4 แสดงความคลี่คลายของเรื่องหรือการแก้ปมปัญหา
- 6.1.5 อาจให้คติพจน์ หรือข้อเตือนใจท้ายเรื่อง

6.2 ลักษณะของภาษา

- 6.2.1 นิยมให้เป็นเรื่องราวในอดีต
- 6.2.2 ใช้บุพบทบ่งบอกเวลา สถานที่
- 6.2.3 ใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 ในการกล่าวถึงหรืออ้างอิงบุคคลหรือสิ่งของอื่น ๆ
- 6.2.4 อาจมีการซ้ำ ย้ำเรื่อง
- 6.2.5 ใช้คำสันธานเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเรื่องและบ่งบอกความเป็นเหตุเป็นผล ความคล้ายตาม และความขัดแย้ง ฯลฯ

6.3 ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง

ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อใด อย่างไร แล้วเกิดอะไรขึ้น(ลำดับเรื่องก่อนหลัง) ปัญหาคืออะไร แก้ไขได้อย่างไร สรุปแล้วเรื่องนี้มีคติสอนใจอย่างไรบ้าง

7. การอภิปราย เป็นการเขียนเพื่อแสดงถึงเหตุผล และความจำเป็นของเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยชี้ให้เห็นข้อดี และข้อเสียอย่างชัดเจน

7.1 ลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ

- 7.1.1 เริ่มบทนำด้วยการให้หลักการหรือความสำคัญของเรื่องให้ชัดเจน
- 7.1.2 กล่าวถึงข้อขัดแย้ง หรือสนับสนุน โดยมีการอ้างอิงแสดงเหตุผล
- 7.1.3 ตอนท้ายกล่าวเสนอแนะเชิงสรุปว่าควรทำหรือสนับสนุนอย่างไร โดยย้ำหลักการหรือความสำคัญของเรื่องเช่นเดียวกับบทนำ

7.2 ลักษณะของภาษา

- 7.2.1 มีข้อความแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องของตนเองและผู้อื่น
- 7.2.2 ใช้ประโยคบอกเล่า
- 7.2.3 มีข้อความสนับสนุนหรืออ้างอิงหรือให้เหตุผล
- 7.2.4 ใช้คำเชื่อม เช่น คำสันธาน คำบุพบท คำวิเศษณ์ เพื่อแสดงความขัดแย้งคล้ายตามหรือเป็นเหตุเป็นผลแก่กัน

7.3 ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง

เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีความสำคัญ หรือจำเป็นอย่างไร มีเหตุผล เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยอย่างไร (ลำดับเหตุผลที่เห็นด้วยที่ละตอน และไม่เห็นด้วยที่ละตอน) แล้วนำข้อมูลที่ได้รับไปเป็นข้อสรุปว่าควรทำอย่างไรต่อไป

8. การสังเกต เป็นการเขียนเพื่อให้ความเห็นและให้รายละเอียดของการสังเกตสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

8.1 ลักษณะโครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเนื้อความ

- 8.1.1 มีบทนำเกี่ยวกับสิ่งที่สังเกต บ่งบอกเวลาหรือสถานที่
- 8.1.2 มีลำดับของการบอกรายละเอียด
- 8.1.3 ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสังเกต

8.2 ลักษณะของภาษา

- 8.2.1 มีวิเศษณ์บ่งบอกเวลาหรือสถานที่ และลำดับของการบอกรายละเอียด
- 8.2.2 ใช้คำคุณศัพท์บอกลักษณะของคำนามต่าง ๆ
- 8.2.3 ใช้ภาษาเป็นกลาง ๆ ไม่เฉพาะเจาะจงในการอ้างอิง

8.3 ตัวอย่างคำถามที่ใช้ในการดำเนินเรื่อง

เขียน เกี่ยวกับอะไร ที่ไหน มีลักษณะอย่างไร ลำดับลักษณะของสิ่งนั้นที่ละตอน แล้วผู้สังเกตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าอย่างไร

สำหรับการศึกษารรดลัษณ์ดังที่กล่าวมา จะมุ่งศึกษาระบบการใช้โครงสร้างการดำเนินเรื่องของเนื้อความและลักษณะของภาษาที่ใช้ในบริบทที่มีรรดลัษณ์หรือชนิดของเนื้อความที่มีจุดมุ่งหมายในการสื่อความแตกต่างกัน ซึ่งการทำความเข้าใจความแตกต่างเหล่านี้จะช่วยทำให้ผู้เขียนสามารถอ่านและเขียนได้รวดเร็วขึ้น อันเนื่องมาจากรูปแบบของโครงสร้างการดำเนินเรื่องของเนื้อความและลักษณะเฉพาะของภาษาที่ใช้ในแต่ละรรดลัษณ์ จะช่วยทำให้การจับใจความจากการอ่านเป็นไปได้ง่ายขึ้น รวมทั้งยังช่วยเป็นแบบอย่างที่ดีในการเขียนตามจุดมุ่งหมายต่าง ๆ ได้อีกด้วย

1.3 การสอนการเขียนตามแนวคิดรรฐาน

Christie and others (อ้างถึงในเสาวลัษณ์ รัตนวิษั, 2534:25-27) ได้อธิบายเกี่ยวกับการจัดขั้นตอนการเรียนการสอนการเขียนตามแนวคิดรรฐาน โดยจัดเนื้อหาตามรรดลัษณ์ 8 ชนิด และจัดขั้นตอนการเรียนการสอนเป็น 3 ขั้น คือ

1. ขั้นการให้รูปแบบ (A modeling stage) เป็นขั้นที่ให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับรรดลัษณ์ด้วยการอ่านตัวอย่างซึ่งทำหน้าที่เป็นต้นแบบของรรดลัษณ์นั้น ๆ โดยผู้เรียนจะช่วยกันสำรวจว่าเรื่องราวที่อ่านมีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับอะไร และเป็นรรดลัษณ์แบบใด แล้วจึงวิเคราะห์โครงสร้างการดำเนินเนื้อความ วิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาของรรดลัษณ์แต่ละแบบ

2. ขั้นตกลงร่วมกันเกี่ยวกับเนื้อความ (A joint negotiation stage) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การสังเกต การค้นคว้า การอภิปราย และการจัดบันทึกเกี่ยวกับอรรถลักษณะที่จะนำไปใช้ฝึกเขียน

3. ขั้นฝึกเขียนโดยอิสระ (An independent construction stage) เป็นขั้นที่ผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกเขียนอย่างอิสระ โดยครูอาจกำหนดเป็นการเขียนรายบุคคลหรือเขียนร่วมเป็นกลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้ดูแลคอยให้ความช่วยเหลือ

การวัดและประเมินผล มีความชัดเจนในแต่ละขั้น เพราะเกณฑ์ที่จะใช้ในการวัดผลเกิดขึ้นในขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ซึ่งผู้สอนและผู้เรียนมีความเข้าใจและได้ตกลงร่วมกันไว้แล้วจึงสามารถนำมาใช้วัดและประเมินผลงานในขั้นที่ 3 ได้ นอกจากนั้น หากผู้เรียนได้คุ้นเคยกับขั้นตอนการเรียนการสอนดังกล่าวนี้แล้ว การฝึกเขียนในครั้งต่อ ๆ ไปอาจเริ่มต้นในขั้นใดก่อนก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเริ่มในขั้นที่ 1 เสมอ โดยเฉพาะเมื่อผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนฝึกเขียนด้วยอรรถลักษณะที่เรียนรู้มาแล้ว

ทั้งนี้ Jennifer Hammond (อ้างถึงใน David Nunan , 2001) ได้นำเสนอแผนภูมิวงกลมแสดงขั้นตอนการสอนเขียนตามแนวคิดอรรถฐานไว้ในแผนภูมิที่ 1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แผนภูมิวงกลมแสดงขั้นตอนการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานของ Hammond (1990)

ประโยชน์ของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน

1. ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากกิจกรรมการเรียนการสอนทุกชั้นตอน
2. ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ โดยเน้นความเข้าใจ ความหมายหรือความคิดรวบยอด
3. ผู้เรียนมีโอกาสได้ฝึกการใช้ภาษาในทักษะต่าง ๆ ในลักษณะบูรณาการตั้งแต่ชั้นตอนที่ 1 ถึงชั้นตอนสุดท้าย ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้
4. ผู้เรียนมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้ฝึกการทำงานแบบประชาธิปไตย การยอมรับ ฟังความคิดเห็น และการฝึกความรับผิดชอบต่อการทำงาน
5. ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความสามารถเฉพาะด้านและเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้หลายรูปแบบ จากกิจกรรมที่กำหนดไว้

การสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานนี้ เป็นวิธีที่น่าสนใจในการพัฒนาการเขียนของผู้เรียนผ่านการเรียนรู้อรรถลักษณะการเขียนต่าง ๆ ที่เป็นแบบอย่าง รวมทั้งยังมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองหรือด้วยความร่วมมือของกลุ่มผ่านการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย จึงเป็นโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดสร้างสรรค์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็พื้นฐานสำคัญในการพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดียิ่งขึ้น

2. เรียงความเชิงสร้างสรรค์

เรียงความเชิงสร้างสรรค์ เป็นงานเขียนร้อยแก้วรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการกล่าวถึงในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย หรือในกิจกรรมการประกวดแข่งขันการเขียนเรียงความขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนมาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่มีผู้ใดให้คำจำกัดความไว้โดยตรง ส่วนใหญ่มักจะนำความหมายของเรียงความ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มาบูรณาการกันไว้ ในที่นี้ จึงจะขอกล่าวถึงเรียงความ และการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ที่ผู้รู้ต่าง ๆ ได้ให้ข้อมูลไว้เป็นพื้นฐานในการทำ ความเข้าใจเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ดังนี้

2.1 เรียงความ

ความหมายของเรียงความ

เจือ สตะเวทิน (2516 : 10) กล่าวว่า เรียงความ คือ การประกาศความมีปัญญาของบุคคล ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร

วิจิตร แสงพลสิทธิ์ (2522:335) ได้ให้ความหมายของเรียงความ ว่า เป็นความเรียงชนิดหนึ่งที่มีรูปแบบเฉพาะตัว

สิทธา พิณจิวคล (2526 : 8) ได้ให้ความหมายของเรียงความ ไว้ว่า งานเขียนประเภทหนึ่งซึ่งใช้สำนวนแบบความเรียง การเขียนเรียงความนั้น ผู้เขียนจะแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด ความเห็น ความเข้าใจ ตลอดจนความรู้ให้ผู้อ่านได้รับทราบ

พันธ์ทิพา หลาบเลิศบุญ (2539:113) กล่าวว่า เรียงความ คือ การเขียนเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีการลำดับความอย่างมีระเบียบ มีรูปแบบและควรมีสารประโยชน์ การเขียนเรียงความจึงไม่ใช่การเขียนข้อความธรรมดาที่คิดสิ่งใดออกก็เขียนไปเรื่อย ๆ เพียงแต่ให้เรื่องราวเท่านั้น

วัฒนะ บุญจับ (2541:145) กล่าวว่า เรียงความเป็นข้อเขียนที่แสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจให้ผู้อ่านทราบ โดยการนำคำมาเรียงเป็นประโยคและเรียบเรียงเป็นเรื่องราว ข้อความให้มีเนื้อเรื่องติดต่อกันเรียกว่าเรื่องหนึ่ง การเขียนเรียงความให้มีประสิทธิภาพชวนอ่านนั้น ผู้เขียนจะต้องรู้จักเลือกสรร ด้อยคำและลำดับความให้ได้เนื้อเรื่องชัดเจนน่าอ่าน โดยยึดองค์ประกอบสำคัญในเรื่องของเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพ เรียงความมีส่วนประกอบสำคัญอยู่ 3 ส่วน คือ คำนำ เนื้อเรื่อง สรุป

สมชัย ศรีนอก (2551:203-204) ได้ให้ความหมายของเรียงความไว้ว่า งานเขียนชนิดหนึ่งที่ผู้เขียนต้องการจะถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทรรศนะ ความรู้สึก ความเข้าใจ ออกมาเป็นเรื่องราวด้วยด้อยคำสำนวนที่เรียบเรียงอย่างชัดเจนและท่วงทำนองการเขียนที่น่าอ่าน การเขียนเรียงความจึงเป็นการนำความคิดเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ผู้เขียนสนใจ มาเรียบเรียงอย่างชัดเจน โดยอาศัยข้อเท็จจริงประกอบความคิดเห็นของผู้เขียนให้ผู้อ่านได้เข้าใจตามที่ผู้เขียนต้องการ

จากความหมายของเรียงความที่กล่าวมา จึงสรุปได้ว่า เรียงความคืองานเขียนประเภทหนึ่งที่มีรูปแบบเฉพาะตัว ที่ผู้เขียนจะถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกต่าง ๆ ร้อยเรียงอย่างเป็นระเบียบจนปรากฏออกมาเป็นลัญลักษณ์อักษรที่งดงามด้วยสำนวนภาษาและสาระทางเนื้อหา

องค์ประกอบของเรียงความ

เปลื้อง ณ นคร (2512 : 5) กล่าวถึงองค์ประกอบของเรียงความ คือ

1. คำนำ เป็นตอนเปิดเรื่องที่จะชักจูงให้ผู้อ่านติดตามเรื่อง หรือสนใจเรื่องราว ต่อไป
2. เนื้อความ เป็นใจความส่วนใหญ่ของเรื่อง ซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริง ความคิดเห็นหรือหรือความรู้สึกที่ผู้เขียนต้องการแสดงออกมา
3. บทลงท้าย เป็นการช่วยให้เรื่องจบลงอย่างสมบูรณ์ด้วยการสรุปความคิดเห็นหรือนำข้อความสำคัญมากล่าวซ้ำเพื่อให้เด่นชัดขึ้น

สนิท ตั้งทวี (2529:130-132) อธิบายองค์ประกอบของเรียงความไว้ ดังนี้

1. คำนำ เป็นตอนเปิดเรื่อง กล่าวกันว่าเป็นตอนที่เขียนยากที่สุด เพราะคำนำมีส่วนสำคัญที่จะชักจูงให้ผู้อ่านติดตาม หรือทำให้ผู้อ่านเลิกสนใจที่จะติดตามอ่านต่อไปก็ได้ เพราะฉะนั้นจึงต้องเขียนคำนำให้น่าสนใจ

2. เนื้อเรื่อง เป็นใจความส่วนใหญ่ของเรื่อง ก่อนที่จะเขียน ผู้เขียนจะต้องวางโครงเรื่องเอาไว้ก่อน โดยเรียงลำดับความคิดให้เป็นไปตามขั้นตอน แล้วเขียนขยายความออกไปทีละตอน เมื่อจบตอนหนึ่ง ๆ ก็ขึ้นย่อหน้าใหม่ โดยยึดหลักดังนี้

- 2.1 แต่ละย่อหน้าต้องมีใจความสำคัญเพียงอย่างเดียว
- 2.2 ต้องมีความสัมพันธ์ภายในย่อหน้า
- 2.3 ทุก ๆ ย่อหน้าต้องมีการส่งทอดเนื้อความกันเป็นอย่างดี
- 2.4 รู้จักเน้นในส่วนที่สำคัญ ให้รายละเอียดด้วยประโยคขยาย
- 2.5 มีเนื้อความเข้มข้นเต็มไปดด้วยสาระและมีหลักฐานน่าเชื่อถือ
- 2.6 ต้องเขียนให้มีความชัดเจน ถูกต้อง มีเหตุผล และมีความกิดดี

3. สรุป เป็นการปิดเรื่อง การเขียนสรุปต้องฝากความประทับใจ หรือให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจทำได้โดยการยกสุภาษิต คำพังเพย คำคม หรือบทกวีต่าง ๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง ตอนสรุปต้องใช้ภาษาให้กะทัดรัด ชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านจับประเด็นความคิดสำคัญได้ถูกต้อง

ดวงใจ ไทยอุบล (2540:24) กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเขียนเรียงความ โดยสรุป ดังนี้

1. คำนำ หมายถึง การเริ่มเรื่องในย่อหน้าแรก เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสนใจในการติดตามอ่านเนื้อเรื่องต่อไป
2. เนื้อเรื่อง หมายถึง การเขียนรายละเอียดทั้งหมด โดยแบ่งเป็นย่อหน้าหลายย่อหน้า เนื้อเรื่องที่ดี ควรมีลักษณะ 3 ประการ คือ มีเอกภาพ มีสัมพันธ์ภาพ และมีสารัตถภาพ
3. สรุป หมายถึง ในส่วนนี้ผู้เขียนจะแสดงทัศนะหรือข้อคิดเกี่ยวกับเรื่องที่เขียนไว้ตอนท้ายของเรื่อง บางครั้งอาจจะใช้ประโยคสรุปความเพียงตอนเดียว หรือ ประโยคเดียวก็พอ

นิเกิล วอร์เบอร์ตัน (Nigel Walburton , 2006:25) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนเรียงความ โดยสรุปได้ดังนี้

1. คำนำ เป็นสิ่งแรกที่ต้องเขียนให้ดีที่สุด คือเขียนให้ประทับใจใช้คำที่เลือกแล้ว และสามารถเขียนกระตุ้นความสนใจของผู้อ่านให้สนใจอย่างค่อเนื่อง
2. เนื้อเรื่อง เป็นส่วนกลางของเรียงความมีข้อความสำคัญ 3 ประเด็น คือ สร้างประเด็นสำคัญของเรื่อง สนับสนุนด้วยการยกตัวอย่าง และเขียนสื่อสารให้ตรงกับผู้เขียนคิดและจะต้องตรงกับประเด็นของเรื่อง
3. สรุป ควรจะใช้ข้อความสั้น ๆ เพียง 2-3 ประโยค โดยสรุปเรื่องทั้งหมดอย่างกระชับและทิ้งข้อความให้ผู้อ่านประทับใจ

องค์ประกอบของเรียงความ มี 3 ส่วนสำคัญ คือ คำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ซึ่งไม่สามารถขาดส่วนใดส่วนหนึ่งได้ เพราะถ้าไม่ครบตามองค์ประกอบนี้ ก็มีอาจใช้ชื่อได้ว่า เป็นงานเขียนประเภทเรียงความ

ลักษณะของเรียงความที่ดี

เปลื้อง ณ นคร (2512 : 2-3) กล่าวถึงลักษณะของเรียงความที่ดี ว่าต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ

1. เอกภาพ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เรียงความเรื่องหนึ่งจะต้องมีใจความ และความมุ่งหมายสำคัญเพียงอย่างเดียว ไม่กล่าวนอกเรื่อง ถ้าหากจะกล่าวถึงเรื่องอื่น เรื่องที่นำมากล่าวนั้นต้องเกี่ยวข้องหรือช่วยให้เรื่องเดิมเด่นชัดขึ้น เรียงความที่ขาดเอกภาพก็คือ เรียงความที่มีเรื่องต่าง ๆ ปนกัน การจะสังเกตดูว่าเรียงความใดมีเอกภาพหรือไม่ ต้องตั้งคำถามดูว่าเรียงความนั้นว่าด้วยเรื่องอะไร ถ้าตอบได้แน่นอนว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ แต่เพียงเรื่องเดียวก็แปลว่าเรียงความนั้นมีเอกภาพ
2. สัมพันธภาพ คือ ความเกี่ยวข้อง ข้อความต่าง ๆ ต้องดำเนินไปเป็นลำดับต่อเนื่องกัน ไม่ขาดห้วง เนื้อความไม่ขัดเจน ไม่คลุมเครือ
3. สारัตถภาพ คือการเน้นใจความที่สำคัญ ข้อความใดที่สนับสนุนเนื้อเรื่องให้เด่นชัดต้องอยู่ในที่เด่น และต้องมีความยาวมากกว่าส่วนอื่น ถ้าพลความมากกว่าใจความสำคัญ ก็ถือว่าขาดสารัตถภาพ

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่เรียงความจะขาดไม่ได้ คือ การย่อหน้า เพราะเรียงความเรื่องหนึ่งย่อมแบ่งเป็นตอนย่อย ๆ และมีเนื้อความสำคัญหลาย ๆ ตอนรวมกัน เมื่อจบเรื่องตอนหนึ่งก็ย่อ

หน้าครึ่งหนึ่ง แม้ว่าในแต่ละตอนจะมีเนื้อความสำคัญ โดยเฉพาะก็ต้องให้ข้อความนั้นเกี่ยวพันกัน
ไป

ประกาศรี สืออำไพ (2524 : 40) กล่าวว่า เรียงความที่ดีนั้นจะต้องมีการเสนอความคิดอย่าง
เป็นระบบระเบียบ มีความกระชับ แสดงความคิดได้ ชัดเจน และใช้ถ้อยคำรูปประโยคได้ถูกต้อง
และเหมาะสมตามความนิยม

ชัยนันท์ นันทพันธ์ (2526 : 17 – 18) กล่าวถึงลักษณะของเรียงความที่ดี คือ

1. เขียนเรียงความถูกต้องตามรูปแบบของเรียงความ คือมีคำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป
2. ความสมบูรณ์ถูกต้อง เนื้อหาสาระดี
3. เรียงลำดับดี อ่านเข้าใจง่าย ถูกต้องตามหลักภาษา
4. แจ่มแจ้ง ไม่นอกเรื่องหรือนอกประเด็น
5. มีความคิดแปลกใหม่ ท่วงทำนองการเขียนดี มีการแสดงความคิดใหม่ ๆ แสดงออกถึง
บุคลิกลักษณะของผู้เขียน และเป็นอิสระในท่วงทำนองเขียน

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2540 : 63) กล่าวถึงลักษณะของเรียงความที่ดี ว่า

1. ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน และประมวลข้อคิดสำคัญ ๆ เข้าที่จุดหมายนั้นอย่างมี
ระเบียบ
2. ต้องมีเอกภาพ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของเรื่อง หมายถึง มีความคิดรวบยอดของ
เรื่องเด่นชัด และมีสัมพันธภาพ คือ ความสัมพันธ์กลมกลืนกับความคิด ทั้งจะต้องมี สาระชัดเจน คือ
การเน้นข้อคิดที่สำคัญ
3. ต้องมีสัดส่วนที่เหมาะสม คือ มีข้อความเปิดเรื่อง ปิดเรื่อง และดำเนินเรื่องตามสัดส่วนที่
พอเหมาะ
4. ต้องมีการจัดลำดับเรื่องอย่างเหมาะสม โดยเขียนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ
เป็นหัวข้อสั้น ๆ แล้วนำมาเรียงลำดับให้เป็นระเบียบ

กองทัพ เคลือบพนิชกุล (2542:146) กล่าวถึงลักษณะเรียงความที่ดี ว่าจะต้องมีลักษณะ 3
ประการ ได้แก่

1. เอกภาพ หมายถึง ใจความหรือเรื่องราวที่กล่าวถึง เรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว มี
เหตุผลรับกันหรือสอดคล้องกัน ไม่กล่าวพาดพิงถึงเรื่องอื่น ๆ มากกว่าเรื่องที่แท้จริง
2. สัมพันธภาพ หมายถึง ข้อความที่เกี่ยวข้องกันเป็นลำดับมีความต่อเนื่องกัน ในแต่ละย่อ
หน้าต้องมีความสัมพันธ์ไม่ขาดตอน

3. สวรรคตภาพ หมายถึง เนื้อหาสาระที่จะต้องเน้นใจความสำคัญ ทั้งนี้การเขียนเรียงความต้องมีข้อมูลจริง และมีเนื้อหาสาระ สามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสมบูรณ์ด้านเนื้อหา

จิตต์นิภา ศรีไสย์ (2549:71) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะความงามของเรียงความ 3 ส่วน ดังนี้

1. งามด้วยรูป การเขียนเรียงความนั้นเปรียบได้กับการสร้าง หรือปั้นรูปตุ๊กตา คือ ต้องมีหัว มีตัวและมีขา จึงจะได้ชื่อว่าเป็นตุ๊กตาหรือเรียงความที่สมบูรณ์แบบ ไม่พิการ ส่วนหัวของเรียงความได้แก่ คำนำ ส่วนที่เป็นตัวนั้น ได้แก่ เนื้อหาหรือโครงเรื่อง และส่วนที่เป็นขาได้แก่คำลงท้าย นอกจากนี้จะต้องมีส่วนต่าง ๆ เหล่านี้ ครบถ้วนแล้ว ยังต้องพยายามวางรูปแบบให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสม เช่น ต้องระวังมิให้ส่วนที่เป็นหัว หรือเป็นขายาวเกินไปจนไม่เหมาะสมกับส่วนที่เป็นตัว เป็นต้น

2. งามด้วยความ ผู้เขียนเรียงความจะต้องรู้ว่า ควรจะเอาเนื้อหาอะไรมาเขียนจึงจะเหมาะสมหรือเข้ากับเรื่อง นั่นก็คือรู้จักสรรความที่จะนำมาเขียน ไม่ใช่เขียนตามใจนึก เพราะถ้าเขียนตามใจนึกจะทำให้ลำดับความคิดที่ปรากฏในเรียงความนั้นไม่เป็นระเบียบ อันจะมีผลทำให้เนื้อเรื่องไม่กระชับและอาจเป็นหนทางที่ทำให้เขียนออกนอกเรื่องได้ง่าย

3. งามด้วยท่วงทำนองเขียน ผู้เขียนเรียงความจำเป็นจะต้องพิถีพิถันในเรื่องการใช้ภาษา ต้องพยายามใช้ภาษาให้ถูกต้อง ชัดเจน สละสลวย และน่าอ่าน หรือใช้กลวิธีการเขียนที่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความตั้งใจ เกิดความซาบซึ้ง หรือศรัทธาในฝีมือการเขียนของคนได้

สมชัย ศรีนอก (2551: 206-207) ได้กล่าวเกี่ยวกับลักษณะของเรียงความที่ดี ว่า ต้องมีลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

1. มีเอกภาพ หมายถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ได้แก่เรียงความที่ดี เนื้อเรื่องจะต้องมีเนื้อหาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่กล่าวนอกเรื่อง เรียงความจะมีเอกภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการวางโครงเรื่อง นอกจากนี้ย่อหน้าซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเรียงความก็ต้องมีเอกภาพด้วย นั่นคือประโยคขยายความจะต้องมีเนื้อหาสาระที่สนับสนุนและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับประโยคใจความสำคัญ

2. มีสัมพันธภาพ หมายถึง มีความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เรียงความที่ดีเนื้อหาจะต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันตลอดทั้งเรื่อง ซึ่งมาจากการลำดับความคิด การวางโครงเรื่องที่ดี และการเรียบเรียงย่อหน้าอย่างมีระเบียบ มีการลำดับประโยคได้อย่างต่อเนื่อง และมีคำเชื่อมที่เหมาะสมกลมกลืนถูกต้อง

3. มีสวรรคตภาพ หมายถึง มีสาระดี เรียงความที่ดีต้องมีสาระดี มีสาระที่สมบูรณ์ครบถ้วนตลอดทั้งเรื่อง ซึ่งเกิดจากการวางโครงเรื่องที่ดี มีย่อหน้าที่สมบูรณ์ มีประโยคขยายความที่เน้นเนื้อหาสำคัญของเรื่องอย่างชัดเจนและเหมาะสม

เรียงความที่ดี ควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ เอกภาพ สัมพันธภาพ และสรวัดภาพ ประกอบกับ ต้องรักษาองค์ประกอบของเรียงความให้ครบถ้วนทั้งคำนำ เนื้อเรื่องและสรุปใน สักส่วนที่เหมาะสม โดยสามารถเขียนแสดงความคิดอย่างเป็นระบบ เหมาะสมทั้งเนื้อหาและการใช้ ภาษา

กิจกรรมการสอนการเขียนเรียงความ

ประกาศรี สีสออำไพ (2524:343-344) นำเสนอกิจกรรมการสอนการเขียนเรียงความไว้ สรุป ได้ดังนี้

1. กำหนดหัวข้อเรื่องตามความสนใจของนักเรียน
2. ให้บันทึกสิ่งที่สังเกตจากประสบการณ์ต่าง ๆ ไว้แล้วนำมาฝึกเขียนขยายความ
3. ใช้สื่อการเรียนนำมาฝึกเขียนโวหารต่าง ๆ
4. ส่งเสริมให้มีการประกวดการเขียนตามหัวข้อที่กำหนด
5. ให้รวบรวมคำเป็นหมวดหมู่เพื่อนำมาใช้เรียบเรียงได้สะดวกยิ่งขึ้น
6. ฝึกให้เขียนบันทึกประจำวัน เพื่อให้เขียนเรื่องได้คล่องขึ้น
7. นำตัวอย่างการเขียนของนักเรียนหลายรูปแบบมาให้วิจารณ์สังเกต แนวทางการเขียน

และความคิดเห็นตลอดจนสำนวนโวหาร

สมพร มั่นตะสูตร (2526: 150 – 152) ได้นำเสนอแนวทางการสอนเขียนเรียงความ กล่าว โดยสรุป ได้ดังนี้

1. ให้นักเรียนเลือกเรื่องที่จะเขียนด้วยตนเอง โดยครูชี้แนะเรื่องให้เหมาะสมกับวัยของ นักเรียน
2. กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิดอยากแสดงออกทางความคิดผ่านการเขียน ด้วยการ สนทนาถึงสิ่งที่น่าสนใจรอบตัว หรือเหตุการณ์ข่าวประจำวัน
3. ใช้อุปกรณ์การสอนที่เหมาะสม เพื่อฝึกให้เขียนบรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร หรือ เขียนเรียงความตลอดเรื่อง
4. นำตัวอย่างเรียงความที่ดี มาให้นักเรียนอ่าน
5. ให้นักเรียนผูกเรื่องจากคำศัพท์ที่ครูกำหนดให้ หรือให้นักเรียนรวบรวมคำแปลก ๆ จาก หนังสือพิมพ์มาผูกเรื่องใหม่ เป็นการส่งเสริมจินตนาการในการเขียน
6. ครูและนักเรียนช่วยกันวางโครงเรื่องที่น่าสนใจ แล้วให้นักเรียนเขียนตามที่กำหนดไว้
7. การเขียนเรียงความที่เป็นวิชาการ ครูต้องแนะนำแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาและวิธีการเขียน เรียงความเชิงวิชาการ ให้ก่อน

8. เมื่อพบข้อบกพร่องในการเขียน ครูต้องแก้ไขเป็นลายลักษณ์อักษร แล้วนำข้อบกพร่องนั้นมานำเสนอหน้าชั้นเรียนพร้อมแก้ไขให้ดูเป็นแบบอย่าง

9. ถัดผลงานเขียนเรียงความที่ดีของนักเรียนมาอ่านให้เพื่อน ๆ ฟัง เพื่อส่งเสริมด้านกำลังใจในการเขียน

10. เปิดโอกาสให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันเขียน นอกเหนือจากการเขียนรายบุคคล

11. ให้นักเรียนฝึกถอดคำประพันธ์หรือสุภาษิต แล้วเขียนเป็นเรียงความที่สละสลวย

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2531:82-84) ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอนการเขียนเรียงความ ไว้โดยสรุปได้ดังนี้

1. เรื่องที่จะนำมาใช้สอนเรียงความนั้น ควรเลือกเรื่องที่อยู่ในความสนใจและเหมาะสมกับระดับความรู้ของนักเรียน

2. ครูควรหาวิธีช่วยหรือเร้าใจให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น

3. ครูควรใช้อุปกรณ์การสอนมาให้นักเรียนฝึกการเขียนโวหารรูปแบบต่าง ๆ

4. พยายามสรรหาวิธีการสอนการเขียนเรียงความที่หลากหลาย โดยไม่ว่าจะใช้วิธีใดให้คำนึงถึงกิจกรรมที่สอดคล้องกับพื้นฐานประสบการณ์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

5. การเขียนเรียงความเรื่องที่เป็นความรู้ ควรแนะวิธีหาความรู้ให้แก่เด็กด้วย

6. ครูควรแนะขั้นตอนการเขียนเรียงความให้นักเรียนรู้จัก คือ ขั้นร่างและขั้นเรียบเรียง

7. ครูให้นักเรียนฝึกฝนตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ เช่น ให้เพิ่มพูนความรู้เรื่องคำ ให้นักเรียนฝึกเป็นคนอ่านมาก ฟังมาก และให้นักเรียนหมั่นฝึกเขียนอยู่เสมอ

8. การสอนเรียงความอาจทำเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มก็ได้ตามโอกาสอันเหมาะสม

9. การแก้ไขข้อบกพร่องในการเขียนเรียงความ ควรแก้เป็นรายบุคคลและหาโอกาสรวบรวมข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่นักเรียนคิดเหมือน ๆ กัน มาอธิบายแก้ไขหน้าชั้นเรียนด้วย

สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทรมพรรย์ (2538: 176) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการสอนเขียนเรียงความไว้ว่า ในการสอนเรียงความนั้น บรรยากาศที่จะเอื้ออำนวยในด้านการเขียนก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนเขียนเรียงความได้คล่อง มีความรู้สึกรักอยากเขียน ครูควรสร้างบรรยากาศที่ดีให้เกิดขึ้น เช่น ตัวครูเองก็มีบุคลิกภาพที่ดี หน้าตาขี้มยิ้มแจ่มใส เป็นกันเอง มีความเห็นอกเห็นใจพร้อมที่จะให้คำแนะนำ และชื่นชมกับผลงานที่นักเรียนได้สร้างสรรค์ขึ้น นอกจากนี้การให้นักเรียนได้มีโอกาสช่วยกันเขียนร่วมกันทั้งชั้นบ้าง เป็นกลุ่มย่อยบ้าง เป็นรายบุคคลบ้าง ก็จะทำให้บรรยากาศไม่ซ้ำซาก

สนิท สัตโยภาส (2538:180-182) ได้เสนอแนะแนวทางการสอนการเขียนเรียงความ ไว้ดังนี้

1. เริ่มด้วยการพูดชี้แจงให้นักเรียนตระหนักถึงประโยชน์ของการเขียนเรียงความได้อย่างถูกต้อง สละสลวย และเป็นเรื่องราว
2. ให้นักเรียนนำคำที่กำหนดให้ไปแต่งประโยคหรือข้อความสั้น ๆ เช่น ดอกกุหลาบ เทียน ลูกฟุตบอล ความดี ความรัก เกียรติ ฯลฯ
3. นำประโยคหรือข้อความสั้น ๆ มาให้นักเรียนเขียนบรรยาย เช่น เกิดมาต้องสู้ ความเกรงใจเป็นสมบัติของคนดี ออกกำลังกายทุกวันอายุยืน ฯลฯ
4. นำสุภาษิต คำพังเพยและคำคมต่าง ๆ มาให้นักเรียนเขียนบรรยาย เช่น น้ำขึ้นให้รีบตัก วัวหายล้อมคอก น้ำลดตอผุด ฯลฯ
5. ให้นักเรียนเขียนบรรยาย พรรณนา หรืออธิบายจากคำสั่งของครู เช่น จงบรรยายท่าทางของคนที่กำลังโกรธจัด ฯลฯ
6. ครูเล่าเรื่องให้นักเรียนฟังแล้วค้างไว้ให้นักเรียนแต่งต่อจนจบ
7. ให้นักเรียนแต่งเรื่องจากภาพ
8. ให้แต่งเรื่องด้วยวิธี ร้อยแก่น การสอนวิธีนี้ครูจะต้องใช้ แก่น เป็นสื่อ ซึ่งประกอบด้วยคำศัพท์ 4 คำ แล้วให้นักเรียนนำคำศัพท์ไปผูกเป็นเรื่องราว
9. ให้แต่งเรื่องจากเสียงธรรมชาติหรือเสียงเพลง
10. ครูอาจพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่แล้วให้นักเรียนกลับมาเขียนรายงานส่ง
11. ให้นักเรียนเขียนข่าวหรืออนุทิน
12. ฝึกให้นักเรียนเขียนคำนำ โดยนำตัวอย่างการเขียนคำนำแบบต่าง ๆ มาให้นักเรียน แล้วให้ฝึกเขียน โดยครูนำเรียงความที่มีแค่เนื้อเรื่องและบทสรุป จะเว้นช่องว่างให้นักเรียนเขียนคำนำเพื่อให้เรื่องสมบูรณ์
13. ฝึกให้นักเรียนเขียนบทสรุป โดยนำตัวอย่างการเขียนสรุปแบบต่าง ๆ มาให้นักเรียน แล้วให้ฝึกเขียน โดยครูนำเรียงความที่มีแค่คำนำและเนื้อเรื่อง จะเว้นช่องว่างให้นักเรียนเขียนสรุปเพื่อให้เรื่องสมบูรณ์
14. ครูนำเรียงความที่มีทั้งคำนำ เนื้อเรื่องและบทสรุปครบสมบูรณ์มาหลาย ๆ เรื่องเพื่อให้นักเรียนอ่านและวิเคราะห์ว่า เรียงความแต่ละเรื่องนั้นเขียนคำนำและบทสรุปด้วยวิธีใด
15. ครูสอนวิธีการวาง โครงเรื่องพร้อมกับให้นักเรียนฝึกเขียน โครงเรื่องด้วยการใช้คำถามเกี่ยวกับเรื่องที่จะเขียน แล้วนำคำถามนั้นมาเรียงลำดับหัวข้อตามความเหมาะสมใหม่แล้วจึงวางแผนในการเขียน
16. ให้นักเรียนเขียนเรียงความตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้ โดยวางโครงเรื่องก่อนและมีคำนำ เนื้อเรื่องและสรุปตามที่ฝึกฝนไว้แล้ว

การสอนการเขียนเรียงความ สามารถทำได้อย่างหลากหลาย ขึ้นอยู่กับผู้สอนจะนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะกับศักยภาพของผู้เรียน แต่สิ่งสำคัญที่ควรกำหนดไว้เสมอในกิจกรรมการสอนเขียนเรียงความ ไม่ว่าจะเป็น การให้ผู้เรียนฝึกเขียนในโวหารชนิดต่าง ๆ การให้เรียนรู้ต้นแบบค่านำ เนื้อเรื่องและสรุปที่ดี การสร้างบรรยากาศเพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ การฝึกเขียนทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม รวมไปถึงการตรวจแก้ไขงานเขียนที่ผู้สอนต้องส่งผลสะท้อนกลับไปสู่ผู้เรียนเสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนาในการสร้างสรรค์ผลงานการเขียนต่อไป

2.2 การเขียนเชิงสร้างสรรค์

ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เจือ สตะเวทิน (2522:3) ได้กล่าวถึงความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ใช้ความคิดของผู้เขียนเอง เพื่อแสดงให้เห็นว่าเขาจะทำการอย่างหนึ่ง ที่แสดงสติปัญญาของตนเอง ไม่เขียนตามแบบใคร ไม่คัดลอกใคร

ประภาศรี สีหอำไพ (2531:31) กล่าวว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่ผู้เขียนสร้างคำและความจากจินตนาการของตนเอง โดยมีได้ลอกเลียนแบบอย่างของผู้อื่นทั้งผู้เขียน มีอิสระที่จะเลือกรูปแบบการเขียน โดยไม่อยู่ในกรอบของลักษณะคำประพันธ์นัก ผลงานเช่นนี้จึงมีความประณีต มีคุณค่าทางความคิดริเริ่มอย่างเด่นชัด

สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทร์พรชัย (2538:22) ให้ความหมายการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การเขียนเรียบเรียงความรู้ ความคิดประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จะเป็นข้อความสั้น ๆ ทำนองคำขวัญ ร้อยแก้วสั้น ๆ หรือบทกวีนิพนธ์ก็ได้ ข้อเขียนเหล่านี้จะมีเอกภาพ มีความเป็นตัวของมันเอง ทั้งในด้านความคิดและการใช้ภาษาเรียบเรียง

ศึกษาธิการ,กระทรวง (2551:40) ได้ให้ความหมายของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการเขียน โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ และจินตนาการในการเขียน เช่น การเขียนเรียงความ นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย และบทร้อยกรอง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผู้เขียนจะต้องมีความคิดดี มีจินตนาการดี มีคลังคำอย่างหลากหลาย สามารถนำคำมาใช้ในการเขียน ต้องใช้เทคนิคการเขียน และใช้ถ้อยคำอย่างสละสลวย

จากที่นักวิชาการได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จึงสามารถสรุปได้ว่าการเขียนเชิงสร้างสรรค์ คือ การเขียนที่ผู้เขียนถ่ายทอดความรู้ ความคิด และความรู้สึกต่าง ๆ ร้อยเรียงอย่างอิสระ จนปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปแบบที่หลากหลาย มีความแปลกใหม่น่าสนใจและมีคุณค่าทั้งในส่วนของเนื้อหาและการใช้ภาษา

ลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดี

ชนะ เวชกุล (2524:25) อธิบายเกี่ยวกับลักษณะของการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดีไว้ ดังนี้

1. มีจินตนาการหรือความคิดคำนึง คือ ผู้เขียนจะต้องสร้างจินตนาการ โดยการคัดเลือกความคิดต่าง ๆ เหล่านั้น ให้เป็นภาพในใจของผู้อ่านให้ได้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่าน ได้รสและความรู้สึกล้อลอมตามเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้เขียน
2. สำนวนภาษาดี คือ ต้องเลือกเฟ้นพดลิกแพลงถ้อยคำและประโยคให้สละสลวยน่าอ่านน่าฟัง มีท่วงทำนองในการเขียนดี ไม่กระทบกระเทือนเสียสติ
3. ให้คุณค่าทางจิตใจและสติปัญญา คือ นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้ว ควรให้ผู้อ่านเกิดคุณธรรมขึ้นในตน มีความรู้สึกนึกคิดเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ก่อให้เกิดความเรื่องปัญหาและเป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม

สำหรับการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ดี จะต้องประกอบไปด้วยเนื้อหาและสำนวนภาษาที่เหมาะสม สิ่งสำคัญคือการแสดงความคิดที่มีจินตนาการ แปลกใหม่น่าสนใจ และมีคุณค่า

กิจกรรมการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์

วรรณิ โสมประยูร (2524:21) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้ ทักษะการเขียนภาษาไทยสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้มากและงานเขียนที่สร้างสรรค์ที่สุดนั้น ได้มาจากประสบการณ์ที่สำคัญ ๆ อาจจะเป็นประสบการณ์ที่ดีและไม่ดีก็ได้ ข้อสำคัญการสอนการเขียนนั้น ควรให้เด็กนักเรียน ได้มีโอกาสเลือกหัวข้อที่จะเขียนเองมิใช่ครูเลือกเสมอไป เพราะการกำหนดหัวข้อและเวลาที่ตายตัวให้แก่เด็กทุกคนในชั้น อาจจะไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก

พอล จี แมคกี (Paul G. Mckee , 1959) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

1. ควรจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน เพื่อสร้างความสนใจและส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
2. ควรส่งเสริมการอ่านของนักเรียนอย่างเพียงพอ
3. ผู้สอนต้องใช้ความเพียรพยายามและอดทนอย่างมาก
4. ควรให้นักเรียนเขียนในลักษณะที่เป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุด
5. การเขียนระยะแรก ๆ การฝึกหัดของนักเรียนจะเป็นไปอย่างช้า ๆ อย่างไรก็ตาม ผู้สอนจะต้องใช้ความพยายามให้เด็กเขียนออกมาในลักษณะที่เป็นตัวของตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
6. การพิจารณาผลงานของเด็ก ไม่ควรคาดหวังในคุณค่าทางวรรณศิลป์มากนัก
7. เมื่อเด็กมีผลงานเชิงสร้างสรรค์ออกมา ผู้สอนจะต้องประเมินผลให้เด็กทราบเพื่อส่งเสริมกำลังใจและแก้ไขข้อบกพร่อง
8. ผู้สอนควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นอย่างดีและสามารถวิเคราะห์ประเมินค่างานเขียนประเภทนี้ได้
9. การที่จะส่งเสริมให้การเรียนการสอนในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้รับผลสำเร็จนั้น จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์เพื่อเป็นแนวปฏิบัติโดยให้ครูและนักเรียน ได้รับทราบร่วมกัน
10. ในการวินิจฉัยผลงานของนักเรียน ครูไม่ควรยึดหลักเกณฑ์ทางภาษามากนัก
11. ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ทุกเรื่อง เด็กควรจะได้เขียน โดยใช้ความคิดและภาษาของตนเอง
12. ผู้สอนควรระวังการเขียนที่แอบอ้างว่าเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เช่น งานเขียนที่ลอกเลียนแบบของผู้อื่น งานเขียนที่ปราศจากคุณค่า

เจมส์ เอ สมิท (James A. Smith ,1973) ได้ให้หลัก 18 ประการเพื่อเป็นแนวทางการสอนเชิงสร้างสรรค์โดยทั่วไป สรุปได้ดังนี้

1. การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะต้องมผลงานใหม่ มีลักษณะแตกต่างจากงานอื่น หรือมีลักษณะเฉพาะตัว
2. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะต้องเน้นกระบวนการทางความคิดแบบอเนกนัยหรือความคิดกระจาย ซึ่งเป็นการคิดได้หลายแนวทาง ไม่จำกัดว่าจะต้องมีคำตอบที่ถูกต้องสมบูรณ์เพียงคำตอบเดียว
3. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะต้องสร้างสถานการณ์ท้าทายและสร้างแรงจูงใจเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์ หรือเร้าใจให้เด็กคิดอย่างต่อเนื่องและรู้จักผ่อนคลายความตึงเครียดได้บ้าง
4. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ใช้สถานการณ์แบบปลายเปิด ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ กล่าวคือครูให้เด็กนักเรียนได้แสดงความรู้ ความเข้าใจ ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตลอดจนทักษะการทำงาน

ตามสถานการณ์นั้น ๆ การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์แบบปลายเปิดนี้ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณเชิงสร้างสรรค์

5. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ เป็นช่วงเวลาที่ครูลดบทบาทของตัวเองและปล่อยให้เด็กนักเรียนได้เผชิญกับสิ่งที่ไม่รู้ด้วยตัวของเขาเอง การสอนแบบนี้ช่วยพัฒนากระบวนการคิดแบบอเนกนัย ทำให้นักเรียนได้คิดหาคำตอบได้หลายทิศทาง

6. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ทำให้ได้ผลงานที่ไม่สามารถทำนายล่วงหน้าได้ ครูจึงต้องมีทักษะในการนำการอภิปรายแสดงความคิดเห็น

7. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยสร้างสถานการณ์ที่เป็นเงื่อนไขก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่เป็นไปได้ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นี้เป็นสิ่งที่สอนกันไม่ได้แต่เราสามารถสร้างสถานการณ์ที่เป็นเงื่อนไขให้เด็กมีความเป็นอิสระเพื่อใช้ประสบการณ์ที่มีอยู่สร้างแนวทางใหม่

8. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การกระตุ้นให้เด็กนักเรียนได้สร้างผลงานและพัฒนาความคิดของตนเอง

9. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะเน้นด้านความแตกต่าง ความแปลกความเป็นเอกลักษณ์ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงาน

10. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ถือว่ากระบวนการทำงานมีความสำคัญเท่า ๆ กับผลงานที่ได้รับ

11. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ต้องจัดสถานการณ์เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้แก่ การจัดสถานการณ์ทางกายภาพ สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ผู้เรียนมีความสุข

12. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ต้องส่งเสริมให้ผู้เขียนประสบความสำเร็จมากกว่าประสบความสำเร็จล้มเหลว การทำงานบางครั้งอาจประสบความสำเร็จล้มเหลว เนื่องจากความไม่รู้หรือไม่เข้าใจ ขาดทักษะหรือขาดความรู้ที่ดี ความล้มเหลวนี้จะช่วยให้เด็กนักเรียนได้เข้าใจสภาพจริงของชีวิตและช่วยสร้างบุคลิกภาพให้แก่เด็กแต่ถ้าความล้มเหลวนั้นเกิดขึ้นหลายครั้งจะทำให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกขาดความมั่นใจในตนเอง

13. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และมีทักษะหลาย ๆ ด้าน ด้วยการประยุกต์ความรู้และทักษะต่าง ๆ มาใช้ในสถานการณ์ใหม่

14. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักนำความคิดจากประสบการณ์เดิมมาสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่

15. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรพัฒนาทักษะการวิจารณ์และประเมินคุณค่าของงาน โดยเปิดโอกาสให้ฝึกการวิจารณ์และประเมินผลงานให้ถูกต้องจนเป็นนิสัยเพื่อแสดงถึงความคิดของผู้เขียน

16. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ควร ได้สำรวจและจัดกระบวนการความคิดและ จุดมุ่งหมายของงานเขียนเสียก่อน

17. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ต้องอาศัยกระบวนการประชาธิปไตย

18. การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธี นำมาหลอมรวมกัน เพื่อพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

กิจกรรมการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สามารถทำได้หลายวิธี โดยที่ผู้สอนพึงสร้าง บรรยากาศในการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในตัวผู้เรียน เพื่อให้ถ่ายทอดผลงาน อย่างมีอิสระ โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย เพื่อเป็นพื้นฐานในการ ส่งเสริมการแสดงความคิดของผู้เรียนตามความถนัดและสนใจ โดยครูเป็นเพียงผู้เกื้อหนุนให้ นักเรียนเขียนด้วยตนเอง ไม่ใช่ผู้ควบคุมสั่งให้นักเรียนเขียนตามที่ครูต้องการ

2.3 การประเมินผลการเขียน

กิจกรรมการสอนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์นอกจากต้องอาศัยวิธีการสอนต่าง ๆ แล้ว การประเมินผลก็เป็นกระบวนการหนึ่งที่สำคัญ ที่จะช่วยให้ทราบถึงความสามารถในการเขียนของ นักเรียน สำหรับแนวทางการตรวจประเมินผลงานเขียน ได้มีผู้เสนอแนะไว้ดังนี้

เปลื้อง ณ นคร (2512:80) มีหลักในการให้คะแนนเรียงความ โดยแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ดังนี้

1. เนื้อหา 50% แบ่งเป็นข้อเท็จจริง 30% และความคิด 20%
2. สำนวนภาษา 30% การใช้ถ้อยคำสำนวนและโวหาร
3. รูปแบบ 20% การวางรูปเรียงความ มีย่อหน้า เว้นวรรคตอน อักษรวิธี

ประสิทธิ์ ภาพย์กลอน (2518:10-12) ได้เสนอข้อที่ควรพิจารณาในการตรวจงานเขียน คือ

1. เนื้อเรื่อง 40% ได้แก่ แนวคิด การจัดลำดับความคิด การขยายความคิดให้ชัดเจน
2. การใช้ภาษา 40% ได้แก่ พิจารณาการใช้คำ การผูกประโยค การสร้างย่อหน้าที่สมบูรณ์
3. รูปแบบ 10% ได้แก่ พิจารณาว่าทำได้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนแต่ละชนิด เช่น บทความเรื่องสั้น เรียงความ ย่อความ ฯลฯ

4. กลไกประกอบการเขียนอื่น ๆ 10% ได้แก่ การคำนึงถึงเรื่องตัวสะกดการันต์ ลายมือ และความเป็นระเบียบเรียบร้อย

พิสวาท ลัดดากุล (2523) ได้ให้หลักเกณฑ์การวัดผลงานเขียนไว้ดังนี้

ขั้นแรก	อ่านงานเขียนของนักเรียนแล้วแบ่งออกเป็น 5 กลุ่มความสามารถ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง พอใจและยังต้องปรับปรุง	
ขั้นสอง	ตรวจให้คะแนนแบบพิจารณาเป็นส่วน ๆ ดังนี้	
เนื้อเรื่อง		25%
การใช้ภาษา		25%
แนวความคิด		30%
รูปแบบ		10%
ลายมือ การสะกดการันต์ การเว้นวรรคตอนและย่อหน้า ความสะอาด		10%

วรรณิ โสมประยูร (2524) ได้กล่าวถึง เกณฑ์ในการพิจารณางานเขียนเชิงสร้างสรรค์ ไว้สรุปได้ดังนี้

1. เนื้อเรื่อง ควรมีแนวคิดหรือแนวเรื่องที่แปลกใหม่ ตรงจุดหมายชวนติดตาม แสดงถึงความรู้ดีและความคิดดีของผู้เขียน ประกอบกับสามารถจัดลำดับความคิดได้อย่างมีเอกภาพ ถูกต้อง สมบูรณ์ มีสัมพันธ์ภาพ รู้จักเลือกเนื้อหาที่เหมาะสมผสมผสานกัน รู้จักเน้นความสำคัญและลำดับความคิดเป็นหมวด ๆ ตามขั้นตอนที่ถูกต้อง และสามารถอ้างเหตุผลได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกัน ไม่สรุปผิดหรืออ้างเหตุผลที่มีหลักฐานไม่เพียงพอ รวมทั้งเนื้อหาที่ดีต้องมีความแจ่มแจ้งชัดเจน

2. การใช้ภาษา ควรใช้ให้เหมาะกับกาลเทศะและลักษณะของเรื่อง ใช้คำให้ตรงความหมาย กระชับ เข้าใจง่าย สละสลวย รู้จักใช้คำหลากหลายและถูกต้องตามความนิยมและระเบียบแบบแผน ประโยคควรกะทัดรัด ชัดเจนและแจ่มแจ้ง เรียงลำดับคำในประโยคได้ถูกต้องเหมาะสม ไม่ใช่สำนวนภาษาต่างประเทศ ใช้เครื่องหมายวรรคตอนถูกต้อง รวมทั้งสามารถใช้สำนวนโวหาร สุภาษิต คำพังเพยได้ถูกต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง

3. รูปแบบ ใช้พิจารณาสำหรับการเขียนที่มีแบบแผนที่แน่นอน ได้แก่ เรียงความ บทความ จดหมาย ข้อความ สุนทรพจน์ บันทึกการประชุม รายงานการวิจัย ฯลฯ

4. กลไกประกอบการเขียน ได้แก่ ลายมือ สะกดการันต์ ความสะอาด และ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2531:54-55) กำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนเรื่องไว้ดังนี้

1. การลำดับเรื่อง ได้แก่ การเรียบเรียงเนื้อความอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ไม่สับสน

2. การลำดับความคิด ได้แก่ การสื่อความคิดที่ชัดเจน ผู้อ่านเมื่ออ่านแล้วเข้าใจถึงความต้องการของผู้เขียน

3. การใช้ภาษา ได้แก่ การใช้คำ การผูกประโยค การสะกดคำ ไวยากรณ์ใช้อย่างถูกต้อง

4. การสื่อความหมาย ได้แก่ การเขียนที่สามารถทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องทั้งหมดได้

กรมวิชาการ (2535) ได้กล่าวถึงลักษณะของการพิจารณาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ไว้อย่างน่าสนใจ 4 ประการ คือ

1. ให้มีความคิดแปลกใหม่ หมายถึง ความคิดที่ไม่ซ้ำแบบหรือไม่ได้ลอกเลียนผู้อื่นมาเป็นความคิดที่ผู้เขียนคิดขึ้นเอง หรือคิดแปลงมาอย่างแยกคอกด้วยภูมิปัญญาของตน

2. ใช้ภาษาคมคายกระทัดรัด ทั้งนี้ต้องเป็นการใช้ภาษาที่ไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษาซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน

3. สามารถเร้าความรู้สึกของผู้รับสาร อาจเป็นความขบขัน ความเศร้า ความปิติยินดี ความพิศวง ความสงบ ความซาบซึ้ง ความอาลัย ความมั่นใจ ฯลฯ อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันก็ได้

4. เป็นประโยชน์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เช่น ให้ข้อคิดที่เป็นคติในการดำรงชีวิต ชี้ให้เห็นคุณโทษ แนะนำให้คนรู้จักสังเกตพิจารณาสิ่งต่าง ๆ โดยแยกคอก ก่อให้เกิดจินตนาการในทางที่ดีงาม หรือให้ความเพลิดเพลินแก่จิตใจในลักษณะของนันทนาการ เป็นต้น

สำนักทดสอบการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2540:1-7) ได้ให้แนวทางการตรวจให้คะแนนเรียงความ ไว้ ดังนี้

1. องค์ประกอบของการเขียนเรียงความต้องมีความถูกต้องตามลักษณะการเขียนเรียงความ ได้แก่ คำนำ เนื้อเรื่อง สรุป

2. เนื้อหาสาระของเรื่องต้องสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง มีประเด็นสำคัญสมบูรณ์และชัดเจน มีข้อมูลสนับสนุนเพิ่มความชัดเจนของเรื่องอย่างสมบูรณ์

3. สำนวนภาษา ต้องใช้ถ้อยคำภาษาสุภาพเหมาะสมกับบุคคล การใช้สำนวนโวหารตรงตามความหมาย และช่วยให้การขยายความเข้าใจเพิ่มขึ้น การใช้คำเชื่อมประโยค เชื่อมข้อความถูกต้อง การเรียบเรียงถ้อยคำต่อเนื่องเป็นลำดับเข้าใจง่าย

4. อักษรวิธี ต้องมีการสะกดคำ การใช้อักษรย่อ การใช้สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอน เป็นไปตามหลักเกณฑ์การใช้ภาษาไทย

5. ความสะอาดเรียบร้อย เขียนเป็นระเบียบ ตัวอักษรอ่านง่าย สะอาด ไม่มีรอยลบขีดฆ่า

เฮช แอล จากอบส์ (H. L. Jacobs ,1981:89) ได้เสนอแนะการตรวจเรียงความแบบรวมโดยใช้เกณฑ์การประเมินที่เรียกว่า ESL Composition Profile ซึ่งเป็นวิธีการตรวจเรียงความที่ละเอียดมาก ซึ่งผู้ตรวจต้องตัดสินเรียงความทั้งเรื่องว่า ผู้เขียนได้สื่อความคิดและความหมายในกระบวนการสื่อสาร ไปยังผู้อ่านตามที่มุ่งหวังได้หรือไม่ ซึ่งวิธีนี้มีเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา (Content)	30 คะแนน
2. ด้านการเรียบเรียงความคิด(Organization)	20 คะแนน
3. ด้านการใช้ถ้อยคำ (Vocabulary)	20 คะแนน
4. ด้านการใช้ไวยากรณ์ (Language use)	25 คะแนน
5. ด้านกลไกการเขียน (Mechanics)	5 คะแนน

แต่ละส่วนมี 4 ระดับ คือ ดีมากถึงดีเยี่ยม ปานกลางถึงดี อ่อนถึงใช้ได้ และอ่อนมาก

ฮาโรลด์ แมดเซน (Harold Madsen, 1983:120) เสนอแนะเกณฑ์การตรวจที่ใช้วิธีวิเคราะห์โดยมุ่งแยกประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของงานเขียนโดยใช้วิธีการหักคะแนน เริ่มด้วยให้ผู้เรียนมีคะแนนอยู่ 100 คะแนน แล้วต้องเสียคะแนนจากข้อบกพร่องของงานเขียนตามสิ่งที่ผู้สอนจะพิจารณาในการตรวจให้คะแนน

เจ บี ฮีตัน (J. B. Heaton,1990:108-111) ได้เสนอวิธีการตรวจให้คะแนนงานเขียนเรียงความไว้ 3 วิธี ได้แก่

1. วิธีนับความผิดพลาดในการเขียน (The Error-Count Method) โดยการตรวจวิธีนี้ผู้ตรวจจะนับจำนวนความผิดพลาดในงานเขียน แล้วนำมาหักออกจากคะแนนเต็มทั้งหมด แต่การตรวจวิธีนี้ไม่ค่อยเป็นที่นิยมเพราะเกิดอคติได้ง่าย และสาเหตุสำคัญคือ การตรวจโดยวิธีนี้จะตัดสินด้านความสามารถในการเขียนได้ยาก เพราะถ้าผู้สอน 2 คน เขียนเรียงความเรื่องเดียวกันแต่ใช้สำนวนภาษาคนละระดับ ผู้ที่ใช้คำศัพท์สำนวนที่ยากและสลับซับซ้อนกว่า ก็อาจมีข้อผิดพลาดในการเขียนมากกว่า ส่วนอีกคนหนึ่งใช้ศัพท์สำนวนที่ง่ายกว่า จะมีข้อผิดพลาดในการเขียนน้อยกว่าคนที่สองและไม่สามารถตัดสินได้ว่า ใครมีความสามารถมากกว่ากัน

2. วิธีตรวจนับแบบวิเคราะห์ (Analytic Method) การตรวจโดยวิธีนี้จะขึ้นกับแผน การตรวจที่ผู้ตรวจหรือคณะผู้ตรวจได้สร้างขึ้น โดยพิจารณาให้คะแนนตามองค์ประกอบในการเขียน 5 ประการคือ ไวยากรณ์ คำศัพท์ กลไกในการเขียน ความคล่องแคล่วในด้านลีลาและความชัดเจนในการสื่อความหมาย และความสัมพันธ์ของข้อความ ในการให้คะแนนแต่ละองค์ประกอบโดยทั่วไปอาจพิจารณาให้คะแนนองค์ประกอบละเท่า ๆ กัน เช่น ให้คะแนนองค์ประกอบละ 5 คะแนนเป็นต้น

3. วิธีที่อาศัยความรู้สึกของผู้ตรวจเป็นเกณฑ์ (Impression Method) วิธีนี้อาจใช้ผู้ตรวจเพียง 1 คน หรือมากกว่า 1 คน แต่โดยทั่วไปวิธีนี้จะใช้ผู้ตรวจ 3 คน หรือ 4 คน ให้คะแนนงานเขียนแต่ละชิ้น แล้วรวมคะแนนที่ได้จากผู้ตรวจทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย ซึ่งในการตรวจให้คะแนนด้วยวิธีนี้ ผู้ตรวจทุกคนจะอ่านงานเขียนอย่างรวดเร็ว แล้วให้คะแนนงานแต่ละชิ้น โดยแต่ละคนจะอ่านงานเขียนจำนวนหนึ่งภายในเวลาที่กำหนดไว้ (มักจะเป็นเรียงความ 20 เรื่อง ต่อ 1 ชั่วโมง) ถ้าผู้ตรวจพบว่าตนเองตรวจให้คะแนนได้ช้าลง เช่น ให้คะแนนงานเขียนได้ไม่กี่เรื่องต่อ 1 ชั่วโมง ก็จะต้องหยุดพักเสียก่อน แล้วค่อยกลับมาตรวจให้คะแนนใหม่ เมื่อรู้สึกว่าตนเองสามารถให้คะแนนตามอัตราที่กำหนดได้ การให้คะแนนโดยอาศัยความรู้สึกนี้มักพบว่า ทำให้ผู้ตรวจเหนื่อยมากกว่าการใช้วิธีที่อาศัยการวิเคราะห์ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องให้ผู้ตรวจหยุดพักการตรวจ เมื่อความสนใจเริ่มลดลง หรือเมื่อรู้สึกว่าเกิดความเบื่อหน่ายกับการอ่านเนื้อหาเรียงความแต่ละเรื่อง สิ่งสำคัญก็คือคะแนนที่อาศัยความรู้สึก จะต้องขึ้นอยู่กับความรู้สึกเพียงอย่างเดียวเท่านั้น การตรวจวิธีนี้พบว่า มีความรวดเร็วกว่าวิธีอื่น และถ้าใช้ผู้ตรวจ 3 หรือ 4 คน ตรวจเรียงความด้วยวิธีนี้ ผลที่ได้ก็มักจะมีคะแนนเชื่อถือได้มากกว่าวิธีการตรวจแบบวิเคราะห์ ที่ใช้ผู้ตรวจเพียงคนเดียว แต่ในกรณีที่ผู้ตรวจคนเดียวเท่านั้นแล้ว ผลที่ได้จากการตรวจด้วยวิธีนี้เป็นเกณฑ์จะมีความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้น้อยกว่าผลการตรวจด้วยวิธีตรวจแบบวิเคราะห์

การประเมินผลงานเขียนที่กล่าวมา แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายของเกณฑ์ในการนำไปใช้ประเมิน ซึ่ง ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การประเมินผลต่าง ๆ อย่างชัดเจน เพื่อที่ผู้สอนจะสามารถเลือกเกณฑ์ในการประเมินผลงานเขียนเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประเภทของงานเขียนและตัวผู้เขียนเป็นสำคัญ หากผู้สอนสามารถกำหนดเกณฑ์และนำไปใช้ได้เหมาะสมแล้ว ผลที่ได้รับ ก็คือ ผลงานเขียนจะได้รับการประเมินตามสภาพจริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เขียนให้สามารถสร้างสรรค์งานเขียนที่มีคุณภาพได้ต่อไป

3. ความคิดสร้างสรรค์

3.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสำคัญและได้รับการกล่าวถึงเสมอในแวดวงการศึกษา ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้หลายท่าน ดังนี้

ทอร์แรนซ์ (Torrance.1962:16) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในกระบวนการคิดสร้างสรรค์ ผลผลิตหรือสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ไม่รู้จักมา

ก่อน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ อาจเกิดจากการรวบรวมเอาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้จากประสบการณ์แล้ว รวบรวมความคิดเป็นสมมติฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานและรายงานผลที่ได้รับจากการค้นพบ

วอลลาซและโคแกน (Wallach and Kogan. 1965 :34) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นความสามารถเชื่อมโยงสัมพันธ์ ที่จะระลึถึงสิ่งหนึ่งแล้วจะเป็นแนวทางให้ระลึถึงสิ่งอื่นเป็นลูกโซ่ เช่นเมื่อเห็น โต๊ะก็ทำให้นึกถึงเก้าอี้ เป็นต้น สิ่งทีระลึออกมาต่าง ๆ ก็เป็นสิ่งที่เก็บสะสมไว้ในสมองของตน เมื่อสิ่งเร้ามากระตุ้นก็จะตอบสนองออกมา ฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการอันหนึ่งที่อยู่ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง

กิลฟอร์ด (Guilford. 1967:11) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นลักษณะความคิดอเนกนัย คือ ความคิดหลายทิศทางหลายแง่หลายมุม คิดได้กว้างไกล ลักษณะความคิดเช่นนี้จะนำไปสู่ความคิด การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ รวมทั้งการคิดหาวิธีแก้ปัญหาได้สำเร็จด้วยความคิดอเนกนัย ซึ่งประกอบไปด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ

ดี แอล เดอ โบโน (D.L.De Bono,1982:8) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการคิดออกจากกรอบของแนวความคิดที่มีคุณค่าและมีความงาม

อี บี ฮูล็อค (E.B.Hurlock, 1984 อ้างถึงใน กาญจนา พลายอยู่วงศ์,2534) ได้รวบรวมความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ 8 ประการ คือ

1. เป็นการสร้างสิ่งแปลกใหม่ที่แตกต่างไปจากสิ่งที่มีอยู่ไม่ว่าจะเป็นความคิดหรือสิ่งของ
2. เป็นการประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลง
3. เป็นแนวทางสร้างสิ่งใหม่ที่ไม่เหมือนเดิม โดยอาศัยประสบการณ์เดิมเป็นพื้นฐาน
4. เป็นกระบวนการคิดที่พิเศษแตกต่างจากผู้อื่น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของสิ่งใหม่
5. เป็นส่วนหนึ่งของความสามารถทางสติปัญญา ความจำหรือการให้เหตุผล
6. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้และสิ่งแวดล้อม
7. เป็นการสร้างจินตนาการและก่อให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นมา
8. เป็นความคิดที่ใหม่ มีมุมมองและวิธีแก้ปัญหาที่แตกต่างจากผู้อื่น

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 2) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้น ทำให้เกิด

ความคิดใหม่ต่อเนื่องกันไป และความคิดสร้างสรรค์นี้ประกอบไปด้วยความคล่องในการคิด ความคิดยืดหยุ่นและความคิดที่เป็นของตนเอง โดยเฉพาะความคิดริเริ่ม

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2537:16) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ คือ ความคิดที่มุ่งแก้ปัญหาหรือประดิษฐ์คิดค้นในแนวทางที่ใหม่ แปลก แตกต่างจากเดิมและมีคุณค่าเป็นประโยชน์

วนิช สุธารัตน์ (2543:135) ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากจินตนาการ โดยมีลักษณะที่แตกต่างไปจากความคิดของบุคคลอื่น ความคิดสร้างสรรค์อาศัยพื้นฐานจากประสบการณ์เดิม คือ ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การศึกษาเหตุผล และการใช้ปัญญาในการจัดสร้างรูปแบบของความคิดในรูปแบบใหม่ อาจแสดงออกมาเป็นรูปธรรมอย่างประจักษ์ชัด หรือมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งจะเป็นพื้นฐานให้มีความคิดเชื่อมโยงจนเกิดความประจักษ์ชัด และก่อให้เกิดการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ทำให้เกิดเป็นผลงานทางศิลปะและวิทยาการสาขาต่าง ๆ รวมทั้งผลงานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันเป็นประโยชน์แก่สังคม ประเทศชาติ และมนุษยชาติ

อารี พันธุ์ณี (2546 :155) ได้ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัยอันนำไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ด้วยการคิดค้นคิดแปลง ปรุงแต่งความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์ค้นพบสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎีหลักการ ได้สำเร็จ ความคิดสร้างสรรค์จะเกิดขึ้นได้นี้มีไข้อย่างแต่คิดในสิ่งที่เป็นไปได้หรือสิ่งที่เห็นเหตุเป็นผลอย่างเดิวนั้น หากแต่ความคิดจินตนาการก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะก่อให้เกิดความแปลกใหม่ แต่ต้องควบคู่กันไปกับความพยายามที่จะสร้างความคิดฝันหรือจินตนาการให้เป็นไปได้ หรือที่เรียกว่าจินตนาการ ประชุกძანนั้นเอง จึงจะทำให้เกิดผลงานจากความคิดสร้างสรรค์ขึ้น

ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นความสามารถทางสมองของบุคคล ที่มีลักษณะเป็นอเนกนัย คือ เป็นความคิดหลายทิศทาง ที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ไปสู่การค้นพบสิ่งแปลกใหม่ ซึ่งต้องอาศัยจินตนาการและความตั้งใจจริงในการคิดหาคำตอบ ซึ่งความคิดสร้างสรรค์นี้ ถือเป็นพลังทางความคิดที่มีสำคัญอย่างยิ่งอันจะนำไปสู่การพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์ได้ในปัจจุบันและอนาคต

3.2 ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์นับเป็นความสามารถทางความคิดอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ในการดำเนินชีวิต ดังที่ นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2524) กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับมนุษย์ เพราะการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ โดยนำความรู้ที่มีอยู่มาดัดแปลงใช้ในการแก้ปัญหา เด็กที่มีความรู้ดีแต่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะทำให้ความรู้ที่มีได้ประโยชน์น้อยเพราะเขาไม่สามารถดัดแปลงประยุกต์มาใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ และที่สำคัญปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าทุกประเทศต้องการผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อช่วยพัฒนาประเทศให้เจริญ

สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทรมพรรษ์ (2538) กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นสิ่งที่ควรปลูกฝังให้มีไว้ในตัวเด็ก ตามธรรมชาติแล้วเด็ก ๆ จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นของตัวเอง แต่จะพัฒนามากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การสร้างบรรยากาศและการให้ความสนับสนุนของบุคคลที่อยู่แวดล้อมตัวเด็ก เช่น บิดา มารดา ญาติพี่น้อง และครูอาจารย์ เป็นต้น การปลูกฝังความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กเป็นสิ่งที่ทำได้ค่อนข้างยากยิ่ง ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้วยแล้วยังมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นเป็นอันมาก แต่ก็เป็นที่ของครูที่จะต้องปลูกฝังในด้านนี้ เพราะจะเป็นประโยชน์แก่ตัวเด็กเอง และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศเป็นส่วนร่วม

สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ (2541) กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงอย่างมากในปัจจุบัน ทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ไปในการแก้ปัญหาและผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ยิ่งในอนาคตสังคมมีแนวโน้มที่จะทวีความสลับซับซ้อนมากขึ้น บุคคลต้องใช้ความรู้ ทักษะ และความคิดสร้างสรรค์ไปในทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การเตรียมเยาวชนให้อยู่ในสังคมอนาคตได้อย่างดีจึงควรเตรียมการในเรื่องการส่งเสริมหรือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่ในปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมหรือพัฒนาความสามารถด้านอื่นด้วย

ความคิดสร้างสรรค์ มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ หากมนุษย์มีคุณลักษณะทางด้านความคิดสร้างสรรค์อย่างเด่นชัด ก็จะช่วยส่งเสริมให้ชีวิตของตนไปสู่ความสำเร็จ และส่งผลประโยชน์มากมายให้เกิดขึ้นกับสังคมและประเทศชาติต่อไป

3.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีความสลับซับซ้อน มีผู้รู้หลายท่านได้อธิบายเกี่ยวกับความสลับซับซ้อนนั้นตามองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ที่ได้ศึกษาไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523:7) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความคิดที่แปลกแตกต่างไปจากบุคคลอื่น
2. ความว่องไว หมายถึง ปริมาณการคิดฟุ้งหรือออกมาดีกว่าบุคคลอื่น
3. ความคล่องตัว หมายถึง ชนิดของความคิดที่ปรากฏออกมาจะแตกต่างกันออกไปโดยไม่ซ้ำกันเลย
4. ความละเอียดลออประณีต หมายถึง ความคิดที่แสดงออกมานั้นละเอียดลออสามารถที่จะนำมาทำให้สมบูรณ์และประณีตต่อไปได้อย่างเต็มที่
5. การสังเคราะห์ คือ การรวบรวมสิ่งที่คิดได้มาทำให้มีความหมายและนำมาพัฒนาต่อไปให้สมบูรณ์เป็นจริงได้

หงส์สุนีย์ เอื้อรัตนรักษา (2538:11) ได้กำหนดองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ไว้ โดยพัฒนาจากแนวคิดจากแนวคิดของทอแรนซ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. ความคล่องแคล่วในการคิด หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีคำตอบในปริมาณมากในเวลาจำกัด
2. ความยืดหยุ่นในการคิด หมายถึง ลักษณะของความคิดแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดธรรมดาและไม่ซ้ำกับที่มีอยู่
3. การคิดริเริ่ม หมายถึง ลักษณะของความคิดแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดธรรมดาและไม่ซ้ำกับที่มีอยู่

อารี พันธุ์ณี (2545 : 35-40) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. ความคิดคล่องแคล่ว หรือความคิดคล่องตัว หมายถึง ปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน โดยแบ่งออกเป็น ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงสัมพันธ์ ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก และความคิดคล่องแคล่วในการคิด ซึ่งความคิดคล่องแคล่วในการคิดนี้นับว่าเป็นความสามารถอันดับแรกในการที่จะพยายามเลือกเฟ้นให้ได้ความคิดที่ดีและเหมาะสมที่สุด ก่อนอื่นจึงจำเป็นต้องคิด คิดออกมาให้ได้มากหลาย ๆ อย่างและแตกต่างกัน แล้วจึงนำเอาความคิดที่ได้ทั้งหมดมาพิจารณาแต่ละอย่างเปรียบเทียบกับว่าความคิดอัน

ใดจะเป็นความคิดที่ดีที่สุดและให้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด จึงนับได้ว่าความคิดคล่องแคล่วเป็นความสามารถเบื้องต้นที่จะนำไปสู่ความคิดที่มีคุณภาพ หรือความคิดสร้างสรรค์ นั่นเอง

2. ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ประเภท หรือแบบของความคิด แบ่งออกเป็น ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที และความคิดยืดหยุ่นทางการคิดแปลง ซึ่งลักษณะของบุคคลที่มีความคิดยืดหยุ่นคือ สามารถบอกประโยชน์ของก้อนหินได้หลายประเภท หรือบอกได้ว่า หวาย สามารถนำไปผลิตทำอะไรได้บ้าง ซึ่งความคิดยืดหยุ่นนี้จะเป็นตัวเสริมให้ความคิดคล่องแคล่วมีความแปลกแตกต่างออกไปหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อน หรือเพิ่มคุณภาพความคิดให้มากขึ้น

3. ความคิดริเริ่ม หมายถึง ลักษณะความคิดแปลกใหม่ แตกต่างจากความคิดธรรมดา เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ซึ่งความคิดนี้ อาจเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดค้นแปลงและประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น ความคิดริเริ่มนี้ ต้องอาศัยลักษณะความกล้าคิด กล้าลองเพื่อทดสอบความคิดของตน บ่อยครั้งที่ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยความคิดจินตนาการ เป็นพื้นฐานนำไปสู่การคิดสร้างและหาทางทำให้เกิดผลงานที่แปลกใหม่และน่าสนใจ

4. ความคิดละเอียดลออ หมายถึง ความคิดในรายละเอียดคิดเป็นขั้นตอนสามารถอธิบายให้เห็นภาพพจน์ได้อย่างชัดเจน ความคิดละเอียดลออจัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่ง และขยายความคิดครั้งแรกให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ กิลฟอร์ด และเฮฟเนอร์ (Guilford and Hoepfner , 1971:125-143) ได้ศึกษาองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ แล้วพบว่า ความคิดสร้างสรรค์มีองค์ประกอบอย่างน้อย 8 องค์ประกอบ คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดลออ ความคิดไวต่อปัญหา ความสามารถในการให้นิยามใหม่ ความซึ่มซาบ และความสามารถในการทำนาย

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ที่ได้กล่าวมานี้ มีความหลากหลาย และยังไม่ได้ข้อยุติว่าความคิดสร้างสรรค์มีองค์ประกอบที่แท้จริงอย่างไร แต่ทว่าทุกองค์ประกอบ ก็สามารถอธิบายลักษณะของความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะองค์ประกอบหลักทั้ง 3 ประการ คือ ความคิดริเริ่ม ความคิดยืดหยุ่น และความคิดคล่องตัว

3.4 พัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่พัฒนาให้เกิดขึ้นได้ในมนุษย์ทุกคน แต่ด้วยวัยและประสบการณ์อาจจะนำมาสู่พัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาไว้ ดังนี้

มานส์ (Mams , 1941 อ้างถึงในอารี พันธุ์ณี ,2545:58) ได้ศึกษาและยืนยันว่าความคิดสร้างสรรค์แสดงออกอย่างมีอิสระในระหว่างเด็กเรียนชั้นประถม 4 และ 5 เด็กชั้นประถม 1 มีความรู้สึกเพลิดเพลินและสนุกสนานในการแสดงออกอย่างเสรี และนักเรียนชั้นประถมปีที่ 2 ชอบตั้งคำถามด้วยคำว่า ทำไม และอย่างไร มากกว่าเด็กประถมปีที่ 3 นอกจากนั้น ยังพบว่าการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์จะลดลงอย่างรวดเร็วในชั้นประถม 6 และมัธยม 1 แต่จะเพิ่มขึ้นในมัธยม 2 และอาจจะเพิ่มขึ้นได้ทุกปีจนถึงวัยผู้ใหญ่

วิลต์ (Wilt,1959) ได้กล่าวถึงความคิดสร้างสรรค์ว่าในช่วงการรวมกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน เด็กต้องปฏิบัติตามกลุ่มเพื่อนและมาตรฐานทางสังคม ทำให้ความคิดอิสระหยุดชะงักงั้นและหมดไป และในช่วงนี้ก็ตกประมาณประถมปีที่ 4 ซึ่งขณะนั้นสังคมได้เริ่มเน้นบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายก่อนข้างชัดเจนขึ้น ดังนั้นในเด็กส่วนใหญ่ พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์จะไม่พัฒนาขึ้นแต่จะเลือนหายไป ยกเว้นบางคนเท่านั้น ซึ่งมีเป็นจำนวนน้อยมากที่จะยืนหยัดและคงความคิดสร้างสรรค์ของตนไว้ได้ในช่วงวิกฤต แต่ส่วนใหญ่แล้วความคิดสร้างสรรค์จะหายไปและจะหายไปจนตลอดชีวิต ไม่กลับพัฒนาอีกเลย

ยามาโมโต (Yamamoto,1960 อ้างถึงในอารี พันธุ์ณี,2545:66) ได้ศึกษาพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์โดยใช้แบบทดสอบของมหาวิทยาลัยมินนิโซตา พบว่า ความคิดสร้างสรรค์จะลดลงระหว่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อจากนั้นจะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นและจะค่อยลดต่ำลงเล็กน้อยในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และ 6

อี พี ทอเรนซ์ (E.P.Torrance, 1962 อ้างถึงในกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ,2535) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย เกรด 1 – เกรด 12 โดยใช้แบบสอบถามชุดการถามและการเดาคำตอบ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนตั้งแต่ เกรด 7 ขึ้นไป จะมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นกระทั่งใกล้จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (เกรด 11 – เกรด 12)

อารี พันธุ์ณี (2545:66) กล่าวถึงพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ในระดับมัธยมศึกษาว่า พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ในระดับมัธยมศึกษาได้รับความสนใจน้อย แต่เท่าที่ศึกษาพบว่า จินตนาการของเด็กลดลงในระหว่างที่เด็กเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 2 และจะพัฒนาครั้งที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6

พัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมา เห็นได้ชัดว่า ทุกคนไม่ว่าอายุเท่าใดพร้อมที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ แต่ด้วยวัยและประสบการณ์ ประกอบกับความรับผิดชอบต่อตนเองและ

สังคมที่มากขึ้นอาจทำให้มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ในช่วงอายุเหล่านั้นได้ให้ลดลงได้ แต่เชื่อว่า หากมีการส่งเสริมอย่างเหมาะสม ความคิดสร้างสรรค์ก็เป็นสิ่งที่อยู่กับมนุษย์ทุกคนทุกวัยได้อย่าง มีคุณค่าและเกิดประโยชน์

3.5 การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ แต่ทว่า มีหลายบุคคลที่ไม่สามารถ ควบคุมหรือเก็บพลังทางความคิดนี้ไว้ใช้ให้เกิดประโยชน์ ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่สูญเปล่ายิ่ง ถ้าปล่อยให้ ภาวะเหล่านี้เกิดขึ้นอย่างไม่มีการแก้ไข ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการหลายท่านจึงได้นำเสนอวิธีการ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ให้เกิดขึ้นได้อย่างถาวร หรือให้คงอยู่นานที่สุด ซึ่งมีวิธีที่หลากหลาย ดังนี้

โรเจอร์ส (Rogers , 1959) ได้อธิบายเกี่ยวกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิด สร้างสรรค์ไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งเปรียบเสมือนกับ ชาวนาที่สามารถทำให้ต้นพืชงอกงามออกมาจากเมล็ด ได้ก็ต่อเมื่อจัดสิ่งแวดล้อมให้พอเหมาะ ทั้ง อากาศ น้ำและดิน เมล็ดพืชนั้นจึงจะงอกงามได้ ความคิดสร้างสรรค์ก็เช่นเดียวกัน จะเสริมสร้างขึ้น ได้ด้วยการจัดสภาพการณ์ เทคนิควิธีที่เหมาะสมและถูกต้อง

ทอแรนซ์ (Torrance,1962) ได้เสนอแนะหลักในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ สรุปได้ ดังนี้

1. การส่งเสริมให้เด็กถามและให้ความสนใจต่อคำถามที่แปลก ๆ ของเด็ก และเขายังเห็นว่า พ่อแม่หรือครู ไม่ควรมุ่งที่คำตอบที่ถูกแต่เพียงอย่างเดียว เพราะ ในการแก้ปัญหาแม้เด็กจะใช้วิธีเดา หรือเสี่ยงบ้างก็ควรจะยอม แต่ควรจะกระตุ้นให้เด็ก ได้วิเคราะห์ ค้นหา เพื่อพิสูจน์การเดาโดยใช้การ สังเกตและประสบการณ์ของเด็กเอง
2. ตั้งใจฟังและเอาใจใส่ต่อความคิดแปลก ๆ ของเด็กด้วยใจเป็นกลาง เมื่อเด็กแสดงความคิดเห็น ในเรื่องใด แม้จะเป็นความคิดที่ยังไม่เคยได้ยินมาก่อน ผู้ใหญ่ก็อย่าเพิ่งตัดสินใจและลิดรอน ความคิดนั้นแต่รับฟังไว้ก่อน
3. กระตือรือร้นต่อคำถามที่แปลก ๆ ของเด็กด้วยการตอบคำถามอย่างมีชีวิตชีวา หรือชี้แนะ ให้เด็กหาคำตอบจากแหล่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง
4. แสดงให้เด็กเห็นว่าความคิดของเด็กนั้นมีคุณค่าและนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น จากภาพที่เด็กวาด อาจนำไปเป็นลวดลาย ด้วยชามภาชนะ เป็นภาพปฏิทิน บัตร ส.ค.ส. เป็นต้น ซึ่ง จะทำให้เด็กเกิดความภูมิใจและมีกำลังใจที่จะคิดสร้างสรรค์ต่อไป

5. กระตุ้นและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรให้โอกาสและเตรียมการให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง และยกย่องเด็กที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูอาจจะเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ ลดการอธิบายและการบรรยายลงบ้าง แต่เพิ่มการให้นักเรียนมีส่วนร่วมริเริ่มกิจกรรมด้วยตนเองมากขึ้น

6. เปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้ ค้นคว้าอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ โดยไม่ต้องใช้วิธีชู้ด้วยคะแนน หรือการสอบ การตรวจสอบ เป็นต้น

7. พึงระลึกว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กจะต้องใช้เวลาพัฒนาค่อยเป็นค่อยไป

8. ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้จินตนาการของตนเอง และยกย่องชมเชยเมื่อเด็กมีจินตนาการที่แปลกและมีคุณค่า

สมิทและฮิดเรท (Smith and Hidreth,1971) ได้กล่าวเกี่ยวกับบรรยากาศในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า บรรยากาศในโรงเรียนและในห้องเรียนมีผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กมาก ห้องเรียนที่เด็กสามารถแสดงความคิดใหม่ ๆ แปลก ๆ ของตนเอง โดยเฉพาะได้เต็มที่ และนักเรียนมีความรู้เป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดจนเกินไป รวมทั้งมีการส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนได้รู้จักแก้ปัญหา ย่อมเป็นห้องเรียนที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535:16-17) ได้กำหนดหลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ 2 ลักษณะ คือ ทางตรง โดยการสอนและฝึกอบรมหรือในทางอ้อม ดังนี้

1. ยอมรับคุณค่าและความสามารถของบุคคลอย่างไม่มีเงื่อนไข
2. แสดงและเน้นให้เห็นว่าความคิดของเขามีคุณค่า และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์
3. ให้ความเข้าใจและเห็นใจในตัวของเขา และความรู้สึกรักของเขา
4. อย่างพยายามกำหนดแบบเพื่อให้ทุกคนมีความคิดและบุคลิกภาพเดียวกัน
5. อย่างสนับสนุนหรือให้รางวัลเฉพาะผลงานที่มีผู้ทดลองทำเป็นที่ยอมรับกันแล้ว ควรให้ผลงานแปลกใหม่มีโอกาสได้รับรางวัลและคำชมเชยบ้าง
6. ส่งเสริมให้ใช้จินตนาการของตนเอง โดยยกย่องชมเชยเมื่อมีจินตนาการที่แปลกและมีคุณค่า
7. กระตุ้นและส่งเสริมให้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอ
8. ส่งเสริมให้ถามและให้ความสนใจต่อคำถาม รวมทั้งชี้แนะแหล่งคำตอบ
9. ตั้งใจและเอาใจใส่ความคิดแปลก ๆ ของเขาด้วยใจเป็นกลาง
10. พึงระลึกเสมอว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จะต้องใช้เวลาและค่อยเป็นค่อยไป

ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2537:38) ได้แนะนำเกี่ยวกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ว่า ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์นั้น ถึงจะเป็นความสามารถที่มีอยู่ตามธรรมชาติ แต่ก็ผูกพันขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาอยู่มากทีเดียว ในสภาพความเป็นจริงก็ปรากฏอยู่แล้วว่าในสังคม ในประเทศและแม้แต่ในยุคสมัยต่าง ๆ กัน จะมีอัตราของผลงานสร้างสรรค์ หรือ บุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันไป จึงเป็นที่ยอมรับกันว่า บ้าน โรงเรียน และสังคม ล้วนมีบทบาทสำคัญในการที่จะส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อความคิดสร้างสรรค์

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2542:161-162) ได้นำเสนอ วิธีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ทำสิ่งที่คุ้นเคยให้แปลก การที่จะคิดเรื่องเดียวกันกับคนอื่น และคิดให้แปลกไปจากคนอื่นได้ จะต้องฝึกหัดให้เป็นคนช่างสงสัย และบางครั้งต้องคิดแบบเรียบง่ายบ้าง อย่าคิดสลับซับซ้อนจนเกินไป เพราะสิ่งทั้งหลายที่อยู่รอบตัวเราบางครั้งก็เกิดขึ้นจากความคิดแบบพื้น ๆ ธรรมดา
2. ทำสิ่งที่แปลกให้คุ้นเคย การฝึกตนเองให้มีความคุ้นเคยกับสิ่งที่แปลกอยู่เป็นประจำ จะทำให้เราเป็นคนที่มีความกล้าที่จะคิด โดยไม่ถูกล้อมกรอบในเรื่องความเคยชิน หรือติดอยู่กับค่านิยมที่เน้นเรื่องความสำเร็จ และประนามความล้มเหลว
3. ใช้เวลาในการคิด สมองของคนเราต้องการทั้งเวลาและเสรีภาพ ดังนั้นในการทำอะไรรู้ก็ตามควรจะให้เวลาเมื่อไว้สำหรับสมองได้มีเวลาคิดใคร่ครวญ ไม่รีบร้อนในการตัดสินใจจนเกินไป มีสมาธิ ค่อย ๆ คิด จิตใจไม่ฟุ้งซ่าน ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้หลาย ๆ ทาง
4. คิดในเชิงสมมติอยู่เสมอ การคิดในเชิงสมมตินี้สามารถทำได้โดยการตั้งคำถามกับตัวเองเสมอ ๆ ว่า “อะไรจะเกิดขึ้น ถ้า...”
5. คิดอย่างคลุมเครือ สามารถทำได้ด้วยการตั้งคำถามให้คลุมเครือเอาไว้ในการทำงานหรือสั่งการ ความคลุมเครือเป็นเรื่องอันตราย เพราะอาจทำให้เกิดความผิดพลาด และเสียหายไม่ได้ แต่ในระบบความคิด ความคลุมเครือจะช่วยทำลายกำแพงที่ปิดล้อมความคิดลงได้ ทำให้สามารถคิดได้กว้างขวาง และปลอดโปร่งขึ้น การกระตุ้นให้เกิดความคิดคลุมเครือ อาจทำได้โดยการตั้งคำถามแบบปลายเปิด คือ มีคำตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ ซึ่งจะทำได้คำตอบหลาย ๆ ทาง
6. ไม่ยึดติดกับความถูกต้อง หรือความผิดพลาด คนส่วนใหญ่จะถูกสั่งสอนให้มีความคิดว่าเป็นการสิ่งใดแล้วจะต้องทำให้สำเร็จเพียงอย่างเดียว ความล้มเหลวเป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับและเป็นความอับอาย การทำผิดเป็นสิ่งไม่ดี ไม่ถูกต้องและเกิดความไม่พอใจ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คนไม่กล้าเสี่ยง หรือทำอะไรนอกขอบเขตที่เคยชิน เพราะกลัวความล้มเหลว และจะได้รับผลกระทบจากสังคม คือการตำหนิติเตียน การดูถูกดูแคลน ซึ่งทัศนคติดังกล่าวนี้จะเป็นกำแพงปิดกั้นความคิดสร้างสรรค์ในตัวบุคคลเป็นอย่างมาก เพราะแท้ที่จริงแล้ว ความล้มเหลวหรือข้อผิดพลาด ควรจะเป็นสิ่งที่นำมาศึกษาและถือเป็นบทเรียนในการแสวงหาแนวทางใหม่ด้วยความอดทน และเพียรพยายามที่จะขจัดข้อบกพร่องให้หมดสิ้นไป

7. มีทัศนคติที่คิดต่อชีวิต การที่สมองจะปลอดโปร่งความคิดจะแจ่มใส จำเป็นต้องอาศัยพลังจิตที่ดีมาช่วยสนับสนุน การมีทัศนคติที่คิดต่อชีวิตจึงเป็นสิ่งสำคัญ ต้องพยายามทำตนให้เป็นคนที่มีความหวังอยู่เสมอ ไม่เหน็ดเหนื่อย ท้อแท้ หรืออับจนต่อชีวิต โดยจะต้องคิดอยู่เสมอว่า “พรุ่งนี้จะต้องดีกว่าวันนี้”

วนิช สุธารัตน์ (2543:291) อธิบายเกี่ยวกับบทบาทของโรงเรียนต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ไว้ว่า มีจุดเน้น 3 เรื่อง คือ คุณสมบัติของครู หลักสูตรวิธีสอน และการจัดสภาพแวดล้อม ในเรื่องคุณสมบัติของครูได้ให้ความสำคัญของครูไว้หลายลักษณะ เช่น ครูจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ มีความสนใจใฝ่รู้ มีอารมณ์ขัน มีเจตคติที่ถูกต้อง และมีอิทธิบาท 4 เป็นคุณธรรมประจำใจ เป็นต้น ถ้าครูส่วนใหญ่มีคุณสมบัติต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นพื้นฐานอย่างดีแล้ว การจะแสดงบทบาทในฐานะผู้ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในเด็กก็ย่อมสามารถกระทำได้อย่างสะดวก สำหรับหลักสูตรและวิธีการสอนจำเป็นจะต้องเพิ่มวัตถุประสงค์ในเรื่องการส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์เข้าไปในหลักสูตรทุก ๆ วิชา และพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยมีจุดเน้นที่ให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ยอมรับในความคิดที่แตกต่างกันของบุคคล และพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายอยู่ในตัว เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนสามารถใช้ความคิดได้หลาย ๆ รูปแบบโดยไม่ยึดติดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และทำให้เกิดความคิดลึกซึ้งและกว้างไกลยิ่งขึ้น ในเรื่องของการจัดสภาพแวดล้อม มีหลักการว่าจะต้องจัดสภาพแวดล้อมของบริเวณ โรงเรียนให้มีสภาพเป็นธรรมชาติมากที่สุด นอกจากจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์แล้วยังเป็นการสร้างจิตสำนึกในการรักธรรมชาติและส่งเสริมการอนุรักษ์แก่เด็ก ในอีกทางหนึ่ง สำหรับบรรยากาศในห้องเรียนจะต้องมีความคล่องตัว ยืดหยุ่น ทำให้เด็กมีอิสรภาพ มีความเครียดน้อย และอบอุ่นไปด้วยมิตรไมตรี มีการส่งเสริมการทำงานร่วมกันในระบบกลุ่ม ด้วยการใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ทั้งหมดนี้ ถ้าโรงเรียนใดสามารถจัดการ ได้เต็มรูปแบบตามที่ได้กล่าวมา ก็จะสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นในตัวเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อารี พันธุ์ณี (2545:75) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า กิจกรรมที่เด็กแสดงความสามารถสร้างสรรค์นั้นมีอยู่ในแทบทุกกิจกรรมที่จัดสอน ในหลักสูตรและเสริมหลักสูตรหรือในทุกมวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เป็นต้นว่าในกิจกรรมด้านศิลปะ การวาดภาพระบายสี กิจกรรมการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางด้านดนตรี การร้องเพลง การเล่นดนตรีทุกชนิด งานปั้น กิจกรรมทางด้านภาษาไทยทั้งในการพูด การเขียน การแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน การแต่งเรียงความ การย่อความ การเขียนโฆษณา เขียนนิทาน กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ การทดลองค้นคว้า การผลิตสิ่งแปลกใหม่ การศึกษาค้นพบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ กิจกรรมทางคณิตศาสตร์ การคิดสร้างสรรค์แก้โจทย์ปัญหา กิจกรรมการเล่น ทั้งการเล่นเกมในร่มและกีฬากลางแจ้ง เกมเหล่านี้ย่อมเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถในการสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ซึ่งทั้งนี้ต้องอาศัย

เทคนิควิธีสอนและการจัดกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเลือกกิจกรรม และเปิดโอกาสให้เด็กทุกคนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของตน

อารี พันธุ์ณี (2545:124-127) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับลักษณะของครูในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ไว้ สรุปได้ ดังนี้

ลักษณะโดยทั่วไป

1. มีทัศนคติที่ดีและยอมรับว่าเด็กทุกคนมีความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมให้พัฒนาสูงขึ้นได้ โดยให้เด็กฝึกหัดความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ รวมทั้งจัดประสบการณ์กระตุ้นในการคิดสร้างสรรค์ของเด็กในช่วงนี้ เด็กกำลังมีความเจริญเพราะเด็กบางคนต้องการสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยและสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้เกิดพัฒนาการ

2. ตระหนักอยู่เสมอว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนและมีคุณภาพยิ่ง ตลอดจนสามารถเกิดขึ้นได้ทุกโอกาส

3. รู้คุณค่าของตนเอง และพร้อมที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นอยู่เสมอ

4. มีความกระตือรือร้น คล่องแคล่วว่องไวในการทำงาน

5. มีความรู้ความสามารถและสติปัญญาพร้อมที่จะค้นหาความสำเร็จแปลก ๆ ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

6. มีความอดทน อดกลั้น ไม่ท้อแท้เมื่อประสบปัญหาที่ยุ่งยากและสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้สำเร็จ

7. มีอิสระในการสร้างบรรยากาศที่จะอำนวยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ทุกโอกาส

8. มีการปรับปรุงตนเองในด้านการสอน การสมาคมกับผู้อื่น ไม่ดำเนินคดีขมหรือกล่าวหาว่าเป็นความคิดนอกกรอบนอกทาง

หลักสูตรและการสอน

1. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง พยายามอย่าบังคับให้เด็กทำตามคำสั่งของครูตลอดเวลา

2. ส่งเสริมให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต ช่างซักถาม และตอบคำถามหรือพยายามค้นหาคำตอบด้วยความกระตือรือร้น

3. สนใจและตั้งใจฟังคำถามแปลก ๆ ใหม่ ๆ ของเด็ก และยอมรับความคิดแปลก ๆ ของเด็ก

4. แสดงให้เห็นความคิดของเด็กมีคุณค่าและเป็นประโยชน์โดยการให้กำลังใจ ชมเชย ยกย่องและนำผลงานมาใช้ให้เกิดประโยชน์

5. ส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่ม นอกจากจะยอมรับความคิดแปลก ๆ ของเด็กแล้ว ก็ไม่ควรตำหนิหรือวิจารณ์ความคิดของเด็ก

6. ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง สำรวจ ค้นคว้า ทดลองด้วยความสนใจของตนเอง มิใช่เพื่อหวังคะแนนที่จะได้รับ

7. กระตุ้นให้เด็กมีบุคลิกภาพสร้างสรรค์ด้วยการส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

8. ส่งเสริมให้เด็กประสบความสำเร็จ ให้กำลังใจยกย่องและชมเชย

9. จัดความกลัวและความก้าวร้าวของเด็ก สร้างความเชื่อมั่นและความมั่นคงปลอดภัยแก่เด็ก

วิธีการสอนของครู

1. การแสดงออกทางด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก สามารถแสดงออกทางกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น การประดิษฐ์ ศิลปะ การวาดภาพ ระบายสี คนตรี เดินรำ การเล่น ตลอดจนการแก้ปัญหาต่าง ๆ

2. การสร้างบรรยากาศความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนจะได้รับการส่งเสริมให้มีขึ้นได้ โดยการสร้างบรรยากาศในห้องเรียน ให้นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระ ไม่ถูกควบคุมจากระเบียบวินัยที่เคร่งครัดจนเกินไป และควรส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3. การสอนความคิดสร้างสรรค์ จะต้องสอนต่อเนื่องกันไปเป็นส่วนสำคัญในทางตรงได้แก่ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในทางอ้อม ได้แก่ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ตลอดจนความเข้าใจเรื่องพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ระดับความสามารถในการแสดงออก

4. สนับสนุนและกระตุ้นการแสดงความคิดหลาย ๆ ด้าน ตลอดจนการแสดงออกทางอารมณ์

5. เน้นสถานการณ์ที่จะส่งเสริมความสามารถอันนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ส่งเสริมความคิดริเริ่ม เป็นต้น ตลอดจนไม่จำกัดการแสดงออกของนักเรียนให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันตลอด

6. อย่าพยายามหล่อหลอมหรือกำหนดแบบให้นักเรียนคิดและมีบุคลิกภาพเหมือนกันไปหมดทุกคน แต่ควรสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ตลอดจนความคิดและวิธีการแปลก ๆ ใหม่ ๆ ด้วย

7. อย่าเข้มงวดกวดขัน หรือยึดมั่นอยู่กับจารีตประเพณี ซึ่งยอมรับการกระทำหรือผลงานอยู่เพียงสองสามอย่างเท่านั้นสิ่งใดนอกเหนือไปจากระเบียบเป็นสิ่งที่ผิดทั้งหมด

8. อย่าสนับสนุนหรือให้รางวัลเฉพาะผลงานหรือการกระทำที่ได้มีผู้ทดลองทำและเป็นที่ยอมรับกันแล้ว ผลงานแปลก ๆ ใหม่ ๆ ก็น่าจะมีโอกาสได้รับรางวัลหรือคำชมเชยด้วย

9. ครูจำเป็นต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีบุคลิกภาพในทางสร้างสรรค์ก่อน มิเช่นนั้นแม้ว่าครูจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องความคิดสร้างสรรค์และทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์เพียงใดก็ไม่อาจจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายของการสอนและไม่อาจสอนให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สามารถทำได้อย่างหลากหลายตามวิธีที่ได้กล่าวมา ซึ่งจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะหลักการหรือวิธีใด บุคคลสำคัญที่พึงระลึกถึงหน้าที่สำคัญนี้ คือ ครอบครัว โรงเรียน และสังคม โดยเฉพาะ โรงเรียน ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาที่สามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้โดยตรง ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งก็ต้องเป็นครูที่มีความเข้าใจในความคิดสร้างสรรค์อย่างชัดเจนก่อนเป็นลำดับแรก ต่อจากนั้น ครูต้องนำความรู้เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในวิธีที่เหมาะสมตามบริบทของหลักสูตรและเนื้อหาวิชา รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ สิ่งเหล่านี้ ถ้ามีความตั้งใจจริง กระบวนการส่งเสริมต่าง ๆ ก็จะมีคุณค่าและก่อให้เกิดพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย

3.6 การวัดความคิดสร้างสรรค์

เมื่อความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการทางความคิดที่มีลักษณะเป็นนามธรรม การพิจารณาประเมินค่าเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ในตัวผู้เรียน จึงเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก นักวิชาการหลายท่าน จึงได้นำเสนอวิธีการวัดความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อระบุให้ได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความคิดสร้างสรรค์ระดับใด ระหว่างมากหรือน้อย โดยข้อมูลเกี่ยวกับการวัดความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวไว้ มีดังนี้

อารี พันธุ์ณี (2545 : 209-212) กล่าวเกี่ยวกับการวัดความคิดสร้างสรรค์ไว้ ดังนี้

1. การสังเกต หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ มาร์กกี (Markdy 1935 อ้างถึงในอารี พันธุ์ณี, 2545) ได้ใช้การสังเกตพฤติกรรมการเล่นเกมนบ้าน การตั้งชื่อแปลก ๆ ลักษณะความเป็นผู้นำ การสร้างหรือการต่อไม้บล็อกของเด็ก เป็นต้น และมาร์กกียังได้สรุปข้อคิดไว้ว่า ไม่มีวิธีทดสอบวิธีใดเพียงวิธีเดียวที่จะวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ครอบคลุมทุกด้าน และวิธีทดสอบหนึ่ง ๆ จะไม่สามารถวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กได้ทุกวัยและทุกระดับชั้น เขาได้ยกตัวอย่างให้เห็นว่า เด็กโตมักจะสนใจการบ้านน้อยกว่า และทำคะแนนได้น้อยกว่าเด็กเล็ก เพราะเด็กเล็กมีความสนใจและตั้งใจได้แก่ก พิศดารและจินตนาการมากกว่า ในขณะที่เด็กโตจะสนใจกับความจริง ความเป็นไปได้ และความมีเหตุผลมากกว่า เป็นต้น ซึ่งการสังเกตพฤติกรรมนี้เป็นวิธีการที่พ่อแม่ ครู ผู้ปกครอง สามารถใช้การสังเกตพฤติกรรมให้เป็นประโยชน์ได้ เพราะบุคคลดังกล่าวอยู่ใกล้ชิดและรู้จักเด็กดีกว่าบุคคลอื่น แต่มีข้อสังเกตว่า ครูและผู้ปกครองควรทราบและเข้าใจพฤติกรรมความคิดสร้างสรรค์ที่เด็กแสดงออกได้ถูกต้อง มิฉะนั้นจะทำให้ผลของการสังเกตผิดพลาดไป

2. การวาดภาพ หมายถึง การให้เด็กวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดเป็นการถ่ายทอดความคิดเชิงสร้างสรรค์ออกมาเป็นรูปธรรมและสามารถสื่อความหมายได้ สิ่งเร้าที่กำหนดให้เด็กอาจเป็น

วงกลม สีเหลี่ยมแล้วให้เด็กวาดภาพต่อเติมให้เป็นภาพ ลักษณะดังกล่าวนี้ มีผลทดลองใช้และศึกษากันมาเป็นเวลานานแล้ว เช่น ซิมป์สัน (Simpson 1972 อ้างถึงในอารี พันธุ์ณี, 2545) ได้ใช้จุดวงกลมเล็ก ๆ 40 จุด จำนวน 50 จุด เป็นสิ่งเร้าให้เด็กวาดแล้วพิจารณาความคิดคล่องตัว ความคิดริเริ่ม และความคิดยืดหยุ่นจากภาพที่วาด เป็นต้น

3. รอยหยดหมึก หมายถึง การให้เด็กดูภาพรอยหยดหมึกแล้วคิดตอบจากภาพที่เด็กเห็น มักใช้กับเด็กวัยประถมศึกษา เพราะเด็กสามารถอธิบายได้ดี เช่น เคิร์กแพททริก (Kirkpatrick 1900 อ้างถึงในอารี พันธุ์ณี, 2545) ได้ใช้รอยหยดหมึก โดยให้เด็กดูภาพแล้วตอบได้โดยไม่จำกัด ให้อิสระในการคิดฝันตอบได้เต็มที่ ส่วนคำตั้งก็สั้น ๆ ไม่เฉพาะเจาะจง และสิ่งเร้ารอยหยดหมึกก็เป็นแบบคลุมเครือไม่ชัดเจน คำตอบของเด็กจะได้รับการพิจารณาจากความสามารถในการคิดประดิษฐ์ อารมณ์ขัน ลักษณะ จินตนาการ ความรู้สึก และความสามารถในการรับรู้ที่คิดอรอยหยดหมึก

4. การเขียนเรียงความและงานศิลปะ หมายถึง การให้เด็กเขียนเรียงความจากหัวข้อที่กำหนด และการประเมินจากงานศิลปะของนักเรียน เช่น ทอแรนซ์ (Torrance 1963 อ้างถึงในอารี พันธุ์ณี, 2545) ได้คิดวิธีให้เด็กเขียนเรียงความจากเรื่องที่คาดคิดไม่ถึง โดยกำหนดหัวข้อให้เขียน เช่น “ผู้ชายที่ร้องไห้” “ครูที่ไม่พูด” “สุนัขที่ไม่เห่า” เป็นต้น ซึ่งปรากฏว่าเขาพบความคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ และน่าสนใจจากความคิดจินตนาการของเด็ก

5. แบบทดสอบ หมายถึง การให้เด็กทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์มาตรฐาน ซึ่งเป็นผลมาจากการวิจัยเกี่ยวกับธรรมชาติของความคิดสร้างสรรค์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์มีทั้งใช้ภาษาเป็นสื่อและที่ใช้ภาพเป็นสื่อ เพื่อเร้าให้เด็กแสดงออกเชิงความคิดสร้างสรรค์ โดยมีการกำหนดเวลาในการทำแบบทดสอบชุดต่าง ๆ อย่างชัดเจน ซึ่งปัจจุบันแบบทดสอบเป็นที่นิยมใช้มากขึ้น เช่น แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ด แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของวอลลาซและโคแกน เป็นต้น

5.1 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ดและคริสเตนเสน

แบบทดสอบนี้กิลฟอร์ดและคณะแห่งมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนียคอนนิตคิดขึ้นเพื่อวัดความกระฉับ โดยมุ่งวัดตัวประกอบในแต่ละเซลล์ตามโครงสร้างสมรรถภาพสมอง ซึ่งมี 3 มิติ คือ เนื้อหาที่คิด (Content) วิธีการคิด (Operation) และผลิตผลแห่งความคิด (Product) ตามลำดับ

แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 4 ชุด 11 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็นทางด้านภาษาเขียน 7 ฉบับ ทางด้านรูปภาพ 3 ฉบับ และเป็น โจทย์ปัญหา 1 ฉบับ แบบทดสอบนี้เหมาะกับนักเรียนระดับมัธยมและผู้ใหญ่

5.2 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของวอลลาซและโคแกน

แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อย 5 ฉบับ คือ พวกเดียวกัน ประโยชน์จากสิ่งของ ความเหมือน ความหมายของภาพเส้น และ ความหมายของเส้น แบบทดสอบนี้ใช้เวลา 55 นาที

5.3 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์

ศ.ดร.อี พอล ทอแรนซ์ แห่งมหาวิทยาลัยจอร์เจีย สหรัฐอเมริกา เป็นผู้พัฒนาเครื่องมือวัดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีทั้งแบบสำรวจ แบบทดสอบหลายรูปแบบขึ้น สำหรับแบบทดสอบทอแรนซ์ได้พัฒนาขึ้นภายในขอบเขตและเนื้อหาทางการศึกษา ซึ่งเป็น โปรแกรมการวิจัยระยะยาวที่เน้นเฉพาะในเรื่องประสบการณ์ในห้องเรียน ที่จะสนับสนุนและเร้าให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยแบบทดสอบนี้ นิยมใช้ในระดับนุบาล จนถึงอุดมศึกษา ซึ่งมีหลายรูปแบบคือ

1. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยรูปภาพ (Thinking Creatively With Pictures) มี 2 แบบ คือ แบบ ก และ แบบ ข
2. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยภาษา(Thinking Creatively With Words) มี 2 แบบ คือ แบบ ก และแบบ ข
3. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยเสียงและภาษา(Thinking Creatively With Sounds and Words : Sounds and Images)
4. แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยอาศัยการปฏิบัติและการเคลื่อนไหว (Thinking Creatively in Action and Movement)

ศิริพงษ์ เพ็ญศิริ (2550:73-74) กล่าวถึงวิธีการวัดความคิดสร้างสรรค์ไว้ สรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต เป็นการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกเชิงสร้างสรรค์ จากการเล่นหรือทำกิจกรรม โดยการสังเกตพฤติกรรมเลียนแบบ การทดลอง การปรับปรุงและตกแต่งสิ่งของต่าง ๆ การแสดงละคร การบรรยายอธิบาย การเล่านิทาน การแต่งเรื่องใหม่ การเล่นและคิดเกมใหม่ ๆ การแสดงความรู้สึกชื่นชมต่อความสวยงาม การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยปราศจากสิ่งเร้า การทำกิจกรรมได้มากกว่าที่ได้รับมอบหมาย ด้วยวิธีการแปลกใหม่ และแสดงลักษณะกล้าเสี่ยง กล้าทดลอง เป็นต้น

2. การวาดภาพ เป็นการให้ผู้เรียนวาดภาพจากสิ่งเร้าที่กำหนดให้ ถ่ายทอดออกมาเป็นรูปธรรม สื่อความหมายได้ เช่น กำหนด จุด เส้น หรือรูปเรขาคณิตให้ แล้วให้ผู้เรียนต่อเติมให้เป็นภาพ โดยพิจารณาจากความแปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร ความหลากหลาย ความคล่องตัว ความยืดหยุ่น และความละเอียดลออในการตกแต่งภาพ เป็นต้น

3. การสอบถาม เป็นการสอบถามความรู้สึก นึกคิด จินตนาการของผู้เรียน ตัวอย่างเช่น การให้ผู้เรียนดูภาพรอยหยดหมึก แล้วตอบจากภาพที่เห็นว่าเป็นภาพอะไร โดยให้อิสระในการคิด ไม่จำกัดคำตอบ จากสิ่งเร้าที่คลุมเครือไม่ชัดเจน ซึ่งคำตอบที่ได้จะพิจารณาถึงความคิดจินตนาการ อารมณ์ขัน ความรู้สึกและความสามารถในการรับรู้ เป็นต้น

4. การเขียน เป็นการให้ผู้เรียนเขียนเรียงความจากหัวข้อที่กำหนด หรือการประเมินผลงานของตนเองหรือเพื่อน โดยบรรยายแสดงความรู้สึกจินตนาการที่สนใจออกมาเป็นคำพูด ดัชนีหนังสือ เพื่อที่จะทราบความคิดจินตนาการ อารมณ์ขัน

5. การทดสอบ เป็นการให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์มาตรฐาน ซึ่งแบบทดสอบมาตรฐานวัดความคิดสร้างสรรค์ มีทั้งใช้ภาพและภาษาเป็นสื่อ เพื่อเร้าให้ผู้เรียนแสดงออกเชิงความคิดสร้างสรรค์ โดยมีการกำหนดเวลาด้วย ซึ่งแบบทดสอบที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในการวัดความคิดสร้างสรรค์ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ เช่น แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของคริสเตนเสนและกิลฟอร์ด แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์ เป็นต้น

การวัดความคิดสร้างสรรค์ในวิธีการต่าง ๆ ดังที่กล่าวมา ไม่เพียงแต่ทำให้ทราบระดับความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนสามารถจัดโปรแกรมการเรียนการสอนและกิจกรรมให้สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้สูงขึ้น จึงนับได้ว่าการวัดความคิดสร้างสรรค์จะทำให้กระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดอรรถฐาน

งานวิจัยในประเทศ

ภาสกร แจ่มจันทร์เกษม(2534)ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ และความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ได้รับการสอนด้วยแนวคิดอรรถฐาน กับวิธีสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยแนวคิดอรรถฐาน มีความสามารถในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษแตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความคิดสร้างสรรค์ทางภาษานั้น นักเรียนทั้งสองกลุ่มนี้มีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วิภาดา ประสารทรัพย์ (2535) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในเชิงพัฒนาการของการเขียนภาษาอังกฤษ และเจตคติต่อการเขียนภาษาอังกฤษนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีสอนเขียนตามแนวคิอรรถฐานกับวิธีสอนเขียนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนตามแนวคิอรรถฐานและนักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนตามคู่มือครูมีความสามารถในเชิงพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนเจตคติต่อการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งสองกลุ่มนี้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จินตนา นักบุญ (2536) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีเขียนตามข้อเท็จจริงโดยอาศัยแนวคิอรรถฐานกับการสอนเขียนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนเขียน โดยอาศัยแนวคิอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู มีความสามารถในการเขียนและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วันดี เหล่าเขตรกิจ (2538) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนตามแนวคิอรรถฐานกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านและความสามารถในการเขียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โสภณา แจ่มขวง (2538) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีระดับแรงจูงใจในการเรียนต่างกัน และได้รับการสอนตามแนวคิอรรถฐานกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีระดับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างกันมีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยการสอนและระดับแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาไทยไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทย

นุสรา ขวัญศรี (2540) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้ประกอบแนวคิด อรรถฐานกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนด้วยกลวิธีเสริม ต่อการเรียนรู้ประกอบแนวคิดอรรถฐานมีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยและมีความสามารถในการเขียนภาษาไทยแตกต่างจากนักเรียนที่เรียน โดยการใช้การสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

ทัศพร เกตุถนอม (2540) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนภาษาแนวธรรมชาติโดยอาศัย สื่ออรรถลักษณะกับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของ นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ .01 และความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย ความสามารถในการเขียนภาษาไทยของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

จิราภรณ์ จันทา (2543) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนภาษาแบบเน้นพื้นฐาน ประสพการณ์ประกอบด้วยการเสริมต่อการเรียนรู้โดยอาศัยสื่ออรรถลักษณะกับการสอนตามคู่มือ ครู ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนภาษาแบบเน้นพื้นฐานประสพการณ์ประกอบด้วย การเสริมต่อการเรียนรู้โดยอาศัยสื่ออรรถลักษณะกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูมีความ เข้าใจในการอ่านภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการเขียนภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รวมทั้งมีความเข้าใจในการอ่าน ภาษาไทยและความสามารถในการเขียนภาษาไทย ก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สิริมาน ขวโสดี (2545) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ เจตคติและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนเขียนตาม แนวคิดอรรถฐานและการสอนแบบเดิม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนเขียนตาม แนวคิดอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบเดิมมีความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมี เจตคติและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ นักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความสามารถ

ในการเขียนภาษาอังกฤษ เจตคติและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ฉัฐนิชา บุญสุข (2546) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนและความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในการอ่านกับความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนอ่านตามแนวคิดอรรถฐาน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนสูงกว่าก่อนได้รับการสอนอ่านตามแนวคิดอรรถฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ความเข้าใจในการอ่านกับความสามารถในการเขียนมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิรักษ์ อนุฆมาน (2546) ได้ศึกษาการบูรณาการสอนเขียนตามแนวคิดอรรถฐานในรายวิชา ระดับอุดมศึกษา ผลการศึกษาว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นทำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเขียนความเร็วร้อยแก้วสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด คือ ร้อยละ 70 และมีความสามารถในการเขียนความเร็วร้อยแก้วสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิวรรธน์ อุดมขมกกุล (2547) ได้ศึกษาศึกษาและวิเคราะห์ประสิทธิภาพของวิธีสอนเขียนแบบวิเคราะห์รูปแบบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการเขียนเชิงอภิปราย โวหารของนักศึกษากลุ่มทดลอง โดยเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมซึ่งเน้นวิธีการเรียนการสอนแบบเน้นกระบวนการเขียนเพียงอย่างเดียว ผลการวิจัยพบว่า การสอนแบบวิเคราะห์รูปแบบสามารถช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้เร็วและเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องและเหมาะสมกับคุณลักษณะของงานเขียนเชิงอภิปราย โวหาร โดยความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มทดลองที่ได้ชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการสอนแบบจำแนกรูปแบบที่มีส่วนช่วยในการนำเสนอและเรียบเรียงความคิดและเนื้อหาในการเขียนเรียงความเชิงอภิปราย โวหารของผู้เรียนกลุ่มทดลอง

ฉัตรชัย อภิวันท์สนอง (2548) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนตามแนวคิดอรรถฐานกับวิธีการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน แต่ความสามารถในการเขียนและแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนตามแนวคิดอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มนต์ชาติรี เกตุมณี (2551) ได้ศึกษาการสอนตามแนวคิดอรรถฐานเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ผลการวิจัยพบว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรีระหว่างก่อนและหลังการเรียนตามแนวคิดอรรถฐาน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

เลวิช (Lewis,1983) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของความสนใจที่มีต่อความคล่องในการเขียนและคุณภาพของงานเขียนจากการที่ได้สัมภาษณ์และให้กรอกแบบสอบถามเกี่ยวกับความสนใจของนักเรียนมัธยม ทั้งนักเรียนที่ใช้ภาษาคล่องและไม่คล่อง พบว่าเด็กผู้หญิงมีความสนใจอรรถลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็น และเขียนเรื่องราวส่วนตัว ส่วนเด็กผู้ชายชอบอรรถลักษณะต่าง ๆ พอ ๆ กัน แต่สรุปว่า การที่เด็กชอบที่จะเรียนวิธีการใช้ภาษาตามสถานการณ์ต่าง ๆ หลายรูปแบบหรือหลายอรรถลักษณะ ส่งผลทำให้เด็กชอบการมอบหมายงานเขียนและเขียนได้คล่องขึ้น

เชคเตอร์และสเชคเตอร์ (Shectera and Schecter ,1987) ได้ศึกษาความสามารถทางการอ่านและเขียนตามแนวคิดอรรถฐานของเด็กนักเรียนในเมืองซึ่งต่างวัฒนธรรมในห้องเรียนเดียวกันระดับ 5 จำนวน 30 คน ใช้การวิจัยแบบสังเกตพฤติกรรม โดยใช้เวลา 1 ปี มีเนื้อหาที่ใช้ในการสอนคือ อรรถลักษณะ 2 ชนิด ได้แก่ เรื่องนวนิยายทางวิทยาศาสตร์และเรื่องจินตนาการ จากนั้นผู้วิจัยประเมินผลการเรียนรู้ภาษาและความเข้าใจเรื่องราวจากการสัมภาษณ์และการเขียนเล่าเรื่อง ผลการวิจัยพบว่า บริบทที่นำมาใช้นั้นช่วยทำให้นักเรียนมีความเข้าใจภาษาและการใช้ภาษาได้อย่างดียิ่ง

ฮิลแลนด์ (Hyland,1990) ได้ศึกษาผลของการสอนคำอธิบายอรรถลักษณะที่มีต่อการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษเชิงโต้แย้ง พร้อมทั้งนำเสนอรูปแบบภาษาของการเขียนเรียงความลักษณะนี้ซึ่งปรากฏว่ามีประโยชน์มาก และส่งผลต่อคุณภาพของงานเขียนเป็นอย่างมาก

มาร์แชล (Marshall,1991) ศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้แนวคิดอรรถฐานที่มีต่อการเขียนรายงาน ในวิชาเฉพาะสาขากับนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีปทุมธานี สาขาวิทยาศาสตร์ ซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ผู้สอนได้ฝึกการใช้รูปแบบทางภาษา เพื่อนักศึกษาสามารถที่จะใช้โครงสร้างการเขียนรายงานในวิชาเฉพาะสาขาเพื่อสื่อความคิด สำหรับการประเมินผลงานของนักศึกษานั้น ได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยซึ่งผู้สอนได้รับความสะดวกมากเพราะ โปรแกรม

นี้จะช่วยตอบคำถามและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่นักศึกษาในการเขียนรายงานเช่นจุดมุ่งหมาย เครื่องมือและเนื้อหาที่ใช้ วิธีการ ผลการทดสอบ เป็นต้น ยิ่งไปกว่านั้น โปรแกรมดังกล่าวยังช่วยให้ผู้สอนสามารถประเมินผลงานเขียนรายงานได้อย่างถูกต้อง

ฮวน (Hyon,1995) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างแนวคิดอรรถฐานที่เป็นของแถบอเมริกาเหนือและออสเตรเลีย โดยทำการประเมินถึงประโยชน์ที่ได้จากการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในระบบการศึกษาที่แตกต่างกัน พบว่า แถบอเมริกาเหนือเห็นว่าควรนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ในขณะที่แถบออสเตรเลียเห็นว่าควรนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา นอกจากนี้ ยังศึกษาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองโดยใช้แนวคิดอรรถฐาน ผลการศึกษา พบว่า ความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนมีพัฒนาการขึ้นอย่างมาก

ลี (Le,1995) ได้นำแนวคิดอรรถฐานไปประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษผ่านคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้แก่นักเรียนในประเทศออสเตรเลียที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง โดยเน้นให้ศึกษาอรรถลักษณะทางภาษาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มนี้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้มากขึ้น อันเป็นผลจากการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดอรรถฐานให้ผู้เรียนได้เข้าใจภาษาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์เป็นเบื้องต้นผ่านการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

สเวลล์ (Swales,1995) ได้ใช้การสอนตามแนวคิดอรรถฐานในรายวิชาการอ่าน โดยดูความสามารถในการอ่านของนักเรียนในมหาวิทยาลัยมิชิแกน 11 คน ผลการวิจัย พบว่าวิธีสอนตามแนวคิดอรรถฐานเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการอ่านของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

ซาลาซูร์ (Salahshoor,2001) ได้ศึกษาวิเคราะห์ถึงการนำแนวคิดอรรถฐานมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศอิหร่าน ซึ่งมีปัญหาเรื่องการไม่มีพื้นฐานความรู้เดิมด้าน โครงสร้างทางภาษาของนักเรียน เมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า นอกจากนักเรียนขาดการฝึกปฏิบัติแล้ว ยังมีการใช้อรรถลักษณะไม่เหมาะสมกับระดับชั้น ประกอบกับตำราเรียนก็มีเนื้อหาค่อนข้างยาก จึงสรุปได้ว่า ผู้สอนต้องระมัดระวังในการเลือกใช้เอกสารตำราให้มากขึ้น โดยมีเป้าหมายในการเลือกใช้อรรถลักษณะทางภาษาให้เหมาะสม เพื่อปรับปรุงและส่งเสริมความรู้ทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้ดีขึ้น

อาไต (Atai,2002) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการอ่านเพื่อทำความเข้าใจสำหรับภาษาอังกฤษเพื่อวิชาการเฉพาะของนักศึกษาทันตแพทย์ ด้วยวิธีการสอนตามแนวคิดอรรถฐาน และทฤษฎีการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจแบบดั้งเดิมหรือสอนแบบแปล ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง คะแนนของกลุ่มที่ทดลองสอนด้วยแนวคิดอรรถฐานสามารถทำได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมที่สอนด้วยทฤษฎีการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจแบบดั้งเดิมหรือการสอนแบบแปล

ซาจิต และ ชุน (Sarjit and Chun,2005) ได้ศึกษาการใช้แนวคิดอรรถฐานและกระบวนการเขียนในการสอนการเขียนภาษาอังกฤษในทางธุรกิจ ของนักศึกษาในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่า การใช้กระบวนการเขียนในการสอน สามารถพัฒนาทักษะการเขียนของผู้เรียนให้มากขึ้น รวมทั้งจัดได้ว่าเป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความมั่นใจที่จะแสดงออกในการใช้ภาษาอย่างสร้างสรรค์ ส่วนแนวคิดอรรถฐานก็สามารถช่วยในการสร้างผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะในการทำความเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนภาษาอังกฤษในทางธุรกิจ

หลินหลิน (Linlin,2005) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการนำแนวคิดอรรถฐานไปใช้ในการเขียนงานวิชาการของนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ในประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดอรรถฐานทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้รับรู้หรือรณลักษณะชนิดต่าง ๆ ได้เร็วขึ้นและทำให้นักเรียนเขียนงานตามอรรถลักษณะต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

กิม (Kim,2006) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการสอนการเขียนภาษาอังกฤษตามแนวคิดอรรถฐานทำให้นักเรียนเกาหลี ตามบริบทของสังคมประเทศเกาหลี ผลการศึกษาพบว่า การสอนการเขียนทำให้นักเรียนเกาหลีที่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษน้อย ได้มีศักยภาพในการเขียนมากขึ้น และสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุดได้นั้น ผู้สอนต้องนำหลักการกระบวนการเขียนมาเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน โดยผู้วิจัยได้เรียกชื่อการสอนแบบนี้ว่า การสอนการเขียนตามกระบวนการแนวคิดอรรถฐาน

เสาวดี (Saowadee,2008) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำแนวคิดอรรถฐานมาใช้ในการสอนการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า แนวคิดอรรถฐานนี้ส่งผลทางบวกให้นักศึกษาสามารถเขียนภาษาอังกฤษได้ดีขึ้น โดยเฉพาะโครงสร้างทางไวยากรณ์และลักษณะทางภาษาของงานเขียน นอกจากนั้น ยังได้แนะนำและคาดหวังว่ารัฐบาลไทยควรให้ความสำคัญการพัฒนาการเขียนภาษาอังกฤษของคนไทย ซึ่งแนวคิดนี้ ก็เป็น

แนวคิดหนึ่งที่สามารถนำไปเป็นนโยบายในการยกระดับการเขียนภาษาอังกฤษของคนไทยได้ต่อไป

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดอรรถฐาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่าแนวคิดอรรถฐานมีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะทักษะการเขียน ในหลายประเทศจะนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษในกลุ่มผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง จนเกิดผลเชิงบวกเป็นที่ประจักษ์ สำหรับประเทศไทย ก็ได้นำแนวคิดนี้มาใช้พัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษเช่นเดียวกัน แต่ในระยะหลัง ได้มีการนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ในภาษาไทย ซึ่งก็ส่งผลดีต่อการพัฒนาทักษะทางการเขียนภาษาไทย และยังส่งผลดีต่อทักษะการคิดให้ได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับการเขียนด้วย ดังนั้นแนวคิดอรรถฐานจึงเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ได้เป็นอย่างดี

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับเรียงความเชิงสร้างสรรค์

งานวิจัยในประเทศ

ประทีป ศิริบังข (2530) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนเรียงความแบบปกติกับใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียน โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์มีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเรียงความสูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยใช้การสอนเรียงความแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรรณิา เครื่องเนียม (2531) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ที่เรียน โดยใช้แบบฝึกและไม่ใช้แบบฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุทัยวิทยาคม จังหวัดอุทัยธานี ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพและทำให้ผลสัมฤทธิ์การเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียน โดยใช้แบบฝึกกับนักเรียนที่ไม่ใช้แบบฝึก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อุดมลักษณ์ ช้อยศิริ (2531) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการ ใช้แบบฝึกกับการใช้กิจกรรมตาม

คู่มือครู ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สูงกว่านักเรียนที่ฝึกทักษะตามกิจกรรมคู่มือครู

พูนศิริ แก้วเพ็ง (2533) ศึกษาความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนกรุงเทพมหานคร มีค่าคะแนนเฉลี่ย 25.04 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์อ่อน และความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ที่นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการผู้สอนใช้วิธีสอนเรียงความ โดยให้นักเรียนเขียนเล่าเรื่องตามความสนใจ และนักเรียนชอบเขียนเรื่องจากจินตนาการของตนเอง ปัญหาสำคัญที่พบคือ นักเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนเรียงความ ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน

ปาริชาติ สุขประเสริฐ (2536) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้กิจกรรมตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมตามคู่มือครู นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้กิจกรรมตามคู่มือครู

วิจิตรา ฐะวะคำ (2537) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความจากเรื่องและภาพของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิไล ปฐมปัทมะ (2539) ศึกษาผลของการสอนโดยใช้รูปแบบจินเนคติกส์ที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบจินเนคติกส์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุจินดา จารุชาติ (2540) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลการสอนกระบวนการคิดแบบผสมผสานที่มีต่อการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับกระบวนการคิดแบบผสมผสาน มีความสามารถทางการคิดหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียน และนักเรียนที่มี

ความสามารถทางการคิดสูงจะมีความสามารถทางการเขียนเรียงความสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จตุมา นาควรรณ (2544) ศึกษาผลของการสอนเขียน โดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศศินี เชื้อนแก้ว (2545) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนก่อนและหลังการเรียน โดยใช้กิจกรรมเขียนบันทึกการอ่าน ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สถาบันราชภัฏลำปาง ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้นหลังการเรียน โดยใช้กิจกรรมเขียนบันทึกการอ่าน

จันทพร พลอินดา (2546) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนโดยใช้ชุดการเรียนการสอนเพื่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสาระวรรณคดีไทยแบบบูรณาการ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้เรียนการเขียนเชิงสร้างสรรค์ จากชุดการเรียนการสอนเพื่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากวรรณคดีไทยแบบบูรณาการ มีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิไลพร อ้ายสม (2546) ได้ศึกษาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ภาพเป็นสื่อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบุคคล สัตว์ ทิวทัศน์ กีฬา สถานที่ท่องเที่ยว ประเพณีและวัฒนธรรมเป็นสื่อ มีความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จินตนา สุทธสาสน์ (2548) ได้ศึกษาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนสามมิติของวิลเลียมส์ และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการสอนสามมิติของวิลเลียมส์ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ในองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน คือ การคิดคล่อง การคิดริเริ่ม การคิดยืดหยุ่น และการ

กิตละเอียดล่อ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี นอกจากนั้นนักเรียนมีความคิดเห็นในระดับเห็นด้วยมากต่อการเรียน โดยใช้รูปแบบการสอนสามมิติของวิลเลียมส์ทุกด้าน

งานวิจัยต่างประเทศ

แพททริเซีย จอห์นสัน (Patricia Johnson, 1986) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงอธิบายชนิดต่าง ๆ โดยอาศัยความรู้ความจำเดิม จากการได้รับการฝึกฝนและศึกษาการเขียนเล่าเรื่องมาแล้ว โดยแบ่งนักเรียนในการทดลองเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความคุ้นเคยและกลุ่มที่ไม่มี ความคุ้นเคยกับงานเขียนเชิงอธิบาย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับ ความคุ้นเคยกับงานเขียนเชิงอธิบายสามารถประยุกต์ความรู้ความจำที่ได้ศึกษาจากการเขียนเล่าเรื่อง มาใช้ในการสร้างความเข้าใจและจดจำรูปแบบงานเขียนเชิงอธิบายได้มากขึ้น ส่วนนักเรียนกลุ่มที่ไม่คุ้นเคยจะนำความรู้จากการศึกษางานเขียนเล่าเรื่อง ไปใช้น้อยมาก ผู้วิจัยจึงได้สรุปว่านักเรียนกลุ่ม ที่หนึ่งพยายามถ่ายโอนความรู้จากการเขียนเรียงความเล่าเรื่องมาใช้ในการเขียนเรียงความเชิงอธิบาย ดังนั้น จึงได้เสนอแนะว่า การสอนงานเขียนควรเริ่มต้นจากการสอนทฤษฎีการเขียน การใช้ วากยสัมพันธ์ คำศัพท์และการเชื่อมโยงข้อความให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ในขณะเดียวกัน ควร สอนให้นักเรียนได้ศึกษาและเรียนรู้รูปแบบการเขียนพื้นฐานก่อน เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับ งานเขียนที่ยากขึ้นต่อไป

ดอลกิน (Dolgin, 1987) ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเขียนเชิงสร้างสรรค์กับพัฒนาการ ด้านสติปัญญา ซึ่งทำการศึกษากับนักเรียนระดับอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ ผลการศึกษา พบว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนมีส่วนสัมพันธ์กับสติปัญญาเพราะผู้เขียนจะต้องเป็นผู้มี ความคิดวิเคราะห์ มีความสามารถในการอ่านและการเขียนเป็นอย่างดี และพบว่านักเรียนจะ สามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ดั่งนั้น ขึ้นอยู่กับวิธีสอนของครูอีกด้วย

มาร์ธา แซพป์ แอนดรู (Martha Sapp Andrew, 1996) ศึกษาเรื่อง การเขียนเรื่องสั้นของ นักเรียนระดับ 12 ในวิชาการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ผลการศึกษาพบว่า การจัดสิ่งแวดล้อมใน ห้องเรียนมีผลต่อการสร้างสรรค์งานเขียนมากกว่ากระบวนการสอนของครู

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเรียงความเชิงสร้างสรรค์ พบว่า ยังมีการกล่าวถึงงานเขียน ชนิดนี้โดยตรงน้อย ส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับการเขียนเรียงความหรือการเขียนเชิงสร้างสรรค์ด้าน ใดด้านหนึ่งมากกว่า แต่ถึงอย่างไร การศึกษาวิจัยข้างต้น ก็แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเขียน เรียงความและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ดังที่มีผู้คิดค้นวิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนา

ทักษะการเขียนรูปแบบนี้ในทุกระดับการศึกษา สำหรับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ก็ได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในด้านการเขียน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเขียนเรียงความแสดงแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยได้นำแนวคิดอรรถฐานมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเขียนของตนอย่างเต็มศักยภาพและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปเป็นพื้นฐานในการสร้างสรรค์ผลงานการเขียนที่มีคุณภาพได้ต่อไป

4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

งานวิจัยในประเทศ

ขวัญตา จริยสถิตกุล (2533) ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาและความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษาและวิธีสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้ภาษาและความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในกลุ่มทดลองและควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

สุวิมล วิสุททธิกุล (2534) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียน โดยการสอนตามรูปแบบอเมริกา กับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่า การสอนตามรูปแบบอเมริกาทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาสูงกว่าการสอนตามคู่มือครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หงส์สุนีย์ เอื้อรัตนรักษา (2536) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้รูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอร์เรนซ์ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองและระยะติดตามผลหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลอง และระยะติดตามผลหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปริมปราง ใจแน่น (2538) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการใช้เกมเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี

ที่ 4 จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการสอนในทุกองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

จริยญา จักรกาศ (2539) ศึกษาเกี่ยวกับผลการใช้วิธีชินเนคติกส์ควบคู่การเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษา พบว่า หลังจากได้รับการฝึกโดยวิธีชินเนคติกส์ นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ นักเรียนที่ได้รับการฝึกเป็นกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกรายบุคคล

ประภาวัลย์ แพ้วาณิชย์ (2543) ได้พัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้แผนผังทางปัญญาเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสอนที่เหมาะสมคือใช้แผนผังปัญญา โดยให้ผู้เรียนระดมสมอง มีการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีการเรียนรู้อย่างมีความหมายตามแนวคอนสตรัคติวิลิสม์ เมื่อนำไปใช้แล้ว พบว่า นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ สูงกว่าควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักศึกษาพยาบาลกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการสอนโดยใช้แผนผังทางปัญญาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิรัช สุดสังข์ (2544) ได้ศึกษาเรื่องผลของกิจกรรมชินเนคติกส์ในบทเรียนมัลติมีเดียที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์ผลงาน ในวิชาการออกแบบอุตสาหกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์และคะแนนการสร้างสรรค์ผลงานหลังเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มิรันติ กล้ายหนองสรวง (2547) ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้กิจกรรมการฝึกความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวิลเลียมส์ ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกนี้จะมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองและสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึกนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทิพวัลย์ ปัญงะวัต (2548) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดสร้างสรรค์รวมของนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง นิสิตที่อยู่ต่างสาขาการศึกษา มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์รวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และบุคลิกภาพ

เหมพรรณ โนทะยะ (2549) ศึกษาและพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนหลังการใช้แบบฝึกสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้แบบฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริพงษ์ เพ็ชศิริ (2550) ได้ศึกษาคำแนะนำการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมนักศึกษาด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาหลังการฝึกอบรม สูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาหลังการฝึกอบรม สูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้งนักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ยด้านทักษะการผลิตผลงานผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 70

อินทรา พรหมพันธุ์ (2550) ได้ศึกษาและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบเบรนเบสค์ในวิชาการออกแบบ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษามีระดับความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองใช้รูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

เคลลี่ (Kelly, 1983) ได้ศึกษาเรื่องผลของการบริหารจัดการแผนการสอนเพื่อจัดประสบการณ์ในการสร้างสร้งงานศิลปะ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า คะแนนความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคะแนนความคิดคล่องและความคิดยืดหยุ่นของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

อโลซิน (Alosin, 1988) ได้ศึกษาเรื่องการแก้ปัญหาเกี่ยวกับงานวรรณคดี โดยนำชุดการฝึกคิดแก้ปัญหาอนาคตของทอร์เรนซ์มาใช้ในการสอนวรรณคดี ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสอนให้คิดแก้ปัญหาอนาคตและการเรียนแบบร่วมมือกันทำให้เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์และคิดอย่างสร้างสรรค์ขึ้น

กาทิด (Khalid,1996) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสำรวจยุทธศาสตร์การสอนที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และการแก้ปัญหาในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลคืออาจารย์และนักศึกษา ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่ส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางความคิดสร้างสรรค์คือ ความรู้ของอาจารย์ อุบัติคุณลักษณะของอาจารย์ รูปแบบการสอน อารมณ์และทัศนคติของอาจารย์ต่อนักศึกษา ต่อวิชาและต่อการสอน การจัดชั้นเรียน บรรยากาศ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาและทัศนคติของนักศึกษา

แอนเดอร์สัน และเยทส์ (Anderson and Yates,1999) ได้ศึกษาผลของการสอนแบบมีส่วนร่วมที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะ ผลการวิจัยพบว่า การสอนแบบมีส่วนร่วมมีผลต่อความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญ โดยการสอนแบบมีส่วนร่วมมีผลทางบวกต่อความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ พบได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความคิดที่มีนักวิชาการหลายท่านสนใจศึกษาวิจัยอยู่เสมอ ทั้งการศึกษากาทฤษฎี องค์ประกอบ ปัจจัยส่งเสริม รวมไปถึงการนำรูปแบบการสอนชนิดต่าง ๆ ที่มีผลต่อการศึกษาและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในทุกระดับการศึกษา และทุกสาระการเรียนรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ยังแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะถ้าผู้สอนสามารถพัฒนาแนวคิด รูปแบบการสอน กระบวนการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นี้ให้เกิดขึ้นเป็นคุณลักษณะประจำตนของผู้เรียนทุกคนได้อย่างแท้จริง ก็จะเป็นกุศลพลั้งอันยิ่งใหญ่ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการสร้างสรรค์สังคมและประเทศชาติในอนาคตได้อย่างมีคุณค่าต่อไป

5. สมมติฐานการวิจัย

จากผลงานวิจัยที่กล่าวมา ผู้วิจัย จึงตั้งสมมติฐานการวิจัยว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ด้วยการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน มีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ด้วยการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน มีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ด้วยวิธีปกคิอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5” เป็นการศึกษาเชิงทดลอง (Experimental Research) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กลุ่มตัวอย่างและการสุ่ม
3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

1. การศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยนี้ มุ่งศึกษาผลของการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารสำคัญดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจาก ตำรา เอกสาร วารสาร บทความ และ รายงานงานวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐาน เรียงความเชิงสร้างสรรค์ และ ความคิดสร้างสรรค์
2. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในส่วนของสาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 4 ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกัน
3. ศึกษา เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับหลักและวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์

2. กลุ่มตัวอย่างและการสุ่ม

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 60 คน (กลุ่มทดลอง 30 คน และ กลุ่มควบคุม 30 คน)ที่กำลังศึกษาวิชาภาษาไทย ท42101 อยู่ในภาค

เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม จังหวัด กรุงเทพมหานคร ได้มาโดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) สาเหตุที่เลือกโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม นั้น เนื่องจากโรงเรียนแห่งนี้เป็น สถาบันการศึกษาที่มีพันธกิจสำคัญในการพัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษา รวมทั้งยังมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาโรงเรียนให้เป็นแหล่งความรู้และแหล่งอ้างอิงในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพสูง ซึ่งพันธกิจเหล่านี้สอดคล้องกับความต้องการของผู้วิจัยที่มุ่งศึกษาและพัฒนากิจการการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นเลิศ รวมทั้งผู้บริหารและคณาจารย์ในโรงเรียน ได้เห็นความสำคัญของการวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียน จึงทำให้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากสถาบันการศึกษาแห่งนี้ในการดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

สำหรับขั้นตอนในการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร ชั้นแรกผู้วิจัยได้นำคะแนนสอบปลายภาค วิชาภาษาไทย ประจำภาคเรียนปลาย ปีการศึกษา 2550 ของนักเรียนจำนวน 7 ห้องมา คำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแต่ละห้องเรียน หลังจากนั้นจึงได้เลือกนักเรียนจำนวน 2 ห้องเรียน ที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน ซึ่งได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 แล้วนำข้อมูลของนักเรียนทั้งสองห้องไปทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิตหรือการทดสอบค่าที (Independent t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการทดสอบเป็นไปตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการทดสอบค่าที (t-test) หรือ การทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างค่าเฉลี่ยเลขคณิตคะแนนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S.D.	t-value	Sig.
ชั้น ม.5/3	30	20.56	3.80	0.17	0.86
ชั้น ม.5/4	30	20.40	3.58		

$p < .05$

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยของนักเรียนที่เลือกใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยทั้งสองห้องเรียนมีค่าเฉลี่ยคะแนนของวิชาดังกล่าวไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกจับคู่ักเรียนที่อยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 จำนวน 30 คู่ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาคือ แต่ละคู่ที่เลือกจะต้องเป็นเพศเดียวกัน มีอายุเท่ากัน และจะต้องมีคะแนนเฉลี่ยวิชาภาษาไทยเท่ากันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุด เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่านักเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ฉบับทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) แล้วนำคะแนนความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ทั้งสองห้องดังกล่าวไปทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างค่ามัธยเลขคณิตหรือการทดสอบค่าที (t-test) ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ผลการทดสอบเป็นไปตามข้อมูลที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบค่าที (t-test) หรือ การทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างค่าเฉลี่ยเลขคณิตคะแนนแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ฉบับทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{X}	S.D.	t-value	Sig.
ชั้น ม.5/3	30	11.10	1.51	0.42	0.67
ชั้น ม.5/4	30	10.93	1.52		

$p < .05$

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสองห้องเรียนมีค่ามัธยเลขคณิตของคะแนนความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จับสลากให้นักเรียนห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง และอีกห้องเป็นกลุ่มควบคุม ผลการจับสลากได้กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/4 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ตามแนวคิดอรรถฐาน และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มควบคุม ที่เรียนโดยใช้การสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ด้วยวิธีปกติ

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง สำหรับรายละเอียดในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ และ เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์

1.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข. หน้า 118) มีลักษณะเป็นข้อสอบอัตนัย ฉบับละ 1 ข้อ โดยกำหนดให้นักเรียนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ 1 เรื่อง ความยาวไม่ต่ำกว่า 15 – 20 บรรทัด โดยให้ใช้เวลาในการทดสอบครั้งละ 50 นาที โดยผู้วิจัย ได้กำหนดหัวข้อในการเขียนไว้ 2 หัวข้อ คือ ฉบับก่อนการทดลอง เรื่อง กิจกรรมเฉลิมฉลอง วันสถาปนาโรงเรียน และ ฉบับหลังการทดลองเรื่อง แนวทางพิชิต วิกฤตโลกร้อน ซึ่งทั้งสองหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันในสังคมและเป็นสิ่งที่กำลังอยู่ในความสนใจของนักเรียน การกำหนดเช่นนี้ เพื่อมุ่งหวังให้นักเรียนได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ได้อย่างเต็มศักยภาพมากที่สุด หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบทั้ง 2 ฉบับ ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ก. หน้า 116) ตรวจสอบความตรง (Validity) ในด้าน เนื้อหา ภาษา ข้อความ ความหมาย และ โครงสร้าง ของแบบทดสอบ หลังจากนั้นจึงได้นำแบบทดสอบมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และ ผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จึงนำแบบทดสอบดังกล่าวไปทดลองใช้ (tryout) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน นำคะแนนที่ได้ไปหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้นั้นจะต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นในระดับสูง ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟาเป็น 0.823 แสดงว่า แบบทดสอบนี้มีค่าความเที่ยงหรือความเชื่อมั่นทั้งฉบับอยู่ในระดับสูงขึ้นไป หลังจากนั้น จึงนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกณฑ์การให้คะแนนจากหนังสือ วารสารและเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วพบว่า เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

การเขียนส่วนใหญ่ จะเน้นการตรวจให้คะแนนการเขียนเรียงความหรือการเขียนเชิงสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งไม่ครอบคลุมสำหรับการตรวจให้คะแนนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยจึงได้นำเกณฑ์ของ เอช แอล จากอบส์ (1981); พิศวาท ถัดคากุล (2524); กรมวิชาการ (2535); วิไลปฐมปัทมะ (2539); อภิรักษ์ อนุษามาน (2546); และจิตต์นิภา ศรีไสย์ (2549) มาปรับใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจให้คะแนนการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ในครั้งนี้ โดยมีลักษณะเป็นการประเมินด้วยการกำหนดรูปแบบประเด็นที่แจกแจงและระดับการปฏิบัติ (Rubric) ซึ่งมีองค์ประกอบและรายละเอียดการให้คะแนน ดังปรากฏในตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์

องค์ประกอบ	คะแนน	เกณฑ์
1.องค์ประกอบของเรียงความ	4	เรียงความที่เขียนมีองค์ประกอบครบถ้วนและมีสัดส่วนที่เหมาะสมทั้งคำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป รวมทั้งเขียนคำนำที่น่าสนใจดีมาก เขียนเนื้อเรื่อง ได้ชัดเจนดีมาก และเขียนสรุปได้ตรงประเด็นดีมาก ประกอบกับตั้งชื่อเรื่องมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อเรื่องดีมาก
	3	เรียงความที่เขียนมีองค์ประกอบครบถ้วนและมีสัดส่วนที่เหมาะสมทั้งคำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป รวมทั้งเขียนคำนำที่น่าสนใจดี เขียน เนื้อเรื่อง ได้ชัดเจนดีและเขียนสรุปได้ตรงประเด็นดี ประกอบกับตั้งชื่อเรื่องมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อเรื่องพอสมควร
	2	เรียงความที่เขียนมีองค์ประกอบครบถ้วนและมีสัดส่วนที่เหมาะสมทั้งคำนำ เนื้อเรื่องและสรุป รวมทั้งเขียนคำนำ เนื้อเรื่อง และสรุปได้พอใช้ ไม่โดดเด่นนัก ประกอบกับตั้งชื่อเรื่องสอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อเรื่องเพียงบางส่วน
	1	เรียงความที่เขียนมีองค์ประกอบการเขียนและสัดส่วนในการเขียนทั้งคำนำ เนื้อเรื่องและสรุปไม่เหมาะสม หรือเขียนคำนำ เนื้อเรื่อง และสรุปไม่น่าสนใจ ไม่ชัดเจนและไม่ตรงประเด็น ประกอบกับตั้งชื่อเรื่อง ไม่สอดคล้องและไม่เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คะแนน	เกณฑ์
2. เนื้อหาเชิงสร้างสรรค์	4	มีความรู้ในเรื่องที่เขียนดีมาก เขียนได้ครอบคลุมเนื้อหาและได้ใจความดีมาก สามารถเขียนขยายความได้อย่างต่อเนื่องและสมเหตุสมผลตลอดเรื่อง สำหรับแนวคิดหรือแนวเรื่องมีความแปลกใหม่น่าสนใจดีมาก รวมทั้งเนื้อหาที่เขียนยังให้ประโยชน์และมีคุณค่าแก่ผู้อ่านมาก
	3	มีความรู้ในเรื่องที่เขียนดี แต่เนื้อหายังขาดส่วนสำคัญบางส่วน เขียนได้ใจความดี ส่วนใหญ่เขียนขยายความได้อย่างต่อเนื่องและสมเหตุสมผล สำหรับแนวคิดหรือแนวเรื่องมีความแปลกใหม่น่าสนใจดี รวมทั้งเนื้อหาที่เขียนยังให้ประโยชน์และมีคุณค่าแก่ผู้อ่านค่อนข้างมาก
	2	มีความรู้ในเรื่องที่เขียนพอสมควร แต่เนื้อหาที่เขียนยังขาดการให้รายละเอียดของส่วนสำคัญ เขียนได้ใจความพอที่จะขยายความได้อย่างต่อเนื่องและสมเหตุสมผลบ้าง สำหรับแนวคิดหรือแนวเรื่องมีความแปลกใหม่น่าสนใจบ้าง รวมทั้งเนื้อหาที่เขียนยังให้ประโยชน์และมีคุณค่าแก่ผู้อ่านพอสมควร
	1	มีความรู้ในเรื่องที่เขียนน้อยและเนื้อหาที่เขียนยังมีรายละเอียดไม่เพียงพอ เขียนไม่ได้ใจความและไม่สามารถเขียนขยายความได้ สำหรับแนวคิดหรือแนวเรื่องไม่มีความแปลกใหม่และไม่น่าสนใจ รวมทั้งเนื้อหาที่เขียนให้ประโยชน์และคุณค่าแก่ผู้อ่านน้อย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คะแนน	เกณฑ์
3. การ เรียบเรียง ความคิด	4	จัดลำดับความคิดหรือจัดระเบียบความคิดสอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะของเรื่อง ได้ดีมาก เห็นแนวคิดสำคัญชัดเจน เชื่อมโยงความคิดได้อย่างต่อเนื่อง แสดงความคิดเห็นและมีเหตุผลสนับสนุนดีมาก น่าประทับใจ รวมทั้งสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่าย
	3	จัดลำดับความคิดหรือจัดระเบียบความคิดสอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะของเรื่องเป็นส่วนใหญ่ มีประโยชน์ใจความสำคัญเชื่อมโยงความคิดได้แต่ยังขาดความต่อเนื่องในบางช่วง แสดงความคิดเห็นและมีเหตุผลสนับสนุนค่อนข้างดี น่าประทับใจในบางส่วน รวมทั้งสามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อ่านเข้าใจได้ค่อนข้างง่าย
	2	จัดลำดับความคิดหรือจัดระเบียบความคิดได้สอดคล้องกับลักษณะของเรื่องได้พอสมควร เชื่อมโยงความคิดได้แต่ไม่ต่อเนื่องในหลายช่วง แสดงความคิดเห็นและมีเหตุผลสนับสนุนได้พอประมาณ แต่ยังไม่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อ่านเข้าใจได้
	1	จัดลำดับความคิดหรือจัดระเบียบความคิดไม่สอดคล้องกับลักษณะของเรื่อง ไม่สามารถเชื่อมโยงความคิดทำงานเขียนขาดความต่อเนื่อง การแสดงความคิดเห็นสับสนและไม่มีเหตุผลสนับสนุนมากนัก รวมทั้งยังไม่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อ่านเข้าใจได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คะแนน	เกณฑ์
4. การใช้ ถ้อยคำ สำนวน ภาษา	4	เขียนตามหลักไวยากรณ์และระดับภาษาได้ถูกต้องดีมาก มีการใช้รูปประโยค ถ้อยคำ คำศัพท์ เลือกใช้สำนวนภาษาโวหารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
	3	เขียนตามหลักไวยากรณ์และระดับภาษาได้ถูกต้องดี มีการใช้รูปประโยค ถ้อยคำ คำศัพท์ เลือกใช้สำนวนภาษาโวหารได้ดีพอใช้
	2	เขียนตามหลักไวยากรณ์และระดับภาษาได้ถูกต้องพอใช้ มีการใช้รูปประโยค ถ้อยคำ คำศัพท์ เลือกใช้สำนวนภาษาโวหารได้แต่ยังมีข้อบกพร่องค่อนข้างมาก
	1	เขียนตามหลักไวยากรณ์และระดับภาษายังไม่ถูกต้อง มีการใช้รูปประโยค ถ้อยคำ คำศัพท์ เลือกใช้สำนวนภาษาโวหารส่วนใหญ่ไม่ถูกต้อง มีข้อบกพร่องมาก
5. กลไก การเขียน	4	เขียนงานด้วยลายมือบรรจงอ่านง่ายเป็นระเบียบเรียบร้อยและสะอาดดีมาก เว้นวรรคตอนได้ดีถูกต้อง สามารถเขียนสะกกดคำได้ถูกต้องทั้งหมด
	3	เขียนงานด้วยลายมือบรรจงอ่านง่ายเป็นระเบียบเรียบร้อยและสะอาดดี เว้นวรรคตอนได้ดีพอใช้ สามารถเขียนสะกกดคำได้ถูกต้องเกือบทั้งหมด โดยมีคำสะกกดผิดไม่เกิน 5 คำ
	2	เขียนงานด้วยลายมืออ่านง่ายค่อนข้างเป็นระเบียบและสะอาด เว้นวรรคตอนได้ดีพอสมควร เว้นวรรคบางตอนบางแห่ง ไม่ถูกต้อง สามารถเขียนสะกกดคำได้ถูกต้องพอสมควร โดยมีคำสะกกดผิดตั้งแต่ 6 คำขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 คำ
1	เขียนงานด้วยลายมืออ่านค่อนข้างยาก งานค่อนข้างไม่เป็นระเบียบ เว้นวรรคตอนไม่ถูกต้องหลายแห่ง และไม่รักษาความสะอาด เขียนสะกกดคำยังไม่ถูกต้อง โดยสะกกดคำผิดตั้งแต่ 11 คำขึ้นไป	

ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่ปรับขึ้นแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจพิจารณาความเหมาะสมถูกต้อง และนำเกณฑ์มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากนั้นจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน

(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ก. หน้า 116) ตรวจสอบพิจารณาความตรง (Validity) ของเกณฑ์ดังกล่าวในด้าน เนื้อหา ภาษา ข้อความ ความหมาย และ โครงสร้าง เมื่อปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จึงนำเกณฑ์นี้ไปทดลองใช้ (tryout) โดยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ให้เขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ 1 เรื่อง แล้วกำหนดให้มีผู้ตรวจงานเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์เรื่องนี้ จำนวน 2 คน คือ ผู้วิจัย และ ผู้ทรงคุณวุฒิ (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ก. หน้า 116) โดยนำคะแนนที่ได้รับจากการตรวจของผู้ตรวจทั้ง 2 คนมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องของการตรวจให้คะแนน โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ค่าสหสัมพันธ์ที่เหมาะสมนั้นจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความสอดคล้องกันในระดับสูง ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันเป็น 0.962 แสดงว่าเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่ใช้ในครั้ง นี้ มีค่าความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงถึงความสอดคล้องที่เหมาะสม หลังจากนั้น จึงได้นำเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ไปใช้จริงกับการตรวจแบบทดสอบของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

1.2 แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ข. หน้า 118) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ จาก เอกสาร ตำราและ รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ลักษณะของแบบวัดจะมี 2 ลักษณะ คือ ใช้ภาษาเป็นสื่อ และ ใช้ภาพเป็นสื่อ โดยมีนักจิตวิทยาหลายท่าน ได้สร้างแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ไว้ แล้วมีผู้นำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ ทอร์แรนซ์ (หงส์สุนีย์ เอื้อรัตนรักษา, 2536; สมาน ถาวรรัตนวิชิ, 2541) ที่แบ่งแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ออกเป็นชุดการใช้รูปภาพ (Form A) จำนวน 2 กิจกรรม และ ชุดการใช้ภาษา (Form B) จำนวน 3 กิจกรรม โดยทั้ง 5 กิจกรรมนี้ เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยม นำมาใช้วิจัยในห้องเรียนกันมาก เพราะมีทั้งชุดรูปภาพ และชุดภาษา ซึ่งทั้งสองชุด จะเป็นสื่อกระตุ้นที่ดีในการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ซึ่งเหมาะสมสำหรับการวัดความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาไปจนถึงนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของ ทอร์แรนซ์ ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์	จำนวน 10 ข้อ ให้เวลา 10 นาที
กิจกรรมที่ 2 เส้นตรง	จำนวน 30 ข้อ ให้เวลา 10 นาที
กิจกรรมที่ 3 ประโยชน์ของกล่องหรือลังกระดาษ	จำนวน 1 ข้อ ให้เวลา 10 นาที
กิจกรรมที่ 4 คำถามเกี่ยวกับกล่องหรือลังกระดาษ	จำนวน 1 ข้อ ให้เวลา 10 นาที

ผู้วิจัยได้นำแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจเพื่อ ความถูกต้องและเหมาะสม หลังจากนั้นได้นำแบบวัดมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ ที่ปรึกษา ขึ้นต่อไปนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ก. หน้า 116) ตรวจ พิจารณาความตรง (Validity) ของเครื่องมือ ในด้าน เนื้อหาดลอคจนความถูกต้องของการใช้ภาษา เมื่อปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว จึงนำแบบวัดไปทดลองใช้ (tryout) เพื่อหาค่าความเที่ยงหรือความ เชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน โดยกำหนดเกณฑ์ไว้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์ ความเที่ยงแบบอัลฟาที่ได้นั้นจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่ามีความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น อยู่ในระดับสูง ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่าได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบอัลฟา (Alpha-reliability Coefficient) เป็น 0.851 แสดงว่า แบบวัดนี้มีค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง สามารถนำไปใช้ทดสอบ วัดความคิดสร้างสรรค์กับกับกลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจที่ครอบคลุม องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และ ความคิดคิดริเริ่ม โดยนำเกณฑ์ของ รังสิมา ศิริฤกษ์พิทักษ์ (2521) ; หงส์สุนีย์ เอื้อรัตนรักษา (2536); และสมาน ถาวรรัตนวิช (2541) มาประยุกต์ใช้ สำหรับการตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ในงานวิจัย โดยมีรายละเอียดการให้คะแนน ดังนี้

1) ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบ ได้รวดเร็วและมีปริมาณมากในเวลาจำกัด โดยคะแนนความคิดคล่องแคล่ว ได้จากการนับคำตอบ ทั้งหมดที่แตกต่างกันและเป็นคำตอบที่สอดคล้องกับคำสั่งที่กำหนด โดยให้คะแนนคำตอบละ 1 คะแนน ไม่คำนึงว่าคำตอบเหล่านั้นจะซ้ำกับคำตอบของผู้อื่นหรือไม่

2) ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้ หลายประเภทและหลายทิศทาง โดยการให้คะแนนความคิดยืดหยุ่น ได้จากการนำคำตอบของ นักเรียนทั้งหมดมาจัดประเภทของคำตอบและนับจำนวนคำตอบที่ไม่ได้อยู่ในทิศทางเดียวกัน หรือ คำตอบที่อยู่ในประเภทแตกต่างกัน โดยให้คะแนนคำตอบละ 1 คะแนน ไม่คำนึงว่าคำตอบเหล่านั้น จะซ้ำกับคำตอบของผู้อื่นหรือไม่

3) ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดสิ่งแปลกใหม่ไม่ ซ้ำใคร สำหรับคะแนนความคิดริเริ่มจะให้คะแนนตามสัดส่วนของความถี่ของคำตอบ คำตอบใดที่ กลุ่มตัวอย่างตอบซ้ำกันมากๆ ก็จะได้คะแนนน้อยหรือไม่ได้เลยแต่หากคำตอบไม่ซ้ำกับใครเลยหรือ ซ้ำกับคนอื่นน้อยก็จะได้คะแนนมาก

ตัวอย่างการให้คะแนน

กิจกรรมที่ 1 การเติมรูปภาพให้สมบูรณ์ ให้นักเรียนเขียนรูปภาพจากเส้นที่กำหนดให้จำนวน 10 รูปภาพ ให้เป็นรูปภาพหรือวัตถุที่น่าสนใจ เช่น นักเรียนเติมให้เป็น ภาพผลมะม่วง ผีเสื้อ ผึ้ง หน้าคน เป็นต้น นักเรียนจะได้รับความคิดคล่องแคล่ว 4 คะแนน และคะแนนความคิดยืดหยุ่น 3 คะแนน เนื่องจากผึ้งและผีเสื้อเป็นคำตอบที่อยู่ในทิศทางหรือประเภทเดียวกัน ส่วนคะแนนความคิดริเริ่มจะมีพิสัยตั้งแต่ 0 – 2 คะแนน มีเกณฑ์ในการให้คะแนนดังนี้

คำตอบที่มีผู้ตอบเท่ากับร้อยละ 5 หรือมากกว่าให้	0	คะแนน
คำตอบที่มีผู้ตอบร้อยละ 2 – ร้อยละ 4.9 ให้	1	คะแนน
คำตอบที่มีผู้ตอบน้อยกว่าร้อยละ 2 ให้	2	คะแนน

กิจกรรมที่ 2 เส้นตรง ให้นักเรียนวาดวัตถุ หรือรูปภาพ จากเส้นตรงคู่ขนานที่กำหนดให้ ถ้านักเรียนวาดเป็นรูปเรียวใบ จรวด ดั้งขยะ กระจปอง ดันไม้ นักเรียนจะได้รับความคิดคล่องแคล่ว 5 คะแนน ได้คะแนนความคิดยืดหยุ่น 3 คะแนน เพราะว่าคำตอบ เรียวใบและจรวดเป็นคำตอบที่อยู่ในทิศทางเดียวกัน ได้ 1 คะแนน ส่วนดั้งขยะและกระจปองก็เป็นคำตอบที่อยู่ในทิศทางเดียวกันได้ 1 คะแนน คำตอบดันไม้อีก 1 คะแนน รวมทั้งหมดได้คะแนนความคิดยืดหยุ่น 3 คะแนน ส่วนคะแนนความคิดริเริ่มจะมีพิสัยตั้งแต่ 0 – 3 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

คำตอบที่มีผู้ตอบเท่ากับร้อยละ 20 หรือมากกว่า ให้	0	คะแนน
คำตอบที่มีผู้ตอบร้อยละ 5 – ร้อยละ 19.99 ให้	1	คะแนน
คำตอบที่มีผู้ตอบร้อยละ 2 – ร้อยละ 4.99 ให้	2	คะแนน
คำตอบที่มีผู้ตอบน้อยกว่าร้อยละ 2 ให้	3	คะแนน

กิจกรรมที่ 3 ประโยชน์ของสิ่งของ ให้นักเรียนเขียนประโยชน์ที่ได้จากถังหรือกล่องกระดาษให้มากที่สุดเท่าที่นักเรียนจะคิดได้ ถ้านักเรียนตอบว่าใช้ใส่ของ ทำเป็นโปสเตอร์ ทำแผนที่ ทำชั้นวางของ ทำโต๊ะ ทำเก้าอี้ นักเรียนจะได้รับความคิดคล่องแคล่ว 6 คะแนน ได้คะแนนความคิดยืดหยุ่น 3 คะแนน เพราะว่าคำตอบ โปสเตอร์ แผนที่ เป็นคำตอบที่อยู่ในทิศทางเดียวกันได้ 1 คะแนน ส่วนชั้นวางของ โต๊ะ เก้าอี้ ก็เป็นคำตอบที่อยู่ในทิศทางเดียวกันได้ 1 คะแนน คำตอบใช้ใส่ของอีก 1 คะแนน รวมทั้งหมดได้คะแนนความคิดยืดหยุ่น 3 คะแนน ส่วนคะแนนความคิดริเริ่มจะมีเกณฑ์การให้คะแนนเช่นเดียวกับกิจกรรมที่ 1

กิจกรรมที่ 4 ให้นักเรียนคิดคำถามเกี่ยวกับถังหรือกล่องกระดาษให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยให้นักเรียนพยายามคิดถึงคำถามเกี่ยวกับกล่องกระดาษในแง่ที่ไม่มีใครคิดถึง ถ้านักเรียนตั้งคำถามว่า กล่องกระดาษแพ่งกว่าหีบไม้หรือไม่ ทำไมกล่องกระดาษจึงใส่น้ำไม่ได้ อะไรจะเกิดขึ้นถ้าทุกสิ่งทุกอย่างทำด้วยกระดาษแข็ง กล่องขนาดไหนที่ท่านคิดว่ามีประโยชน์มากที่สุด ใน

กิจกรรมนี้ ซึ่งนักเรียนจะได้คะแนนความคิดคล่องแคล่ว 4 คะแนน โดยในกิจกรรมนี้ไม่มีคะแนนความคิดยืดหยุ่น ส่วนความคิดริเริ่มนั้น ทอร์เรนซ์ได้ใช้เกณฑ์ของ เบิร์ดสัท เป็นเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังรายละเอียดตามตาราง 4

ตาราง 4 เกณฑ์การให้คะแนนความคิดริเริ่มในกิจกรรมที่ 4 การตั้งคำถาม

ชนิดคำถาม	คำถามที่เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น ทศนคติหรือประสบการณ์ ของบุคคล	คำถามที่เกี่ยวกับการแสดงความเป็นจริงหรือข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้จากแหล่งความรู้ทั่วไป
1. คำถามที่มีลักษณะคำตอบแบบธรรมดา	1 คะแนน	0 คะแนน
1.1 คำตอบที่ตอบว่าใช่หรือไม่	ตัวอย่างคำถาม กล่องกระดาษขนาดไหนที่ท่านคิดว่าใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด	ตัวอย่างคำถาม กล่องกระดาษทำด้วยอะไร
1.2 คำตอบที่มีเพียงคำตอบเดียว		
1.3 คำตอบเป็นปริมาณหรือจำนวน		
2. คำถามที่มีลักษณะคำตอบแบบซับซ้อน	2 คะแนน	0 คะแนน
2.1 มีคำตอบสองคำตอบหรือมากกว่าสองคำตอบ	ตัวอย่างคำถาม กล่องกระดาษจะนำมาทำอะไรได้บ้าง	ตัวอย่างคำถาม ผู้คิดทำกล่องกระดาษขึ้นเป็นคนแรกนั้นทำกล่องกระดาษขึ้นมาด้วยเหตุผลใด
2.2 คำตอบเป็นประโยค		
3. คำถามที่มีลักษณะคำตอบที่คิดได้หลากหลายแนวทาง	4 คะแนน	4 คะแนน
3.1 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงลักษณะหน้าที่ของกล่องกระดาษเพื่อที่จะสร้างเป็นสิ่งใหม่หรือใช้ประโยชน์อย่างอื่น	ตัวอย่างคำถาม ถ้ากล่องกระดาษมีลักษณะโปร่งแสงท่านคิดว่าจะนำกล่องกระดาษแบบนี้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไรบ้าง	ตัวอย่างคำถาม ถ้ามนุษย์ไม่มีกล่องกระดาษใช้จะเกิดผลกระทบใดกับสังคมบ้าง
3.2 คำถามนั้นเป็นคำถามที่เกี่ยวกับการตั้งสมมติฐานการคาดคะเนหรือใช้จินตนาการ		

กิจกรรมที่ 5 การสมมติอย่างมีเหตุผล โดยการสร้างสถานการณ์หนึ่งซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ไม่น่าเป็นไปได้แต่ให้นักเรียนสมมติว่ามันจะเกิดขึ้น เช่น สมมติว่า ก้อนเมฆมีเชือกผูกและปลายเชือกตรึงอยู่กับพื้นดินแล้วจะเกิดอะไรขึ้น ให้นักเรียนเขียนสิ่งที่คิดว่าหรือเดาว่าจะเกิดขึ้นมาให้มากที่สุด ถ้านักเรียนตอบว่า จะมีคนเอาตะกร้าไปแขวนเชือก ฝนจะตกบริเวณนั้น การเดินทางจะใช้วิธี โหนเชือก คนจะเอาเมฆไปขายเช่นเดียวกับบอลูน พายุจะเกิดขึ้นบริเวณนั้น นักเรียนจะได้คะแนนความคิดคล่อง 5 คะแนน คะแนนความคิดยืดหยุ่น 4 คะแนน เนื่องจากคำตอบ ฝนจะตกบริเวณนั้น กับพายุจะเกิดขึ้นบริเวณนั้น เป็นคำตอบที่อยู่ในทิศทางหรือประเภทเดียวกัน ส่วนคะแนนความคิดริเริ่มจะมีเกณฑ์การให้คะแนนเช่นเดียวกับกิจกรรมที่ 1

ผู้วิจัยได้นำเกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์นี้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจ เพื่อดูความเหมาะสมสมควรต้อง หลังจากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ก. หน้า 116) ตรวจพิจารณาความเหมาะสมสมควรต้องอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นจึงนำเกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์นี้ไปใช้จริงกับการตรวจแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้ (ตัวอย่างอยู่ในภาคผนวก ค. หน้า 131) สำหรับกลุ่มทดลอง ใช้สอนการเขียนตามแนวคิดหรือตรรกฐาน จำนวน 8 แผน แต่ละแผนประกอบด้วย การสอน 3 ชั้น คือ ชั้นการเรียนรู้จากต้นแบบ ชั้นวางแผนคิด เนื้อเรื่องใหม่ตามแนวต้นแบบ และชั้นเขียนงาน โดยอิสระ สำหรับกลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนแบบปกติ จำนวน 8 แผน แต่ละแผนประกอบด้วยชั้นการสอน 3 ชั้น คือ ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน ชั้นสอน และ ชั้นสรุปบทเรียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาหนังสือ ตำรา และ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แล้วนำมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 2 คาบ 100 นาที โดยจัดการเรียนรู้แต่ละกลุ่ม สัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวม 8 สัปดาห์ โดยกำหนดให้เป็นบทเรียนเพิ่มเติมจากเนื้อหาปกติในหนังสือวรรณสารวิจักษ์และภาษาเพื่อพัฒนาการสื่อสาร ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำหรับขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีรายละเอียดดังแสดงไว้ในตารางที่ 5

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง (การสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน) และกลุ่มควบคุม (การสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ)

กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
<p>1. ขั้นการเรียนรู้จากต้นแบบ</p> <p>1.1 จับใจความสำคัญเรียนรู้รายละเอียด ครูแจกเอกสารต้นแบบตัวอย่างเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่มีอรรถลักษณะตามที่กำหนดไว้ ให้ผู้เรียนอ่านเป็นรายบุคคล หลังจากนั้นครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับใจความสำคัญและรายละเอียดของเนื้อเรื่องแล้วครูอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบภาษา ลักษณะการใช้ภาษา โครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่มีอรรถลักษณะนั้น ๆ</p> <p>1.2 ฝึกวิเคราะห์อรรถลักษณะ ครูแจกเอกสารชุดที่ 2 เกี่ยวกับตัวอย่างเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่มีอรรถลักษณะตามที่กำหนดไว้ อีกหนึ่งชุด โดยครูให้ผู้เรียนวิเคราะห์รูปแบบภาษา ลักษณะการใช้ภาษา โครงสร้างในการดำเนินเรื่อง โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ จากนั้นครูและผู้เรียนร่วมกันสรุป</p> <p>2. ขั้นวางแผนคิดเนื้อเรื่องใหม่ตามแนวต้นแบบ แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คนแล้วให้ทุกกลุ่มทำกิจกรรมดังนี้</p> <p>2.1 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสังเกตอรรถลักษณะต้นแบบในชั้น 1 อีกครั้ง พร้อมครูตั้งคำถามเกี่ยวกับลักษณะของอรรถลักษณะนั้น ให้ผู้เรียนตอบ</p> <p>2.2 ให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มระดมสมองคิดกันให้ได้แนวทางที่หลากหลายในการเขียนเรื่องใหม่ตามอรรถลักษณะต้นแบบ</p>	<p>1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูนำนักเรียนเข้าสู่บทเรียนด้วยการสนทนา ชักถาม อธิบาย อภิปราย เพลงหรือเกม เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดความสนใจ</p> <p>2. ขั้นสอน ครูอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ทั้งในส่วนองค์ประกอบ เนื้อหาและการใช้ภาษา โดยพยายามชี้แนะวิธีการเขียนที่เหมาะสม ทั้งการเลือกเรื่องและการตั้งชื่อเรื่อง รวมไปถึงให้นักเรียนฝึกใช้แผนผังความคิดในการวางโครงร่างงานเขียน ตลอดจนให้นักเรียนได้ฝึกเขียนย่อหน้า ตามองค์ประกอบของเรียงความเชิง</p>

การสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน	การสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ
<p>2.3 จาก 2.2 ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายให้ได้ ข้อสรุปเพียงแนวทางเดียวที่จะนำไปเขียน เรื่องใหม่</p> <p>2.4 ให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มจดบันทึกข้อมูลที่ได้ เพื่อนำไปใช้ในการเขียน โครงร่างของ เนื้อเรื่องใหม่</p> <p>3. ชั้นเขียนงานโดยอิสระ</p> <p>3.1 เขียนรายกลุ่ม</p> <p>3.1.1 กำหนดโครงร่าง แต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่บันทึกได้ไป เขียนเป็นโครงร่าง โดยครูเป็นผู้ให้ คำแนะนำ</p> <p>3.1.2 สร้างสรรค์งานเขียน แต่ละกลุ่ม เขียนเรียงความเชิง สร้างสรรค์ 1 เรื่อง โดยครูให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำ</p> <p>3.1.3 นำเสนอผลงาน แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน โดยครู และผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน โดยครูสรุปและ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>3.2 เขียนรายบุคคล</p> <p>3.2.1 สร้างงานด้วยตนเอง ครูให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียน เรียงความเชิงสร้างสรรค์ 1 เรื่อง ตามแนวอรรถลักษณะต้นแบบแล้ว ให้ส่งในคาบถัดไป โดยครูนำไปตรวจให้ คำชี้แนะแล้วส่งคืนผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูล ในการพัฒนาการเขียนเรียงความเชิง สร้างสรรค์ต่อไป</p>	<p>สร้างสรรค์ ทั้ง การเขียนคำนำ การเขียนเนื้อ เรื่อง และการเขียนสรุป</p> <p>3. ชั้นสรุปทบทวน ครูมอบหมายให้นักเรียนเขียนงานตามที่ กำหนด โดยครูคอยดูแลอย่างใกล้ชิดและเป็น ผู้ตรวจสอบประเมินผลงานเขียนแล้วให้ คำแนะนำนักเรียนเพื่อนำไปพัฒนาแก้ไข ต่อไป</p>

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเพื่อดูความถูกต้องและเหมาะสม หลังจากนั้นได้นำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ขั้นต่อไปนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน(รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ก. หน้า116) ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา และขั้นตอนต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษา เมื่อปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว หลังจากนั้นได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ชุดละ 1 แผนไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เพื่อดูความเหมาะสมในเรื่องการจัดกิจกรรมและเวลา พบว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว จึงนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยขออนุญาตจากผู้อำนวยการ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

4.2 ผู้วิจัยทดสอบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมและเป็นตัวแทนอย่างแท้จริงในการวิจัย

4.3 ผู้วิจัยปฐมนิเทศกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มก่อนทดลองสอน โดยแจ้งจุดประสงค์การเรียนการสอน การดำเนินการเรียนการสอน การประเมินผล ระยะเวลาที่ทดลองสอนและประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอน โดยในกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้ปฐมนิเทศให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน

4.4 ผู้วิจัยเป็นผู้สอนนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยตนเอง ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างและพัฒนาขึ้นมา กลุ่มละ 8 แผน แผนละ 2 คาบ รวมเวลาในการสอนทั้งหมด 32 คาบ ใช้เวลาในการสอนกลุ่มละ 2 คาบ / สัปดาห์ รวม 8 สัปดาห์

4.5 ผู้วิจัยได้วัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มหลังการทดลองสอนเสร็จสิ้นแล้ว

4.6 ผู้วิจัยตรวจและให้คะแนนนักเรียนตามแบบทดสอบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

4.7 ผู้วิจัยนำข้อมูลของนักเรียนทั้งสองกลุ่มที่ได้จากกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

5. การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนการเขียนตามแนวคิคอรรถฐานและกลุ่มที่เรียนการสอนเขียนด้วยวิธีปกติ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมชุดการคำนวณค่าสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ มีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 “ศึกษาผลของการสอนการเขียนตามแนวคิคอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5” ค่าสถิติที่ใช้คือ การทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิตหรือการทดสอบค่าที (paired t-test) ผลที่ได้จากการทดสอบจะมีค่าสถิติที่ปรากฏในตารางของการนำเสนอของทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมคือ คะแนนเต็ม (Full Score) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าที (t-value) และ ค่าความน่าจะเป็นของการทดสอบ (Significant Value)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 “เปรียบเทียบผลของการสอนการเขียนที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิคอรรถฐาน (กลุ่มทดลอง) กับ นักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ (กลุ่มควบคุม)” ค่าสถิติที่ใช้คือ การทดสอบความมีนัยสำคัญระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิตหรือการทดสอบค่าที (independent t-test) ผลที่ได้จากการทดสอบจะมีค่าสถิติที่ปรากฏในตารางของการนำเสนอของทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมคือ คะแนนเต็ม (Full Score) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าที (t-value) และ ค่าความน่าจะเป็นของการทดสอบ (Significant Value)

สำหรับผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของทั้งสองข้อ ผู้วิจัยได้นำเสนอในรูปของตารางประกอบการอธิบาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยเรื่อง “ผลของการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5” ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ตอนที่ 1** การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐาน ดังแสดงในตารางที่ 6 และตารางที่ 7
- ตอนที่ 2** การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ ดังแสดงในตารางที่ 8 และตารางที่ 9

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน ดังแสดงในตารางที่ 6 และตารางที่ 7

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการทดลองสอนตามแนวคิดอรรถฐาน

กลุ่มทดลอง	คะแนนเต็ม	\bar{x}	s	t	Sig
ก่อนการทดลอง	20	10.93	1.52		
หลังการทดลอง	20	15.1	2.44	-10.85*	.00

*p < .05

ตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ เท่ากับ 10.93 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.52 หลังการทดลอง นักเรียนมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 15.1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.44 เมื่อคำนวณค่าอัตราส่วนวิกฤต (t-test) ของผลต่างระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิตก่อนและหลังการทดลองได้เท่ากับ -10.85 ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการทดลองสอนตามแนวคิดอรรถฐาน

กลุ่มทดลอง	จำนวนนักเรียน	\bar{x}	s	t	Sig
ก่อนการทดลอง	30	74.4	25.57		
หลังการทดลอง	30	113.2	34.23	-8.35*	.00

*p < .05

ตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่ามัธยิมเลขคณิตของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ เท่ากับ 74.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 25.57 หลังการทดลอง นักเรียนมีค่ามัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 113.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 34.23 เมื่อคำนวณค่าอัตราส่วนวิกฤต (t-test) ของผลต่างระหว่างค่ามัธยิมเลขคณิตก่อนและหลังการทดลองได้เท่ากับ -8.35 ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ ดังแสดงในตารางที่ 8 และตารางที่ 9

ตารางที่ 8 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ

กลุ่ม	คะแนนเต็ม	\bar{x}	s	t	Sig
กลุ่มทดลอง	20	15.1	2.44	5.58*	.00
กลุ่มควบคุม	20	11.96	1.86		

*p < .05

ตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่ามัชฌิมเลขคณิตของความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ เท่ากับ 15.1 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.44 และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 11.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.86 เมื่อคำนวณค่าอัตราส่วนวิกฤต (t-test) ของผลต่างระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิตของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้เท่ากับ 5.58 ที่ระดับความนัยสำคัญ .05 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนการเขียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ

กลุ่ม	จำนวนนักเรียน	\bar{x}	s	t	Sig
กลุ่มทดลอง	30	113.2	34.23	5.29*	.00
กลุ่มควบคุม	30	76.53	16.30		

*p < .05

ตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่ามัธยิมเลขคณิตของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ เท่ากับ 113.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 34.23 และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีค่ามัธยิมเลขคณิตเท่ากับ 76.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.30 เมื่อคำนวณค่าอัตราส่วนวิกฤต (t-test) ของผลต่างระหว่างค่ามัธยิมเลขคณิตของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้เท่ากับ 5.29 ที่ระดับความนัยสำคัญ .05 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอนการเขียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานกับนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ.
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างก่อนและหลังการสอนเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสังกัดคณะกรรมการอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) ได้นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ซึ่งมีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 7 ห้องเรียน ผู้วิจัยเลือกนักเรียนที่มีคะแนนสอบปลายภาค วิชาภาษาไทย ประจำภาคเรียนปลาย ปีการศึกษา 2550 ใกล้เคียงกัน ได้นักเรียนห้อง ม.5/3 และ ม.5/4 จำนวนห้องละ 30 คน จากนั้น ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำคะแนนมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำคะแนนมาทดสอบค่าที (t-test) พบว่าคะแนนความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงจับฉลากให้นักเรียนห้อง ม.5/4 เป็นกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน และนักเรียนห้อง ม.5/3 เป็นกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ได้แก่

- 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 2 ฉบับ คือ แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบหลังเรียน (Pro-test) มีลักษณะเป็นข้อสอบอัตนัยฉบับละ 1 ข้อ ในแต่ละข้อจะมีคำสั่งกำหนดให้นักเรียนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ 1 เรื่อง ความยาวไม่ต่ำกว่า 15 – 20 บรรทัด

ใช้เวลาในการทดสอบครั้งละ 50 นาที ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา .823 และ 2) เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยมีลักษณะเป็นการประเมินด้วยการกำหนดรูปแบบประเด็นที่แจ่มแจ้งและระดับการปฏิบัติ (Rubric) ครอบคลุมการประเมินทั้ง 5 ด้าน คือ องค์ประกอบของเรียงความ เนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ การเรียบเรียงความคิด การใช้ถ้อยคำสำนวน ภาษา และกลไกในการเขียน แล้วนำเกณฑ์นี้ไปใช้ในการตรวจการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ โดยกำหนดให้มีผู้ตรวจ 2 คน แล้วนำผลจากการตรวจมาวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องการให้คะแนน โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน .962 และ 3) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ซึ่งผู้วิจัยนำไปใช้ทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยเลือกใช้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ ที่แบ่งออกเป็นชุดการใช้รูปภาพ (From A) จำนวน 2 กิจกรรม และชุดการใช้ภาษา (From B) จำนวน 3 กิจกรรม รวมทั้งสิ้น 5 กิจกรรม ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา .851 และ 4) เกณฑ์การตรวจให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ ผู้วิจัยใช้วิธีตรวจของทอร์แรนซ์ที่ครอบคลุมองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 3 ด้าน คือ ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นและความคิดคิดริเริ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การสอนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ จำนวน 16 แผน มีลักษณะเป็นแผนรายคาบ แบ่งเป็น แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลอง ซึ่งใช้การสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน จำนวน 8 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มควบคุม ซึ่งใช้การสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ จำนวน 8 แผน

ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเองทั้ง 2 กลุ่ม โดยได้ปฐมนิเทศนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มเพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ วิธีการ และขั้นตอนต่าง ๆ ในการทดลอง จากนั้น ดำเนินการสอนตามขั้นตอนของแผนการจัดการเรียนรู้ จนครบทั้ง 16 แผน เป็นเวลา 8 สัปดาห์ เมื่อดำเนินการสอนจนครบตามที่กำหนดแล้ว ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ และแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม จากนั้น นำคะแนนของนักเรียนแต่ละคนมาหาค่ามัธยฐานเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลังการทดลองสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) นอกจากนั้นยังนำคะแนนของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม มาเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของทั้ง 2 กลุ่ม ด้วยการทดสอบค่าที (t-test)

1. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ผลของการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้และมีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยขอนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 การสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานสามารถพัฒนาความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียน ดังผลการวิจัยที่พบว่า หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายได้ว่า การสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐาน เป็นกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนใช้ภาษาให้เหมาะสมตามอรรถลักษณะต้นแบบ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติที่ให้ผู้เรียนเข้าใจอรรถลักษณะต้นแบบเป็นพื้นฐาน จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเลียนแบบและฝึกฝน จนสามารถใช้ภาษาในอรรถลักษณะต้นแบบนั้นๆ ได้เป็นอย่างดีซึ่งสอดคล้องกับที่ ฮอลลิเดย์ (Halliday อ้างถึงใน เสาวลักษณ์ รัตนวิษฐ์, 2536:27) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาเพื่อการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ควรเริ่มจากการรับรูปแบบภาษาที่ถูกต้องตามลักษณะของบริบทภาษาต่างๆ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อความ และถือได้ว่าเป็นการเรียนรู้ภาษาอย่างมีความหมาย ดังที่ อภิรักษ์ อนุมาน (2546:171) กล่าวว่า การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกเขียนมากรั้งขึ้น เป็นไปตามลักษณะการเรียนรู้ภาษาตามธรรมชาติที่เริ่มต้นด้วยการเลียนแบบงานเขียนและตามด้วยการฝึกหัดย่อมมีส่วนทำให้ผู้เรียนได้ค่อยๆ เพิ่มพูนพัฒนาการด้านการเขียนขึ้นเป็นลำดับ นอกจากนั้น การทำความเข้าใจอรรถลักษณะต้นแบบด้วยการอ่านตั้งแต่เริ่มต้น ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถนี้ สามารถเขียนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะ ทักษะการอ่าน เป็นทักษะที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการ

เขียนในลักษณะเกื้อกูลส่งเสริมกัน ดังที่ วินโดว์สัน (Winddowson, อ้างถึงในอภิรักษ์ อนุชานาน .2546:145-146) กล่าวว่า การอ่านที่ดีจะส่งผลให้ทักษะการเขียนดีขึ้น เช่นเดียวกันหากทักษะการเขียนได้รับการพัฒนา ทักษะการอ่านก็จะพัฒนาตามไปด้วย เพราะทั้งการอ่านและการเขียนต่างเสริมซึ่งกันและกัน นอกจากนั้น ความคิดเห็นของ ปรีชา ช่างขวัญอิน (2525) ที่สรุปได้ว่า การเขียนและการอ่านเป็นทักษะการใช้ภาษาที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันและต่างมีประโยชน์เกื้อกูลกัน ความชำนาญในเรื่องหนึ่งจะช่วยฝึกฝนเรื่องอื่นๆ ได้ติดตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คารมี สมบูรณ์อนุกุล (2539) เข็มจิตต์ ศรีใจงาม (2540) อัลบาโน (Albano, 1992) รันเคิล-ชาร์ค (Rundle-Schwark, 1992) ที่แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการเขียนภาษาไทย หรืออาจกล่าวได้ว่า ทักษะการอ่านมีผลต่อทักษะการเขียนในระดับสูง ด้วยลักษณะเช่นนี้ การนำการอ่านเพื่อความเข้าใจ มาเป็นส่วนหนึ่งในการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน จึงส่งผลดีที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อความและรูปแบบภาษาของอรรถลักษณะต้นแบบได้อย่างชัดเจน อันนำไปสู่การสร้างสรรค์งานเขียนได้อย่างมีคุณภาพและสอดคล้องกับอรรถลักษณะต้นแบบนั้นๆ

นอกจากนี้ การสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐาน ยังส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ขั้นการให้รูปแบบ ที่มุ่งให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ทำความเข้าใจในอรรถลักษณะต้นแบบเกี่ยวกับรูปแบบภาษา ลักษณะการใช้ภาษาและโครงสร้างในการดำเนินเรื่อง ส่วนขั้นวางแผนคิดเนื้อเรื่องใหม่ตามแนวต้นแบบ ก็มีกิจกรรมทั้งการระดมสมอง การอภิปราย ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิดซึ่งกันและกัน จนถึงขั้นการเขียนงานโดยอิสระ ที่มีการฝึกให้เขียนโครงร่าง การเขียนเป็นกลุ่ม การเขียนรายบุคคล รวมถึงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานเพื่อปรับปรุงแก้ไข ก็ล้วนเป็นแนวทางให้ผู้เรียนได้ฝึกและใช้ความคิดอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการสอนการเขียนที่มุ่งพัฒนาความคิดควบคู่กัน ไปด้วยนั้น ก็ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับที่ สิทธา พินิจกุล (2526:1) กล่าวไว้ว่า หลักทั่วไปของการเขียนมี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่หนึ่ง คือการคิด ส่วนขั้นที่สอง คือการเขียน ซึ่งทั้งสองขั้นนี้จะแยกจากกันมิได้ ดังจะเห็นได้จากที่ สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532:75) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดกับการเขียนว่า การเขียนเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับความคิดเพราะผู้เขียนจะต้องคิดว่า จะเขียนอะไร เพื่อใคร และมีจุดมุ่งหมายอะไร แล้วรวบรวมข้อมูลเลือกสรรและจัดลำดับความคิดเพื่อเรียบเรียงออกมาเป็นตัวอักษร โดยใช้ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาในด้านการเขียนให้ได้มาซึ่งงานเขียนที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารทางความคิดกับผู้อ่าน ซึ่งเมื่อการคิดมีความสัมพันธ์กับการเขียนเช่นนี้ กิจกรรมที่ปรากฏในการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานทั้งการระดมสมองและการทำงานเป็นกลุ่มก็ล้วนส่งเสริมความคิดของผู้เรียน โดยเฉพาะความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญจิต โรจน์สุภรัตน์ (2531) ณัฐชญา ฐานีสร (2537) สมศักดิ์ สมเสนาะ (2537) อัจฉรา อินทร์น้อย (2540) ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์ (2544) ที่แสดงให้เห็นว่า การระดมสมองและการทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้

ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น ซึ่งเมื่อความคิดสร้างสรรค์ได้รับการพัฒนา ก็ย่อมจะส่งผลต่อเนื่องไปสู่การเขียนให้ได้รับการพัฒนาไปด้วย ดังที่ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ได้กล่าวโดยสรุปว่า ความคิดเชิงสร้างสรรค์ทำให้เกิดการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และในทางกลับกันการเขียนและการกระทำเชิงสร้างสรรค์ทำให้เกิดการคิดเชิงสร้างสรรค์ที่พัฒนายิ่งขึ้น ด้วยการพัฒนาความคิดควบคู่ไปกับการเขียนเช่นนี้ จึงทำให้ผู้เรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานสามารถเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้น การสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานในชั้นการวางแผนคิดเนื้อเรื่องใหม่ตามแนวต้นแบบและขั้นเขียนรายกลุ่ม ยังมีลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับที่ ศุภวรรณ เล็กวิไล (2539) ได้กล่าวไว้ โดยสรุปว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนที่แบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็กๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนคนและส่วนรวม เพื่อให้กลุ่มได้รับความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งการสอนลักษณะนี้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเนื้อหานั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ (2536) อนุสรณ์ สุชาดานนท์ (2536) ที่แสดงว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยทำให้การเรียนและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดีขึ้น ซึ่งการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานที่ปรากฏลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือเช่นนี้ ก็ส่งผลทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้นและทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในเรื่องที่เรียนดีขึ้น ซึ่งในที่นี้ ก็คือความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาให้มากขึ้นและดีขึ้นตามลำดับ

การสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐาน ยังมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนฝึกการตรวจงานเขียนของตนเองและงานเขียนของเพื่อน ซึ่งนอกเหนือไปจากการตรวจของครู อันเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทบทวนการเขียนของตนเอง รวมทั้งเมื่อได้ตรวจงานเขียนของเพื่อน ก็จะเป็นการทบทวนการเขียนของตนเองอีกครั้ง เสมือนงานเขียนของเพื่อนเป็นบทเรียนที่ช่วยย้ำให้เห็นถึงข้อบกพร่องต่างๆ ของเพื่อนที่ควรแก้ไข อันจะเป็นประโยชน์ในการนำมาปรับปรุงแก้ไขงานเขียนของตน ซึ่งการกระทำเช่นนี้ ผู้เรียนจะได้รับโอกาสการพัฒนาตนเองด้านการเขียนมากกว่าให้ครูตรวจเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งสอดคล้องกับที่ เจมส์ เอ็ม เฮนดริกสัน (James M. Hendrickson อ้างถึงในรุ่งทิพย์ วัฒนเสน, 2543) กล่าวไว้ โดยสรุปว่า การตรวจแก้ไขงานเขียนของตนเองและเพื่อนมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาความสามารถในการเขียนของผู้เรียนซึ่งตรงกับที่ เอมอร์ ชิตตะ โสภณ (2529) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในงานเขียนว่า ควรมีทั้งตรวจโดยครูผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นเรียน และตัวของนักเรียนเอง ซึ่งงานวิจัยของ รุ่งทิพย์ วัฒนเสน (2543) ก็สนับสนุนได้เป็นอย่างดีว่า การตรวจแก้ไขงานเขียนนั้น ไม่จำเป็นต้องเป็นหน้าที่ของครูเพียงคนเดียวเสมอไป เพื่อน

และตนเอง ก็สามารถทำหน้าที่นี้ได้และส่งผลดีต่อการพัฒนาตนเองด้านการเขียนของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

การสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานมีลักษณะพิเศษต่างๆ ดังที่กล่าวมา จึงทำให้ผู้เรียนที่ได้รับการสอนตามแนวคิอรรถฐานนี้ ได้รับการพัฒนาและมีความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ตามที่ปรากฏในผลการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณา แจ่มยวง (2538) นุสรา ขวัญศรี (2540) ทศพร เกตุถนอม (2540) จิราภรณ์ จันทา (2543) อภิรักษ์ อนุฆมาน (2546) วิวรรณ อุคมขมกกุล (2547) ที่มีผลการวิจัยว่า การสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการเขียนงานเขียนรูปแบบต่างๆ ได้ดีกว่าการสอนด้วยวิธีปกติ

2.2 การสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ดังผลการวิจัยที่พบว่า หลังการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายได้ว่า แนวคิอรรถฐานนี้ ได้นำเทคนิคการจัดการกิจกรรม ทั้งในส่วนของภาระคิอรรถฐาน การทำงานเป็นกลุ่ม การเรียนรู้แบบร่วมมือ มาเป็นส่วนหนึ่งในการสอนการเขียน ซึ่งทุกเทคนิค ก็ล้วนแล้วแต่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้ใช้ความคิดอย่างหลากหลาย ประกอบกับการให้โอกาสผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดจากเพื่อนและครู จึงยังทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสขัดเกลาทางความคิดมากขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้มากขึ้น ได้อย่างชัดเจน เพราะทุกเทคนิคที่กล่าวมา มีลักษณะร่วมที่สำคัญ คือ การให้อิสระในการคิด การเปิดโอกาสให้คิดอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง การสร้างบรรยากาศในการเรียนที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้สอดคล้องกับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ที่ ดวงเดือน วงสินธ์ (2535) และกรมวิชาการ (2535) เสนอไว้ สรุปได้ว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ คือ ต้องให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระ สร้างบรรยากาศในการยอมรับซึ่งกันและกัน โดยให้เกิดความเป็นกันเองระหว่างทุกคนในชั้นเรียน รวมถึงจัดสภาพการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้คิดอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น ยังมีผลงานวิจัยของ เพ็ญจิต โรจน์สุภรัตน์ (2531) ณัฐชญา ฐานีสร (2537) สมศักดิ์ สมเสนาะ (2537) อัจฉรา อินทร์น้อย (2540) ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์ (2544) เกษมรัสมิ์ วิจิตรกุลเกษม (2546) ที่ล้วนสนับสนุนได้เป็นอย่างดีว่า เมื่อนำเทคนิคการระดมสมอง การทำงานเป็นกลุ่ม และการเรียนรู้แบบร่วมมือ มาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ ก็ยังจะทำให้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งแตกต่างไปจากการเรียนด้วยวิธีปกติทั่วไป ที่ผู้เรียนมักเป็นผู้ฟังจากการอธิบายของครูเป็นสำคัญ จนบางครั้งนักเรียนขาดความกระตือรือร้นและความใส่ใจที่จะสร้างสรรค์ผลงานซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถสรุปได้อย่างชัดเจนว่า ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่ได้รับการสอนการเขียนตามแนวคิอรรถฐานย่อมมีสูงกว่าผู้เรียนที่ได้รับการสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ ดังที่ปรากฏในผลการวิจัย ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ขวัญตา จริยสถิตกุล (2533) ภาสกร แจ่มจันทร์เกษม (2534) สิริมาน พุวโสภีร์

(2545) และ วัฒนา กิจไพบูลย์พันธ์ (2547) ที่นำรูปแบบการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานนี้ไปใช้และเกิดประโยชน์ต่อความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนจนเป็นที่ประจักษ์และยอมรับให้เป็นวิธีหนึ่งในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างมีคุณภาพ

3. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยเรื่อง ผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานที่มีต่อความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์และความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ดังนี้

1 ข้อเสนอแนะสำหรับครูภาษาไทย

1.1 ครูภาษาไทยที่นำการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานนี้ไปใช้นั้น ควรจัดสรรเวลาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะนำไปใช้เป็นบทเรียนเสริม นอกเหนือไปจากเนื้อหาปกติ หรือ อาจจัดเป็นวิชาเลือกเสรีเกี่ยวกับการเขียน ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

1.2 ครูภาษาไทย ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับอรรถลักษณะของรูปแบบงานเขียนต่าง ๆ ให้ชัดเจน ก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการสอนการเขียนตามแนวคิดนี้ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ในทุกระดับการศึกษา ดังนั้นครูภาษาไทย ก็ควรต้องปรับปรุงอรรถลักษณะต้นแบบให้มีความเหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 ครูภาษาไทย ควรสร้างจิตสำนึกให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ก่อนที่จะสอน เพราะการสอนการเขียนตามแนวคิดนี้ ผู้เรียนจะต้องเขียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนบางคนที่ไม่เห็นคุณค่าของการเขียน เมื่อต้องเขียนมากครั้งขึ้น ก็จะทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเขียน หากติดตัวไป ก็จะเป็นปัญหากับผู้เรียนในอนาคต ดังนั้นการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในการเขียนก่อนเป็นพื้นฐาน จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการสอนการเขียนให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลของการสอนการเขียนตามแนวคิดอรรถฐานกับผู้เรียนระดับชั้นอื่น ๆ รวมทั้งควรศึกษาผลที่เกิดขึ้นในรูปแบบงานเขียนและทักษะการคิดที่นอกเหนือไปจากเรียงความเชิงสร้างสรรค์ และความคิดสร้างสรรค์

2.2 ควรมีการศึกษาอรรถลักษณะประเภทใดประเภทหนึ่งอย่างละเอียด โดยอาจศึกษาจากกลุ่มประเภทของงานเขียนที่มีอรรถลักษณะใกล้เคียงกันก่อน เพื่อให้การนำอรรถลักษณะต่าง ๆ ไปใช้ศึกษาวิจัยต่อไปสามารถทำได้อย่างชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน อันจะนำไปสู่การพัฒนาการสอนตามแนวคิดนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างแท้จริง

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กองทัพ เคลือบพนิชกุล. 2542. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: โอเคียนสโตร์.
- กาญจนา พลายอยู่วงศ์. 2534. ผลของกิจกรรมทางภาษาที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาประถมศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- การศึกษาแห่งชาติ, คณะกรรมการ. 2540. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.
2540 - 2544). กรุงเทพฯ: อรรถผลการพิมพ์.
- การศึกษาแห่งชาติ, คณะกรรมการ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.
กรุงเทพฯ: พรึกหวานกราฟฟิค.
- การศึกษาแห่งชาติ, คณะกรรมการ. 2544. รายงานการวิจัย รูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับผู้
มีความสามารถพิเศษด้านทักษะความคิดระดับสูง. กรุงเทพฯ: รัตนพรชัย.
- เกษมศรี วิจิตรกุลเกษม. 2546. ผลของการเรียนแบบร่วมมือบนเว็บที่มีต่อการพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แนวการเรียนโปรแกรมศิลปะศึกษา.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2545. ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ชักเชสมิเดีย.
- ขวัญดา จริยสติดกุล. 2533. การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาและความคิดสร้างสรรค์
ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีสอนแบบมุ่ง
ประสบการณ์ภาษาและวิธีสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ
มัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จริญญา จักรเกษ. 2539. ผลการใช้วิธีจินตนาการควบคู่การเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อความคิด
สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชา
จิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทพร พลอินดา. 2546. ผลการใช้ชุดการเรียนการสอนเพื่อการแข่งขันสร้างสรรค์จากสาระ
วรรณคดีไทยแบบบูรณาการของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิตต์นิภา ศรีไสย์. 2549. รายงานการวิจัยเรื่องนวัตกรรมการสอนเขียนเรียงความระดับชั้น
มัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- จินตนา นักบุญ. 2536. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบเน้นพื้นฐานประสบการณ์ ประกอบด้วย การเสริมต่อการเรียนรู้ โดยอาศัยสื่ออรรถลักษณะกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จินตนา สุทธสาสน์. 2548. การใช้รูปแบบการสอนสามมิติของวิลเลียมส์ในการพัฒนาความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภรณ์ จันทา. 2543. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบเน้นพื้นฐานประสบการณ์ ประกอบด้วย การเสริมต่อการเรียนรู้โดยอาศัยสื่ออรรถลักษณะกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จตุมา นาควรรณ. 2544. ผลของการสอนเขียนโดยใช้เทคนิคระดมสมองและผังความคิดที่มีต่อความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจือ สตะเวทิน. 2516. ตำรับเรียงความ. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- เจือ สตะเวทิน. 2522. ภาษาไทยจากฟ้าเมืองไทย. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- ฉัตรชัย อภิวัฒน์สนอง. 2548. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน ความสามารถในการเขียน และแรงจูงใจในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนภาษาแบบบูรณาการกับวิธีการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เฉลิมลาภ ทองอาจ. 2550. ผลของการใช้รูปแบบการสอนโมโนทัศน์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลักการใช้ภาษาไทยและความสามารถในการคิดเชิงมโนทัศน์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนะ เวชกุล. 2524. การเขียนสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ชัยนันท์ นันทพันธ์. 2526. ศิลปะการเขียนเรียงความและรวบรวมเรียงความรางวัลพระราชทาน. กรุงเทพฯ: ประกายพรึก.

- ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์. 2544. การเปรียบเทียบผลของวิธีระดมสมองและวิธีซีเนคติกส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดบวรนิเวศ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. 2546. ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญณรงค์ อินทรประเสริฐ. 2536. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษทางการฟังเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กลวิธีการสอนแบบการแบ่งกลุ่มตามสังกัดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับการสอนทั้งชั้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. 2524. การเขียน 2. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. 2540. การเขียน 2. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ณรงค์ฤทธิ์ ศักดาณรงค์. 2537. การเขียน: เทคนิคการสอนภาษาไทย. วิทยาจารย์ 92: 8.
- ณัฐชยา ฐานีสร. 2537. การเปรียบเทียบผลของการฝึกคิดเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคลที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐนิชา บุญสุข. 2546. การสอนอ่านตามแนววรรณฐานและผลต่อโครงสร้างการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงใจ ไทยอุบุญ. 2540. ภาษาไทย1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงใจ ไทยอุบุญ. 2549. ทักษะการเขียนภาษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน วังสินธ์. 2535. การสร้างสรรค์ศิลปะของเด็กเล็ก. ประชาศึกษา 42(11): 19-22.
- ดารณี สมบูรณ์อนุกุล. 2539. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับลักษณะโวหารและความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจกับความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เด่นดาว ชลวิทย์. 2543. ผลของการตรวจแก้ไขงานเขียนด้วยวิธีการสามวิธีที่มีต่อความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยและเจตคติต่อการตรวจแก้ไขงานเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศนพร เกตุดอนอม. 2540. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนภาษาแนวธรรมชาติโดยอาศัยสื่ออรรถลักษณะกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิพวัลย์ ปัญงะวัต. 2548. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรัช สุตสังข์. 2544. ผลของกิจกรรมจินตคณิตสไล่นบทเรียนมัดติมีเดียที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และการสร้างสรรค์ผลงานในวิชาการออกแบบอุตสาหกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุสรา ขวัญศรี. 2540. การศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนด้วยกลวิธีเสริมต่อการเรียนรู้ประกอบแนวทฤษฎีอรรถฐานกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กันลือ พฤษะวัน. 2533. พัฒนารูปแบบการเขียนเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ประทีป ศิริบังกช. 2530. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนเรียงความแบบปกติกบใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาวดี แพ้วาณิชย์. 2543. การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้แผนผังทางปัญญาเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภาศรี สีหอำไพ. 2524. วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ประภาศรี สีหอำไพ. 2531. การเขียนแบบสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์.
- ประภาศรี สีหอำไพ. 2544. การเขียนเจาะใจ. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. 2537. ความคิดสร้างสรรค์ พรสวรรค์ที่พัฒนาได้. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ ภาพัถกลอน. 2518. การเขียนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปาริชาติ สุขประเสริฐ. 2536. การเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะกับการใช้กิจกรรมตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปริมปราง ใจแน่น. 2538. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ ก่อนและหลังการใช้เกมเป็นกิจกรรมเสริม การเรียนการสอน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านสันตยง จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปรีชา ช่างขวัญอิน. 2525. ชุดพื้นฐานของการใช้ภาษาเล่ม 2 ศิลปะการเขียน. กรุงเทพฯ: วิชาการ.
- เปลื้อง ณ นคร. 2512. แบบเรียงความ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เปลื้อง ณ นคร. 2535. ศิลปะแห่งการประพันธ์. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. 2542. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- พันธ์ทิพา หลาบเลิศบุญ. 2539. การสอนการเขียนเรียงความ. ใน สอวศ์ คำเนินสวัสดิ์ (บรรณาธิการ), จะสอนภาษาไทยให้สนุกได้อย่างไร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิศวาท ลัดดากุล. 2523. การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์เพื่อการเรียนการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พูนศิริ แก้วเพ็ง. 2533. การศึกษาความสามารถในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพียงจิต โรจน์สุภรัตน์. 2531. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมวาดรูปเป็นกลุ่มกับเป็นรายบุคคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภาสกร แจ่มจันทร์เกษม. 2534. การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านการเขียนภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนแบบอรรถฐานกับวิธีสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- มนต์ชาติรี เกตุมณี. 2551. การใช้แนวการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มีรันตี คล้ายหนองสรวง. 2547. ผลของการใช้กิจกรรมการฝึกความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ วิลเลียมส์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนศรีอรุณวิทย์เสถภูมิ อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยา การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เย็นจิตต์ ศรีใจงาม. 2540. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจการเขียน ความเรียงและการแต่งคำประพันธ์ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ สอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสิมา ศิริฤกษ์พิพัฒน์. 2521. การดัดแปลงแบบสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์สำหรับใช้ กับนักเรียนไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 7. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาวิจัย การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งทิพย์ วัฒนเสน. 2536. การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการตรวจแก้ไขงานเขียนโดยครู เพื่อน และตนเอง. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ สอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฤทัยรัตน์ ธรเสนา และคณะ. 2544. การใช้รูปแบบการสอนที่ส่งเสริมการคิด. กรุงเทพฯ: คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2538. เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สุริยาสาสน์.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. 2537. รายงานการสังเคราะห์รูปแบบการจัดกระบวนการ เรียนรู้ของครูต้นแบบตามพ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สาขานพรัตน์ตั้ง.
- วนิช สุธารัตน์. 2543. ความคิดและความคิดสร้างสรรค์. พระนครศรีอยุธยา: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- วันนะ บุญจับ. 2541. ศาสตร์แห่งการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- วัฒนา กิ่งไพบูลย์พันธ์. 2547. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความคิด สร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ ภาษา(รูปแบบที่1)กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการ มัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- วัฒนา ปั่นงา. 2540. ผลของการใช้กลวิธีการเรียนแบบไตร่ตรองที่มีต่อความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิัญญา วิศาลาภรณ์. 2540. การวิจัยทางการศึกษา หลักการและแนวทางการปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: คอมแพ็คพรีนซ์.
- วันดี เหล่าเขตรกิจ. 2538. การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน การเขียนภาษาอังกฤษ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีการสอนแบบอรรถฐานกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณ เกรียงเนียม. 2531. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ที่เรียนโดยใช้แบบฝึกและไม่ใช่แบบฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุทัยวิทยาคม จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการศึกษาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรรณ โสมประยูร. 2524. การเขียนแบบสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิจิตร ชูระคำ. 2537. การพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิจิตร แสงพลสิทธิ์. 2522. การใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. 2523. เอกสารประกอบการเรียน กิจกรรมสร้างสรรค์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชาการ, กรม. 2535. ความคิดสร้างสรรค์ หลักการ ทฤษฎี การเรียนการสอน การวัดประเมินผล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- วิชาการ, กรม. 2535. หนังสือเรียนภาษาไทย การพูดและการเขียนเชิงสร้างสรรค์ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ท.042). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- วิชาการ, กรม. 2542. รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2540. กรุงเทพฯ: สำนักงานทดสอบทางการศึกษา.
- วิชาการ, กรม. 2545. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- วิชาการ, กรม. 2545. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- วินัย สอนดี. 2534. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามรูปแบบของวิลเลียมส์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภาดา ประสารทรัพย์. 2535. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในเชิงพัฒนาการของการเขียนภาษาอังกฤษและจิตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนเขียนด้วยวิธีสอนเขียนตามแนววรรณฐานกับวิธีสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิไล ปฐมปทมะ. 2539. ผลของการสอนโดยใช้รูปแบบจินตคติที่มีต่อความสามารถในการเขียนร้อยแก้วเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิไลพร อ้ายสม. 2546. ผลของการใช้ภาพเพื่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสหศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิวรรณ อุคมยมกกุล. 2547. ผลของวิธีสอนแบบวิเคราะห์รูปแบบงานเขียนเชิงอภิปรายโวหารต่องานเขียนของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาภาษาอังกฤษ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- วรวรรณ วุสกุล. 2540. ความสามารถในการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เขตการศึกษา 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิณี เขื่อนแก้ว. 2545. การใช้กิจกรรมเขียนบันทึกการอ่านเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. 2548. การเขียนสร้างสรรค์ไม่ยากอะไรเลย. กรุงเทพฯ: นวสาส์นการพิมพ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสีและคณะ. 2543. การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS สำหรับงานวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพงษ์ เพ็ญศิริ. 2550. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับนักศึกษาปริญญาโทมหาบัณฑิตด้วยกิจกรรมคิดปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และทักษะการผลิตผลงาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศึกษาศาสตร์, กระทรวง. 2551. **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ศึกษาศาสตร์, กระทรวง. 2529. **สารศึกษานิเทศก์.** กรุงเทพฯ:ศึกษานิเทศก์ สามัญศึกษา.
- ศุภวรรณ เล็กวิไล. 2539. **การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยกลวิธีการเรียน ภาษาโดยใช้หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณชีพัฒนิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท ตั้งทวี. 2529. **การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สนิท สัตโยภาส. 2538. **การสอนภาษาไทยแก่เด็กประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมาน ถาวรรัตนวิช. 2541. **ผลของการฝึกใช้เทคนิคแผนผังทางปัญญาที่มีต่อความคิด สร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชา จิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชัย ศรีนอก. 2551. **ภาษากับการสื่อสาร.** กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมถวิล วิเศษสมบัติ. 2531. **วิธีสอนภาษาไทยมัธยมศึกษา.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมพร มั่นตะสูตร. 2526. **การสอนภาษาไทย.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ ภู่วิภาดาพรรณ. 2541. **เทคนิคการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมศักดิ์ สมเสนาะ. 2537. **การเปรียบเทียบผลของการฝึกระดมพลังสมองและการฝึกคิดเป็นรายบุคคลที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนปทุมพิทยาคม จังหวัดอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิทธา พิณีภูวดล. 2526. **การเขียน.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิริมาน ยูวโสภีร์. 2545. **การเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนภาษาอังกฤษ เจตคติและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนเขียนตามแนวทฤษฎีการสอนแบบบูรณาการและการสอนแบบเดิม.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจริต เพียรชอบ. 2540. **ศิลปะการใช้ภาษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สุจริต เพียรชอบและสายใจ อินทร์ทรัพย์. 2538. **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุจินดา จารุชาติ. 2540. การพัฒนาทักษะการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาการสอนวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. 2532. การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ใ้วตระกูล. 2548. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล วิสุทติกุล. 2534. การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการสอนตามรูปแบบเอริกา (ERICA MODEL) กับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- แสงอรุณ ประสพกาญจน์. 2542. ผลของการฝึกการตั้งเป้าหมายเชิงสร้างสรรค์ที่มีต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โสภณา แจ่มขวง. 2538. การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีระดับแรงจูงใจในการเรียนต่างกันและได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีอรรถฐานกับการสอนตามคู่มือครู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. 2531. การทดสอบทางภาษา เอกสารคำสอนหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. 2534. การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เล่ม 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. 2536. การพัฒนาการสอนภาษาไทยแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา เล่ม 3. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย. 2550. รายงานวิจัย เรื่อง การสังเคราะห์ผลงานวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยและภาษาอังกฤษแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไสว เลี่ยมแก้ว. 2517. ความคิดสร้างสรรค์และความฉลาดทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- หงส์สุนีย์ เอื้อรัตนรักษา. 2538. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้รูปแบบการคิดแก้ปัญหาอนาคตตามแนวคิดของทอแรนซ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เหมพรรณ โนทะยะ. 2549. การพัฒนาแบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ในวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อนุสรณ์ สุชาดานนท์. 2536. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และบุคลิกภาพ ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อภิรักษ์ อนุชานนท์. 2546. การบูรณาการสอนเขียนแบบมาตรฐานในรายวิชาระดับอุดมศึกษา รูปแบบการเรียนการสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรนุช เอี่ยมธรรม. 2543. ผลการสอนวิธีการวินิจฉัยและแก้ไขงานเขียนความเรียงที่ไม่ชัดเจนที่มีต่อความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา อินทร์น้อย. 2540. ผลของการฝึกกระดุมหลังสมองตามแนวคิดของวิลเลียมส์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาริตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารี พันธุ์ฉวี. 2545. การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: พัฒนาการศึกษา.
- อารี พันธุ์ฉวี. 2546. จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ไชโย.
- อารี พันธุ์ฉวี. 2545. ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ไชโย.
- อารี รังสีรัตน์. 2532. ความคิดสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- อินทรี พรหมพันธุ์. 2550. การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนบนเว็บโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบเบรนเบสค์ในวิชาการออกแบบ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนิสิตนักศึกษาในระดับปริญญาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดมลักษณ์ ซ้อยหิรัญ. 2531. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์และแรงจูงใจ
ใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้แบบฝึกกับใช้กิจกรรมตามคู่มือครู.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

เอมอร ชิตตะโสภณ. 2529. การแก้ไขข้อบกพร่องของการเขียน. กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนา.

ภาษาอังกฤษ

Albano, T. A. 1992. The effect of interest on reading comprehension and written discourse.

Dissertation Abstracts International 53, 1.111-A.

Anderson and Yates. 1999. **Clay Modelling and Social Modelling: Effects of Interactive
Teaching on Young Children's Creative Artmaking** [online]. Available from:

http://eric.ed.gov/ERICWebPortal/Home.portal?_nfpb=true&ERICExtSearch_SearchValue_0=yates+anderson&searchtype=basic&ERICExtSearch_SearchType_0=au&_pageLabel=RecordDetails&objectId=0900019b8014e16c&accno=EJ631688&_nfls=false[2008, Aug 8]

Andrew and Martha S. 1996. Crafting Short Fiction: Case Studies of Two Twelfth – grade
Students in A Fine Arts Magnet School Creative Writing Class. **Dissertation Abstracts
International-A**. 56(10): 3860.

Atai, M. R. 2002. **ESP Methodology Revisited: A Genre-based Reading Comprehension
Crouse for the Iranian Students of Dentistry**. In Indian Journal of Applied Linguistics.
20(1): pp.77-90.

Blake, H. E. 1973. "What Children Write About" In **A Forum for Focus**, Edited By Martha L.
King, Robert Emans, and Patricia J. Clanciolo Urbana 111: National Council of Teachers
of English.

Christie, F. 1987. Genre as choice. In Tan Reid, **The place of Genre in Learning: Current
Debates**. **Typewriter Publications Number 1**. Centre for studies in Literacy Education.
Geelong, Victoria: Deakin University.

David, N. 2001. Genre-based approaches to writing and beginning adult ESL learners. **English
language teaching in its social context: a reader/ edited by Christopher N. Candlin
and Neil Mercer**. London: Routledge.

- Dolgin, S. A. 1987. Creative writing and the composing : Process The Role of Creative Writing in the English Curriculum. **Dissertation Abstracts International**. 48/03A.
- Guilford, J. P. 1967. **The nature of human Intelligence**. New York: McGraw – Hill Book.
- Guilford, J. P. 1971. **The Analysis of intelligence**. New York: McGraw – hill Book.
- Hamza, K. 1996. **Creating and Fostering a Learning Environment That Promotes Creative Thinking and ProblemSolving Skills**[online]. Available from: http://eric.ed.gov/ERICD Ocs/data/ericdocs2sql/content_storage_01/0000019b/80/25/87/e3.pdf [2008, Aug 8]
- Heaton. J. B. 1990. **Classrom Testing**. London: Longman.
- Hyland, K. 1990. Effects of Genre Description in Argumentative Essay. **Research in the Teaching of England**. 23(3): 23-24.
- Jacobs H. L. 1981. **Teaching ESL Composition: A Practical Approach**. Rowley, Mass: Newbury House Publishers.
- Kelly, R. M. D. 1983. Effect of An Administrative Plan for Excellence in Creative Arts Experience on the Development of Creativity in First Graders. **Dissertation Abstracts International-A**. 44(1): 32.
- Kongpetch, S. 2008. **The implications of the genre-based approach on the teaching of English writing at the Department of Foreign Languages, Khon Kaen University in north-eastern Thailand**[online]. Available from: <http://epress.lib.uts.edu.au/dspace/handle/2100/627> [2008, Aug 8]
- Lewis, R. B. 1983. **AV instruction: technology media and method**. New York: McGraw-Hill.
- Linli X. 2005. **A Genre-based Approach to the Writing of the Introduction Section of an ESL/EFL Academic Paper**[online]. Available from : <http://www.linguist.org.cn/doc/su200511/su20051106.pdf> [2008, Aug 8]
- Madsen, H. 1983. **Technique in Testing**. New York: Oxford.
- McKee, P. 1959. Creative Writing. **An Instructional Job in Written Composition**. New York: Houghton, Mekee Language Service Bulletin.
- Marshall, S. 1991. A Genre-Based. **Approach to the Teaching of Report Writing Journal**. 10: 3-13.
- Martin, J. R. and Rothery, J. 1980. Writing project report 1980. **Working Paper in Linguistics No.1**. Linguistics Department, University of Sydney.
- Miriam E. W. 1959. **Creativity in the elementary school**. New York: Appleton-Century-Croft.

- Miyoun K. 2006. **Genre-Based Approach to Teaching Writing** [online]. Available from : http://web1.hpu.edu/images/GraduateStudies/TESL_WPS/07Kim_Genre_a17238.pdf [2008, Aug 8]
- Nigel W. 2006. **The Basic of essay Writing**. Routledge, London: Taylor & Francis Group.
- Quynh L. 1995. **A Genre-based Approach to Computer-Assisted Language Learning** [online]. Available from: <http://www.ascilite.org.au/conferences/melbourne95/smtu/papers/le.pdf> [2008, Aug 8]
- Roger, C. R. 1959. **Toward a theory of Creativity in Creativity and its Cultivation**. Anderson, H. Harold, editor. Harper and Row Publishers.
- Rundle, S. and Elaine L. 1992. A study of the effects of interactive writing on reading comprehension in fifth-grade. **Dissertation Abstracts International** 53, 6:1793-A.
- Salahshoor. 2001. **A Genre-based Approach to EFL Academic Literacy: The Case of Iran**. [online]. Available from : <http://scholar.google.co.th/scholar?q=Salahshoor+genre-based&hl=th> [2008, Aug 8]
- Sarjit K. and Poon S. C. 2005. **Towards a Process-genre Based Approach in the Teaching of Writing for Business English**[online]. Available from: http://www.esp-world.info/Articles_11/Sarjit-poon2.htm [2008, Aug 8]
- Shecter, M. and Sandra R. S. 1987. **Children's Acquisition of Literary Genre: Science Fiction Versus Fantasy**. Toronto: Ontario Institute for Studies in Education: Toronto Board of Education.
- SHS H. 1995. **A Genre-based Approach to ESL Reading: Implications for North America and Australia**[online]. Available from: <http://scholar.google.co.th/scholar?q=hyon+genre-based&hl=th&um=1&ie=UTF-8&oi=scholar> [2008, Aug 8]
- Smit, J. A. 1973. **Creative Teaching of the Social studies in the elementary school**. Boston: Allyn and Bacon.
- Swales, J. 1990. **Genre analysis: English in academic and research settings**. Cambridge University Press.
- Torrance, E. P. 1962. **Guiding Creative Talent**. New jersey: Prentice Hall.
- Wallach, M. A. and Kogan, N. 1965. **Model of Thinking in Young Children: A Study of the Creativity – Intelligence Distinction**. New York: Holt, Rinehart & Winston.

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ช่วยวิจัย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

1. รองศาสตราจารย์จิตต์นิกา ศรีไสย์

อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปฏิบัติหน้าที่ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายมัธยม

2. รองศาสตราจารย์ไซสิริ ปราโมช ณ อยุธยา

อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พันธ์ทิพา หลาบเลิศบุญ

อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์การตรวจให้คะแนนการเขียนเรียงความ เชิงสร้างสรรค์

1. อาจารย์มนสิการ เสงสุวรรณ

อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปฏิบัติหน้าที่ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฝ่ายมัธยม

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบทดสอบ การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ฉบับก่อนเรียน

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....

คำชี้แจง

1. นักเรียนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองเนื่องในปี พ.ศ.2551 เป็นปีที่ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม ก่อตั้งมาครบ 50 ปี กำหนดความยาวไม่ต่ำกว่า 15 – 20 บรรทัด ในกระดาษที่แนบมาด้วยนี้
2. นักเรียนสามารถนำเสนอความคิด ได้อย่างสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนนำเสนอเนื้อหาที่แปลกใหม่ น่าสนใจและมีคุณค่า
3. นักเรียนต้องตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับขอบเขตของเรื่องที่กำหนดให้
4. นักเรียนมีเวลาในการเขียนทั้งสิ้น 50 นาที

แบบทดสอบ การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ฉบับหลังเรียน

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....

คำชี้แจง

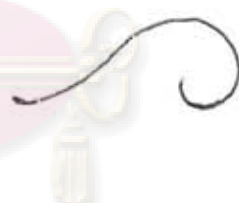
1. นักเรียนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการเสนอกิจกรรมหรือวิธีการเพื่อลดภาวะโลกร้อน กำหนดความยาวไม่ต่ำกว่า 15 – 20 บรรทัด ในกระดาษที่แนบมาด้วยนี้
2. นักเรียนสามารถนำเสนอความคิดได้อย่างสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนนำเสนอเนื้อหาที่แปลกใหม่ น่าสนใจและมีคุณค่า
3. นักเรียนต้องตั้งชื่อเรื่องให้สอดคล้องกับขอบเขตของเรื่องที่กำหนดให้
4. นักเรียนมีเวลาในการเขียนทั้งสิ้น 50 นาที

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์

ชื่อ.....ชั้น.....

กิจกรรมที่ 1 การต่อเติมภาพให้สมบูรณ์

คำชี้แจง จากเส้นที่ปรากฏอยู่ในแต่ละช่วง ให้นักเรียนต่อเติมให้เป็นภาพที่น่าสนใจ โดยพยายามคิดถึงสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีใครคิดมาก่อน แล้วตั้งชื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับแต่ละภาพ (10 นาที)

 <p>1.....</p>	 <p>2.....</p>
 <p>3.....</p>	 <p>4.....</p>

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

 <p>5.....</p>	 <p>6.....</p>
 <p>7.....</p>	 <p>8.....</p>
 <p>9.....</p>	 <p>10.....</p>

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ของทอร์เรนซ์

ชื่อ.....ชั้น.....

กิจกรรมที่ 2 เส้นตรง

คำชี้แจง ให้นักเรียนวาดภาพ หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ น่าสนใจจากเส้นตรงกู่ขนาน โดยให้เส้นตรงกู่ขนานเป็นส่วนสำคัญของภาพ แล้วคิดชื่อของแต่ละภาพให้เหมาะสมด้วย (10 นาที)

1..... 2..... 3.....

4..... 5..... 6.....

7..... 8..... 9.....

ศูนย์วิทยพัทยากร |
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

10.....

11.....

12.....

13.....

14.....

15.....

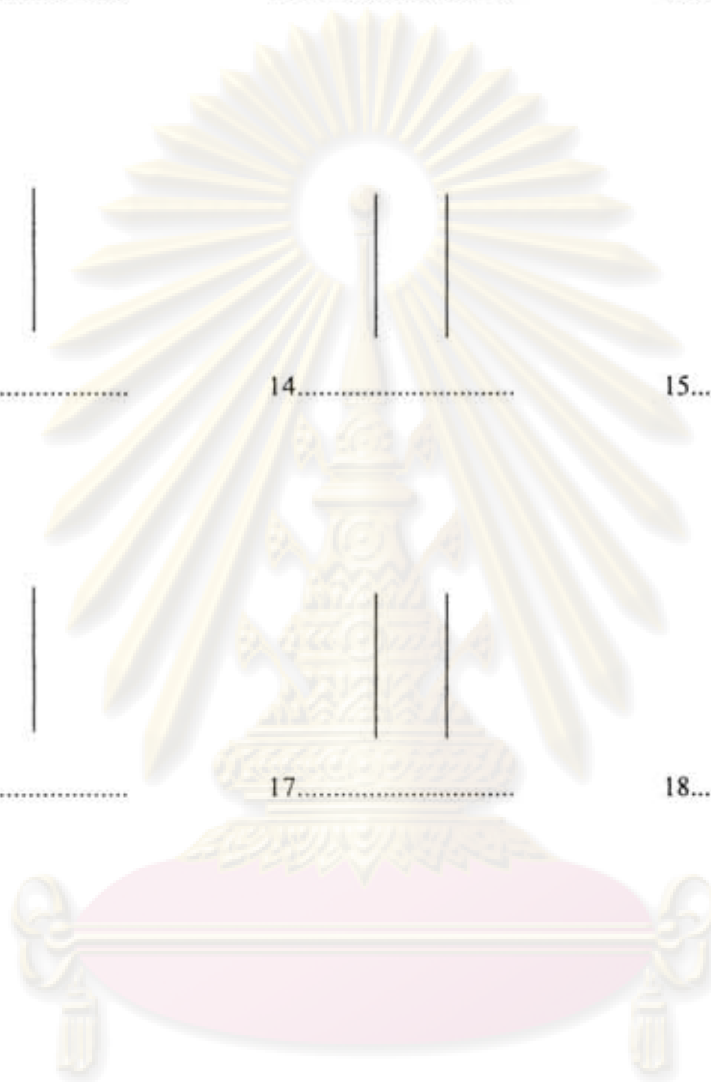
16.....

17.....

18.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

19.....

20.....

21.....

22.....

23.....

24.....

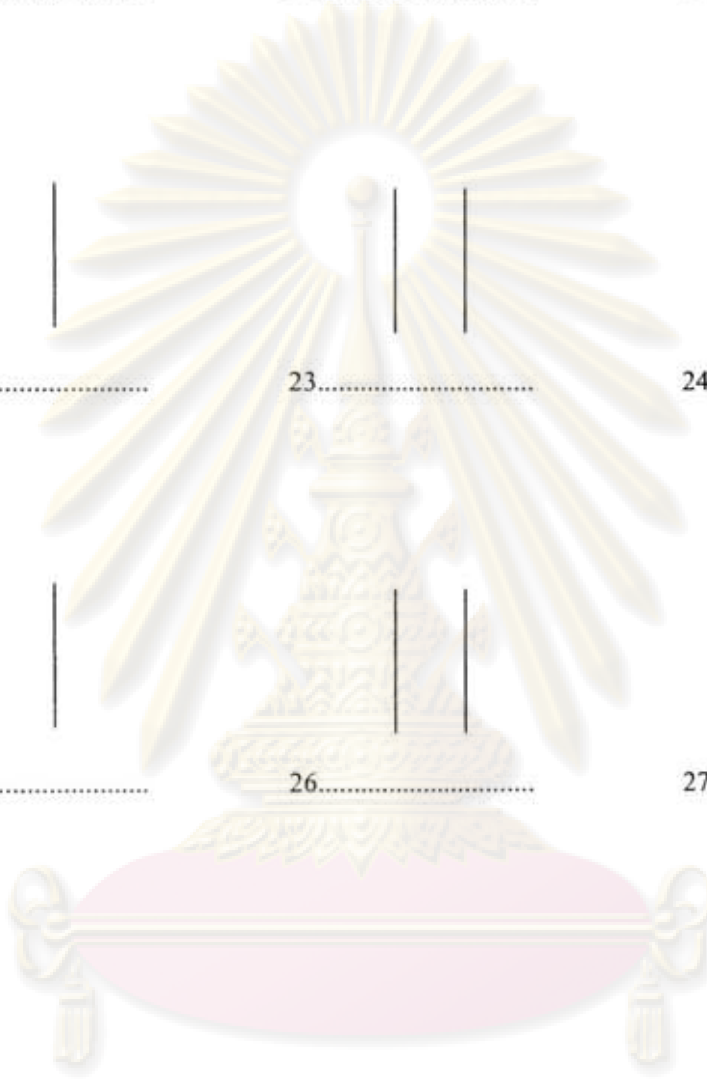
25.....

26.....

27.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค
ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง ความเชิงสร้างสรรค์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

เรื่อง การเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์

เวลา 2 คาบ 100 นาที

สาระสำคัญ

เรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์ เป็นรูปแบบการเขียนที่มีเนื้อหาแปลกใหม่ น่าสนใจ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ พร้อมกับมีองค์ประกอบที่ครบถ้วนทั้งคำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเขียนเล่าเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ผ่านมา หรือเขียนเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของผู้เรียน ผ่านกลวิธีการเลือกเรื่อง การตั้งชื่อเรื่อง การวางโครงร่างและการใช้สำนวนภาษา จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานเรียงความได้อย่างมีคุณภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 สาระที่ 2 การเขียน

1. สามารถเขียนเรียงความ ย่อความ เขียนอธิบาย เขียนชี้แจง เขียนโน้มน้าวใจ เขียนแสดงทรรศนะ เขียนบันทึงคลี สาระคดี เขียนเชิงสร้างสรรค์และเขียนเชิงวิชาการ ใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน

2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียนรู้จักตั้งประเด็นหัวข้อการเขียนได้ตามจุดประสงค์ทั้งด้านวิชาการและด้านบันเทิงคดี เรียบเรียงงานเขียน โดยมีอ้างอิงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งรู้จักทบทวนขัดเกลางานเขียนของตน

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

เพื่อให้ผู้เรียนเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์ได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกความหมายและองค์ประกอบของการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์ได้
2. เขียนโครงร่างการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์ได้
3. เขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์ได้

สาระการเรียนรู้

เรียงความเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง รูปแบบการเขียนที่มีแนวคิดแปลกใหม่ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์และจินตนาการของผู้เขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีเนื้อหาที่น่าสนใจ มีคุณค่าเป็นประโยชน์ และมีองค์ประกอบของเรียงความครบถ้วน

เรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์ เป็นรูปแบบการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ ลักษณะหนึ่งของผู้เขียนเล่าเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่ผ่านมา หรือเขียนเล่าเรื่องจากประสบการณ์ของผู้เขียน

ลักษณะของเรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์

1. โครงสร้างในการดำเนินเรื่อง จะเริ่มด้วยบทนำ และต้องมีลำดับของเหตุการณ์อย่าง ต่อเนื่อง แล้วจึงมีบทสรุป
2. ลักษณะของภาษา มีดังนี้ คือ

มีคำวิเศษณ์บ่งบอกเวลาและลำดับของเหตุการณ์

อ้างถึงบุคคลอย่างเฉพาะเจาะจง

เป็นเรื่องเล่าในอดีต

มีคำเชื่อมเพื่อบอกลำดับการเกิดของเหตุการณ์ก่อนหลังและให้ใจความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เช่น แล้ว ดังนั้น จากนั้น ต่อจากนั้น ก่อนที่จะ หลังจาก ฯลฯ ตอนท้ายของเรื่องจะบอกค่านิยมหรือความเห็นส่วนตัว

3. แนวทางการดำเนินเรื่อง จะเริ่มต้นด้วยการกล่าวถึง ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แล้วอย่างไรต่อไป สรุปเป็นอย่างไร เกิดอะไรขึ้น กับใครที่ไหน อย่างไร แล้วเกิดอะไรขึ้นอีก อย่างไร โดยให้การดำเนินเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนและหลัง

การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์

เรียงความเชิงสร้างสรรค์ มีจุดเด่นสำคัญอยู่ที่เนื้อความของเรียงความทั้งหมดควรมีแนวคิดแปลกใหม่ น่าสนใจ มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ผู้เขียนต้องตระหนักเสมอว่า การใช้ความคิดอย่างสร้างสรรค์มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการเขียน โดยเริ่มต้นที่ผู้เขียนต้องใช้ความคิดอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะป็นคิดให้ได้หลายทิศทางในเรื่องเดียว คิดยืดหยุ่นนอกกรอบจากเรื่องที่เคยปฏิบัติสืบต่อตามกันมา หรือคิดแปลกใหม่ให้ไม่เหมือนกับสิ่งที่คนอื่นคิด

การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการเขียนนั้นต้องคำนึงถึงประโยชน์และคุณค่าของความคิดนั้น หากเป็นความคิดแปลกใหม่ แล้วมีคุณค่า การนำไปเขียนก็ย่อมไปในทางสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์ ในทางตรงกันข้าม ถ้าเรื่องไม่มีคุณค่า การนำไปเขียนก็จะก่อให้เกิดผลงานที่ไม่มีสาระและเสียเวลาในการสร้างผลงานไปโดยเปล่าประโยชน์

กิจกรรมการเรียนรู้

การสอนการเขียนตามแนวคิดหรือฐาน	การสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ
<p>1. ขั้นการเรียนรู้จากต้นแบบ</p> <p>1.1 จับใจความสำคัญเรียนรู้รายละเอียด ครูแจกเอกสารต้นแบบตัวอย่าง เรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่มีอรรถลักษณะเกี่ยวกับประสบการณ์ให้ผู้เรียนอ่านเป็นรายบุคคล หลังจากนั้นครูและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับใจความสำคัญและรายละเอียดของเนื้อเรื่องแล้วครูอธิบายเกี่ยวกับรูปแบบภาษา ลักษณะการใช้ภาษา โครงสร้างในการดำเนินเรื่องของเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่มีอรรถลักษณะเกี่ยวกับประสบการณ์</p> <p>1.2 ฝึกวิเคราะห์อรรถลักษณะ ครูแจกเอกสารชุดที่ 2 เกี่ยวกับตัวอย่างเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่มีอรรถลักษณะเกี่ยวกับประสบการณ์อีกหนึ่งชุด โดยครูให้ผู้เรียนวิเคราะห์รูปแบบภาษา ลักษณะการใช้ภาษา โครงสร้างในการดำเนินเรื่อง โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ จากนั้นครูและผู้เรียนร่วมกันสรุป</p> <p>2. ขั้นวางแผนคิดเนื้อเรื่องใหม่ตามแนวต้นแบบ แบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน แล้วให้ทุกกลุ่มทำกิจกรรมดังนี้</p> <p>2.1 ให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสังเกตอรรถลักษณะต้นแบบในชั้น 1 อีกครั้ง พร้อมครูตั้งคำถามเกี่ยวกับลักษณะของอรรถลักษณะนั้นให้ผู้เรียนตอบ</p> <p>2.2 ให้สมาชิกของแต่ละกลุ่มระดมสมองคิดกันให้ได้แนวทางที่หลากหลายในการเขียนเรื่องใหม่ตามอรรถลักษณะต้นแบบ</p>	<p>1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ครูใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์นำเสนอรูปภาพ เกี่ยวกับการไปท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยครูบรรยายรูปภาพจากประสบการณ์ที่ไปมา แล้วชี้ให้เห็นคุณค่าของประสบการณ์ต่อชีวิตมนุษย์ แล้วเชื่อมโยงให้ผู้เรียนเข้าใจว่า ประสบการณ์ที่มีคุณค่า หากแม้เก็บไว้เพียงลำพังแต่ผู้เดียว ก็อาจจะเปล่าประโยชน์ หากถ้าสามารถนำมาถ่ายทอดในรูปแบบต่าง ๆ ก็ จะเกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งรูปแบบหนึ่งที่สามารถทำได้และเกิดผลดีอย่างยิ่ง นั่นก็คือ การเขียน แล้วเข้าสู่บทเรียน</p> <p>2. ขั้นสอน</p> <p>1. ครูให้ผู้เรียนทุกคนออกมาเขียนหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ที่มีคุณค่าของคนบนกระดาน แล้วให้ผู้เรียนช่วยกันเลือกหัวข้อประสบการณ์ที่น่าสนใจ 5 เรื่อง แล้วให้เจ้าของหัวข้อนั้นออกมาเล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน โดยครูและผู้เรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ที่มีค่าเหล่านั้น แล้วครูจึงนำเสนอเกี่ยวกับการนำประสบการณ์ที่มีค่าเหล่านั้นมาถ่ายทอดในรูปแบบเรียงความเชิงสร้างสรรค์</p> <p>2. ครูนำป้ายนิเทศเคลื่อนที่ เรื่องเรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับความหมาย ลักษณะและองค์ประกอบของการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์ มาให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง แล้วสุ่มตัวแทนผู้เรียน</p>

การสอนการเขียนตามแนวคิดมาตรฐาน	การสอนการเขียนด้วยวิธีปกติ
<p>2.3 จาก 2.2 ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายให้ได้ ข้อสรุปเพียงแนวทางเดียวที่จะ นำไปเขียนเรื่องใหม่</p> <p>2.4 ให้ผู้เรียนในแต่ละกลุ่มจดบันทึกข้อมูลที่ได้ เพื่อนำไปใช้ในการเขียน โครงร่างของ เนื้อเรื่องใหม่</p> <p>3. ชั้นเขียนงานโดยอิสระ</p> <p>3.1 เขียนรายกลุ่ม</p> <p>3.1.1 กำหนดโครงร่าง แต่ละกลุ่มนำข้อมูลที่บันทึกได้ไป เขียนเป็นโครงร่าง โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำ</p> <p>3.1.2 สร้างสรรค์งานเขียน แต่ละกลุ่ม เขียนเรียงความเชิง สร้างสรรค์ 1 เรื่อง โดยครูให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำ</p> <p>3.1.3 นำเสนอผลงาน แต่ละกลุ่มนำเสนอผลงาน โดยครู และผู้เรียนร่วมกันอภิปรายแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน โดยครูสรุปและให้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>3.2 เขียนรายบุคคล</p> <p>3.2.1 สร้างงานด้วยตนเอง ครูให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนเรียงความ เชิงสร้างสรรค์ 1 เรื่อง ความยาวประมาณ 15 บรรทัด ตามแนวอรรถลักษณะต้นแบบแล้ว ให้ส่งท้ายชั่วโมง โดยครูนำไปตรวจให้คำ ชี้แนะแล้วส่งคืนผู้เรียนเพื่อเป็นข้อมูลใน การพัฒนาการเขียนเรียงความเชิง สร้างสรรค์จากประสบการณ์ต่อไป</p>	<p>ออกมานำเสนอข้อมูลจากการศึกษานั้น โดย ครูอธิบายประกอบและสรุปเพิ่มเติม</p> <p>3. ครูให้ผู้เรียนเขียน โครงร่างเรียงความ เชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์โดยให้ผู้เรียน กำหนดชื่อเรื่องและเนื้อเรื่องได้อย่างอิสระ</p> <p>4. ครูตรวจสอบความเหมาะสมของโครง ร่างเป็นรายบุคคล พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพื่อ ปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น</p> <p>5. ครูให้ผู้เรียนแต่ละคนเขียนเรียงความ เชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์ 1 เรื่อง จำนวนประมาณ 15 บรรทัดตามโครงร่างที่ กำหนดไว้</p> <p>6. ครูสุ่มตัวแทนผู้เรียนออกมานำเสนอ ผลงานของตนเอง โดยครูและผู้เรียนร่วมกัน พิจารณาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานนั้น โดยครูสรุปและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม</p> <p>7. ครูรวบรวมเรียงความของผู้เรียนเพื่อ นำไปตรวจและให้คำชี้แนะ</p> <p>3. ชั้นสรุปบทเรียน ครูให้ผู้เรียนออกมาเขียนสรุปข้อควร ปฏิบัติและข้อควรหลีกเลี่ยงในการเขียน เรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่ดีและมีคุณภาพ บนกระดาน โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำสรุป เพิ่มเติม แล้วให้ผู้เรียนจดบันทึกข้อสรุปที่ได้ บนกระดานในสมุดเพื่อเป็นแนวทางการเขียน เรียงความเชิงสร้างสรรค์ต่อไป</p>

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบความรู้ ตัวอย่าง เรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์
2. ป้ายนิเทศเคลื่อนที่ เรื่องเรียงความเชิงสร้างสรรค์จากประสบการณ์
3. โปรแกรมคอมพิวเตอร์นำเสนอรูปภาพประสบการณ์
4. สมุดบันทึกการเรียนรู้และใบบันทึกการเรียนรู้

การวัดและประเมินผล

1. จากการสังเกตในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
2. จากการตอบคำถามและการแสดงความคิดเห็น
3. จากการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของ โครงร่าง
4. จากสมุดบันทึกการเรียนรู้และใบบันทึกการเรียนรู้
5. จากการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของเรียงความเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนการเขียนเรียงความเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

หนังสืออ้างอิง

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,สำนักงาน.2548.หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ภาษาเพื่อพัฒนาการสื่อสาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เสนีย์ วิลาวรรณ. 2547.หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้เพิ่มเติม การเขียน1. กรุงเทพฯ:วัฒนาพานิช.
- อัจจิมา เกิดผล, ม.ล. และคณะ. 2546. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ.กรุงเทพฯ:คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายอินทร์วุธ เกษตระชนม์ สำเร็จการศึกษาคณะครุศาสตร์บัณฑิต สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2545 และได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2548 โดยได้รับทุนอุดหนุนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเฉลิมฉลองวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในระดับปริญญาโทมาจนถึงปัจจุบัน เป็นอาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปฏิบัติหน้าที่ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย